

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ**

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

**VI Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених**

Тези доповідей

21 березня 2016 р.

**Дніпропетровськ
2016**

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

**РОЗВИТОК ФІНАНСІВ,
ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ
В УМОВАХ ХАОТИЧНО
СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

21 березня 2016 р.

Дніпропетровськ
2016

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету:

С.А. Кузнецова – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, завідувач кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

Члени оргкомітету:

О.М. Колодізев – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, завідувач кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету;

П.Й. Атамас – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

В.М. Вареник – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

М.М. Вакулч – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

Секретар оргкомітету:

О.П. Атамас – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

*За загальною редакцією доктора економічних наук,
професора, академіка АЕНУ С.А. Кузнецової.*

Розвиток фінансів, обліку та контролю в умовах хаотично
Р 64 структурованої економіки: VI Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 21 березня 2016 р. / за заг. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2016. – 184 с.

Збірник містить тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Розвиток фінансів, обліку та контролю в умовах хаотично структурованої економіки». Проблематика конференції подана у тезах доповідей за такими розділами: 1. Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки; 2. Розвиток обліку в умовах хаотично структурованої економіки; 3. Розвиток фінансового контролю в умовах хаотично структурованої економіки.

Призначено для наукової спільноти, практиків, державних службовців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів – всіх небайдужих до розвитку державних фінансів, обліку та контролю в Україні в сучасних умовах хаотичного структурування економіки.

УДК 336.01:330.1

ББК 65.261:65.1

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Alabi С. Development of finance in the chaotic economy structuring	8
Багдасарян В.А. Аналіз темпу приросту активів ПАТ КБ «ПриватБанк»	9
Банний О.Ю. Шляхи розвитку ринку кредитних послуг для фізичних осіб в Україні	10
Бігун О.Л. Напрями розвитку банківської системи України.....	11
Богун Г.М. Критичний аналіз недоліків організації кредитного процесу в ПАТ КБ «ПриватБанк»	12
Бодня Я.В. Макроэкономические и практические следствия изучения риск-премии на российском рынке облигаций федерального займа (ОФЗ)	13
Вакулич М.М. Управління інвестиційним кліматом в економіці України в умовах глобальних трансформацій	14
Валуєва К.Д. Інформування про фінансові операції банківськими та небанківськими установами.....	15
Вареник В.М. Порівняльна характеристика складових методик розрахунку рівня економічної безпеки України.....	17
Васильєв О.С. Пріоритетні напрями зміцнення фінансової безпеки України	19
Гарцуєва Е.С. Методи збільшення національного виробництва в Україні	20
Головко В.В. Застосування синергічного підходу до підготовки фінансової звітності	21
Голозубова О.В. Фінансова синергія: сутність в бізнесі	22
Горбуля К.Г. Проблема банкрутства підприємств в ринковій економіці України	23
Гранкіна Н.В., Сарана Т.В. Синергія фінансової інформації як елемент підвищення ефективності управління підприємством	24
Губаренко М.С. Призначення синергії в бізнесі	25
Гулевич Н.С. Синергія фінансової інформації в сучасній економіці	27
Денисенко О.В. Розвиток первинного ринку ОВДП України в умовах фінансово-економічної кризи.....	27
Динец Л.В. Інфляція в Україні та методи її усунення.....	29
Дмитренко Ю.О. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану підприємства.....	30
Добровольський А.О. Фінансовий ринок та ринок фінансових послуг: сутність та відмінність	31
Євтушенко Я.С. Фінансові потоки в умовах хаотично структурованої економіки.....	32
Євчин Л.О. Закон синергії та його наслідки в фінансовій системі.....	33
Загоруйко А.Р. Страхування фінансових ризиків.....	34
Івашкова Я.І. Використання синергічного підходу до фінансової інформаційної системи в бізнесі.....	35
Кавун В.В. Передумови фінансової кризи на підприємствах.....	37

Капінус Х.В. Критичний аналіз видатків державного бюджету на економічну діяльність	38
Казаріна Л.В. Аналіз діяльності фондових бірж в Україні	39
Кікоть О.Ю. Кількісні показники конкуренції на аукціонах ОВДП Міністерства фінансів України	41
Ковтюх Р.А. Критичний аналіз видатків бюджету на соціальний захист та утримання соціальної сфери України	42
Корніленко Ю.Ю. Функції і роль грошей у сучасній економіці	43
Кривовязюк О.А. Синергетический эффект в экономике	44
Лазебна С.І. Розвиток ринку фінансових послуг в умовах хаотично структурованої економіки.....	45
Литвин К.Р. Аналіз державного боргу України	46
Литвин К.В. Інфляція та її вплив на економіку України	48
Лесько Ю.В. Роль финансового анализа в стратегических условиях развития экономики Украины	49
Логвиненко О.В. Стан та перспективи розвитку інфраструктури регіонів України.....	50
Макоткіна О.В. Забезпечення ефективної реалізації бюджетного процесу в Україні.....	51
Маркіна А.С. Сучасні аспекти синергетики для фінансової інформації	53
Мормоль Є.Т. Сутність міжбюджетних відносин	55
Мищенко В.В. Преимущества и недостатки электронных денег	56
Наказной В.В. Рынок банковских услуг Украины: проблемы и перспективы.....	57
Наливайко Ю.О. Теория и практика инфляции в Украине	58
Норка М.А. Аналіз ефективних моделей побудови інноваційних синергетичних комбінацій	60
Опалейчук А.В. Проблема развития страхового бизнеса в Украине	61
Оруджу І. Современные проблемы кредитования малого и среднего бизнеса в Украине	62
Пантюк Ю.С. WTO and EEU: features of Belarus foreign trade policy	63
Паргачов А.О. Чинники впливу на розмір синергетичного ефекту фінансової інформації	64
Пестовская З.С. Секьюритизация активов в Украине	66
Погрібна В.В. Аналіз банкрутства підприємств в Україні	67
Романов С.А. Анализ структуры расходов бюджета Украины на экономическую деятельность в 2014 году	69
Романов А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку АТ «ОЩАДБАНК»	70
Різніченко М.Д. Методи державного стимулювання національного бізнесу за умов хаотично структурованої економіки.....	71
Резцова М.І. Проблеми та перспективи розвитку лізингу в Україні	72
Sergeev E.O. Method of determination of time series for calculation of norms of financial ratios by the median value of gross domestic product growth	73
Сидоренко О.В. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства.....	75
Ситник І.О. Синергія: причина чи наслідок в економіці?.....	76
Скотаренко К.І. Використання синергії в сучасній економіці	77
Скубченко А.А. Теоретичні аспекти аналізу інвестиційних ризиків	78

Солодка В.І. Особливості діяльності АТ «Страхова група «ТАС»	79
Тарасенко Л.В. Проблеми вдосконалення порядку встановлення й нарахування відсотків за кредитами в комерційних банках	81
Титкова А.А. Роль Всемирной таможенной организации в обеспечении эффективности валютного контроля.....	82
Толстых Т.К. Факторинг как метод ускорения инкассации дебиторской задолженности.....	83
Глеуберген Р.Ш., Бегжанов Б.Н. Понятие сметы расходов получателя бюджетных средств	84
Утегенов К.Ж. Организационные основы казначейства в Республике Узбекистан.....	87
Утегенов К.Ж. Методологические основы казначейского исполнения государственного бюджета.....	90
Феер І.В. Платіжна система виконання державного бюджету	92

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Атамас О.П. Аналіз структури надходжень від сплати акцизного податку до зведеного бюджету України	94
Атамас П.Й. Принципи складання соціальної звітності	96
Бабенко К.С. Проблеми оцінки нематеріальних активів.....	97
Vogina T.V. Features of accounting for sales revenue.....	98
Булгакова А.В. Зниження навантаження на фонд оплати праці	99
Висоцька О.Б. Міждисциплінарні зв'язки бухгалтерського обліку з іншими науками	100
Вовк Г.В. Фінансова звітність у бюджетних установах.....	101
Ворона О.С. Визнання та оцінка гудвілу в бухгалтерському обліку.....	102
Галаганов В.О. Суперечливі питання реформи акцизних податків в Україні.....	104
Герасименко С.В Проблемні аспекти трансформації звітності в форматі МСФЗ.....	105
Затолгутская Н.Н. Управленческая отчетность в хаотично структурированной экономике.....	106
Клименко Д.О. Проблеми обліку нематеріальних активів у сучасних умовах господарювання	107
Кончаков О.В., Протасова Н.Я. Развитие бухгалтерского учета в Республике Беларусь	108
Кочерга О.В. Проблеми з відшкодування витрат на найм житлового приміщення.....	109
Кравець А.А. Особливості відшкодування податку на додану вартість в АПК.....	111
Lesinska V.S. Settlements with buyers and customers	112
Меджнунова С.Б., Непевна А.Ю. Інвентаризація як інструмент забезпечення достовірності бухгалтерської інформації	113
Melnykova D.O. Specifics of handling bad debt.....	114
Мохова В.В. Роль звітності у житті підприємства.....	115

Муратбаева З. Организация системы бухгалтерского учета и проверка оформления первичных документов и регистров.....	116
Олійник І.В. Автоматизація процесу створення управлінської бухгалтерської звітності.....	119
Пархоменко О.А., Ситченко С.С. Грошові кошти як найважливіша ланка системи кругообігу ресурсів підприємства.....	120
Перова Д.В. Аналіз методів амортизації основних засобів: недоліки та переваги	121
Прусан А.В. Вдосконалення обліку виробничих витрат ПАО «СВРАЗ Дніпродзержинський КХЗ»	122
Сорокіна В.М., Боровко В.А. Інформаційна складова обліку грошових коштів на підприємстві	123
Солодовников А.С. Проблеми організації обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві.....	124
Трінсева О.Д. Продаж безоплатно отриманих основних засобів	125
Турсьнов А.Ж. Международные стандарты бухгалтерского учета в государственном секторе и их значение	127
Фалій Є.О. Дебіторська заборгованість: теоретичний аспект	129
Широкорад А.І. Страховий стаж: проблеми визначення	130
Chernomorchenko A.S. Features of regulatory accounting under international standards.....	131
Чурілов В.С., Шевченко А.І. Собівартість продукції як фактор формування прибутку виробничого підприємства	132
Чумбарєва І.В. Проблеми обліку реалізації товарів на підприємстві та шляхи їх вирішення	133
Шевцов А.С., Гончарова Д.О. Вплив особливостей аграрного виробництва на зміст фінансових результатів.....	136
Шевченко В.М. Особливості обліку інвестиційної нерухомості	137

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Айтымбетов А.А., Пурханов А. Система контроля казначейских операций	139
Айтымбетов А.А. Особенности контроля выделения средств по смете расходов.....	142
Бегжанов Б.Н. Основы реализации и виды государственного финансового контроля	145
Бегжанов Б.Н. Зарубежный опыт организации контроля за исполнением государственного бюджета	148
Бегжанов Б.Н., Муратбаева З. Организационные основы внутреннего аудита в государственном секторе.....	151
Єгоров А.Є. Місце Рахункової палати України в системі державного контролю.....	154
Забзалюк О.В. Зміст та значення фінансового контролю на сучасному етапі.....	155
Кузнецов А.А. Формальні та неформальні критерії якості управлінського контролю.....	158

Попова Д.Ю. Ревізія і контроль – функції бухгалтерського обліку	159
Ситмуратов Ш.Т. Национальные стандарты внутреннего аудита.....	160
Ситмуратов Ш.Т. Совершенствование международных стандартов аудита и их значение	162
Таженова Г.Е. Организационные основы финансового контроля в Республике Узбекистан	165
Таженова Г.Е. Опыт функционирования службы внутреннего контроля в государственном секторе	167
Таженова Г.Е., Пурханов А. Организация проведения ревизий и проверок ГлавКРУ и его территориальными контрольно-ревизионными управлениями...	171
Тлеубергенов Р.Ш. Международные стандарты аудита и их особенности.....	173
Туребеков А.А. Организация контрольно-ревизионной работы в Республике Узбекистан	176
Туребеков А.А. Совершенствование государственного финансового контроля в Узбекистане	179
Турсьнов А.Ж. Зарубежный опыт организации внутреннего аудита в казначействе	182

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Alabi Christophe,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

DEVELOPMENT OF FINANCE: THE APPLICATION OF THE CHAOS THEORY

A chaotic system is a system where the slight change in initial conditions drive to a huge change on the long-term results. The financial market is a complex system where the effect of seemingly insignificant factors has important repercussion on the prices. Chaos Theory is used to detect and use for control or forecast of futures values. The chaos theory, is originally, a mathematical theory to describe non-linear dynamic system which future values follow a random trend.

The use of chaos theory is not well known in finance but it is being more used in financial stock markets nowadays for predicting stock prices to gain more profits. In financial markets, price change can be forecasted through complex mathematical equations using factors as; trader's own personal conviction, doubt, fears, hope, desires and needs which are nonlinear estimations and complex as well as the volume changes and acceleration in the changes. One explication is the financial bubbles that are more influenced by positive feedback. The association of money with intelligence is an example of a positive feedback; we are more likely to invest and buy stocks if we have a friend who had gained profit from a recent financial placement. By recurrence, the first positive feedback will generate more buying of stocks in the market and then increase the value of the company, therefore a raise of prices. Also in finance, some models made on Chaos Theory try to explain the behaviour of the chartists and the fundamentalists in a market through the variation of exchange rates.

Application of Chaos Theory on Science of fractal in finance allows to recognize inefficiency and irrationality, and most important, it emphasizes on harshness. In the same way, this new paradigm give opportunity to professionals in this area to work with the adequate vocabulary and method to tackle today's capital markets. For risk managers, in particular, it would imply better models that can increase their awareness of the risky nature of markets. Thus, they would finally be able to receive clear warnings when trouble is ahead, and allow them to be better prepared.

The application of the Chaos Theory is controversial and divides researchers in different point of views. It is quite complicated to be analysed because it takes into account non fix and tangible factors that most of the time come randomly and not periodically.

*Scientific supervision: S. Kuznetsova,
Professor, Doctor of Science (Economics).*

АНАЛІЗ ТЕМПУ ПРИРОСТУ АКТИВІВ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Головним джерелом даних для проведення фінансового аналізу банку є його баланс. Загальний аналіз активів банку ґрунтується на застосуванні методик вертикального та горизонтального аналізу.

Вертикальний та горизонтальний аналіз здійснюється одночасно на підставі балансу ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015 рік у порівнянні з 2014 роком.

Дані графіка свідчать, що при загальних темпах приросту активів на 26,3% темпи приросту обсягу кредитів клієнтів становить 25,3%. Це означає, що ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» розширює кредитну діяльність.

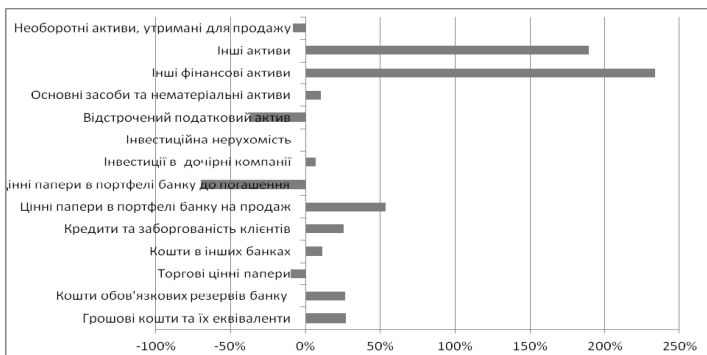

Рис. 1. Темп приросту активів ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за період 2014–2015 рр.

Значний темп приросту деяких активів банку спостерігався у період 2014–2015 рр. (рис. 1.) але бачимо, що такі показники як необоротні активи, відстрочений податковий актив та торгові цінні папери мають негативну тенденцію, але найбільш зменшився обсяг цінних паперів у портфелі банку до погашення (на 70% у 2015 році, у порівнянні з 2014 р.). Всі інші показники мають тенденцію зросту у порівнянні з 2014 роком. Найбільш помітно це по обсягу інших фінансових активів (у 2015р. на 233,6% більше, ніж у 2014р.) та інших активів (у 2015р. на 189,3% більше, ніж у 2014р.).

Підбиваючи підсумок, можна сказати, що динаміка активів ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» відповідає основним принципам і напрямкам розвитку банку.

Список використаних джерел

1. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності – К.: КНЕУ, 2014. – 599с.

*Науковий керівник: О.О. Рогульська,
викладач I категорії.*

О.Ю. Банний,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років зберігається тенденція до скорочення частки банківських кредитів, наданих фізичним особам. Це зумовлено тим, що для банків кредити фізичним особам пов'язані з підвищеним ризиком, оскільки такі кредити не забезпечені ліквідною заставою, а поручителі вимагаються лише в окремих випадках. Крім того, зниження реальних доходів населення зменшує їх платоспроможність та привабливість для банків як потенційних позичальників. Це негативно впливає на соціально-економічний стан держави, оскільки задоволення попиту населення на кредитні послуги підвищує рівень соціальної захищеності суспільства.

Кредитні відносини банків з фізичними особами повинні базуватися на принципах захисту прав споживачів кредитних послуг та кредиторів, створення досконалої та добросовісної конкуренції на банківському ринку, можливості диверсифікації кредитних ресурсів банку і напрямів їх використання, забезпечення надійності та сталого фінансового розвитку банківської системи України.

Зважаючи на важливість кредитів фізичним особам як для окремого банку, так і банківської системи та суспільства в цілому, банкам необхідно здійснювати ряд заходів щодо збереження своїх позицій на ринку, а також забезпечення достатнього рівня якості свого кредитного портфеля, а саме:

Проводити заходи, спрямовані на підвищення рівня фінансової грамотності населення;

Сприяти подоланню асиметричності інформації у кредитних відносинах;

Оптимізувати механізм залучення коштів для подальшого їх розміщення у формі кредитів;

Урівноважити обсяги кредитного портфелю та його якості у площині «дохідність-ризик»;

Удосконалювати системи оцінки кредитоспроможності позичальників – фізичних осіб;

Удосконалювати кредитні продукти, спростувати процес використання кредитних карток та підвищення їх додаткової функціональності;

Підвищувати рівень кваліфікації кредитних менеджерів;

удосконалювати програмне забезпечення;

Розробити методiku оцінки ефективності механізму кредитування фізичних осіб на основі концепції системи збалансованих показників.

Успішність реалізації вищезазначених заходів та забезпечення розвитку ринку кредитних послуг для фізичних осіб залежить від підтримки держави, злагодженої роботи всіх елементів банківської системи та зусиль кожного банку.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**О.Л. Бігун,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі, в умовах трансформації економіки, серед основних проблем України, що потребують вирішення, важливе місце посідає завдання формування ефективної банківської системи. Від стабільного розвитку банківської системи залежить подальше економічне зростання України, можливість виходу на міжнародні фінансові ринки та активна участь у глобалізаційних процесах. НБУ опублікував документ «Банківська система 2015: виклики та перспективи», який дає можливість зрозуміти офіційну позицію регулятора відносно проблем сектору, а головне пріоритетність поставлених задач. Головними шляхами врегулювання проблем в банківській системі НБУ назвав такі:

- розширення переліку пов'язаних осіб;
- встановлення обов'язку банку подавати Національному банку України інформацію про пов'язаних з банком осіб;
- надання Національному банку України права при здійсненні банківського нагляду визнавати фізичних та юридичних осіб такими, що є пов'язаними з банком, за наявності ознак, визначених НБУ;
- передбачення можливості віднесення банку до категорії проблемного у разі систематичного подання недостовірної звітності, у тому числі щодо операцій з пов'язаними особами;
- покладення відповідальності на власників істотної участі, керівників банків та інших пов'язаних з банком осіб обов'язку відповідати всім своїм майном у разі, якщо їх дії чи бездіяльність призвели до неплатоспроможності банку;
- встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності власників істотної участі, керівників банків, та інших пов'язаних з банком осіб за діяльність, що призводить до неплатоспроможності банку.

На нашу думку, не враховано ряд важливих питань:

- валютні кредити населення;
- недостатня увага до депозитного відтоку (не запропоновано чітких напрямів щодо залучення коштів населення та повернення довіри до банків);
- виплата депозитів вкладникам ліквідованих банків;
- валютне питання.

НБУ обрав кілька напрямів, щодо вдосконалення банківської системи, не охопивши її цілком та не зачіпаючи ці важливі, на наш погляд проблеми.

Отже, зважаючи на існуючі проблеми, можна запропонувати такі шляхи вирішення:

- підвищення контролю за діяльністю банків;
- підвищення рівня капіталізації банків;
- врегулювання конфліктів між народом і банками, пом'якшення умов договору (виплата валютних кредитів за меншим курсом).
- забезпечення довіри до банків, шляхом підвищення їхньої стабільності, конкурентоспроможності та стійкості;
- посилення боротьби з відмиванням злочинних грошей;
- участь банків у міжнародних банківських об'єднаннях, відкриття філій за кордоном.

Проблеми, які стоять перед українськими банками, не є нездоланними. Вони потребують лише формалізації і цілеспрямованої роботи як органів державної влади, так і самих комерційних банків. Професіоналізм і накопичений практичний досвід більшої частини теперішніх працівників банківської сфери дозволяють сподіватися, що з часом в Україні сформується повноцінна банківська система, яка буде здійснювати сприяння активному ринковому розвитку економіки країни. Планомірне і послідовне впровадження у масштабах країни комплексу запропонованих заходів може прискорити розвиток банківської системи, створивши реальні передумови для виникнення на фінансових ринках повноцінного конкурентного середовища та формування конкурентоздатності банківського сектора на світовому рівні.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**Г.М. Богун,
Дніпропетровський університет імени Альфреда Нобеля**

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ НЕДОЛІКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО ПРОЦЕСУ В ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Для економіки сучасної України велике значення має банківське кредитування. У свою чергу, банківське кредитування безпосередньо пов'язане з проблемою організації кредитного процесу в банку.

Провівши детальний аналіз кредитної діяльності ПАТ КБ «Приват-Банк» можна виділити ряд недоліків, а саме [1, с. 256]:

- занадто ризикова кредитна політика
- збільшення суми зважених класифікованих позик;
- недостатня диверсифікація кредитних вкладень;
- недостатня увага при оцінюванні платоспроможності позичальників на стадії надання кредитів;
- послаблення захищеності позик власним капіталом.

Таким чином, спираючись на викладену інформацію, можемо виділити ряд шляхів, які дозволять в подальшому удосконалити процес кредитування фізичних та юридичних осіб ПАТ КБ «ПриватБанк», а саме:

- запровадження нових видів банківських продуктів для юридичних осіб, таких як револьверне та контокорентне кредитування;
- запровадження нових видів банківських продуктів для фізичних осіб з орієнтацією на найменш захищені верстви населення;
- створення програми з кредитування підприємців, які бажають створити власну справу (кредитування стартового капіталу);
- стимулювання потенційних клієнтів для отримання кредиту саме в ПАТ КБ «ПриватБанк» шляхом впровадження диференціації рівня процентних ставок відповідно до результатів аналітичної роботи стосовно кожного індивідуального позичальника;
- індивідуальний підхід при зборі проблемної заборгованості;
- вдосконалення роботи щодо оцінки ділової репутації клієнта;
- постійне залучення клієнтів шляхом проведення рекламних акцій та презентацій.

Отже, перераховані заходи можуть позитивно вплинути на діяльність ПАТ КБ «ПриватБанк» та дозволять гідно конкурувати на ринку банківських послуг в складних економічних умовах, що позитивно вплине і на банківський сектор, і на стан економіки в цілому.

Список використаних джерел

1. Андрієнко Н. Оцінювання кредитоспроможності позичальника як метод мінімізації кредитного ризику банку // Наука молода. – 2012. – № 8. – С. 70–75.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

Я.В. Бодня,
*студент магистратури финансов и экономики
Лондонская школа экономики,
Финансовый департамент, Лондон, Великобритания*

МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ СЛЕДСТВИЯ ИЗУЧЕНИЯ РИСК-ПРЕМИИ НА РОССИЙСКОМ РЫНКЕ ОБЛИГАЦИЙ ФЕДЕРАЛЬНОГО ЗАЙМА (ОФЗ)

Согласно гипотезе рациональных ожиданий на финансовых рынках (Expectation Hypothesis) текущая форвардная ставка по инструментам с фиксированной доходностью может быть представлена в виде двух компонент [3]. Первая компонента отвечает ожиданиям инвесторов реализации будущей ставки. Вторая – премии за риск, связанный с удержанием актива, так называемой риск-премии [3, 5, 6]. Установлено, что риск-премия имеет хорошую предсказательную способность важных макроэкономических

показателей, например, ВВП и рост инфляции [2, 6, 8]. Верно и обратное, макроэкономические факторы могут быть использованы для построения моделей предсказания риск-премии [1, 4, 7]. Риск-премия имеет важное прикладное значение. Модель поведения риск-премии может быть использована для построения торговых стратегий, основанных на предсказании движения доходности за период владения активом (Holding Period Return) и/или форвардных ставок [5]

В проведенном исследовании впервые было изучено поведение риск-премии на рынке государственных облигаций ОАО “Московская Биржа” с использованием макроэкономических факторов и главных компонент движения форвардных ставок. Построена модель предсказания риск-премии с рекордным коэффициентом детерминации R^2 0.85. Модель применена для объяснения макроэкономических событий на российском финансовом рынке во время кризиса 2010 – 2015 годов. Также при помощи модели построена модельная торговая стратегия с высокой динамикой кумулятивной прибыли.

Список использованных источников

1. Cieslak, Anna, and Pavol Povala, 2015, Expected Returns in Treasury Bonds, Review of Financial Studies 28, 2859–2901.
2. Cochrane, John H., 2007, Commentary, Federal Reserve Bank of St. Louis Review 89, 271 – 282.
3. Cochrane, John H, 2009, Asset Pricing:(Revised Edition) (Princeton university press, Princeton, NJ).
4. Cochrane, John H, 2015, Comments on Robust Bond Risk Premia by Michael Bauer and Jim Hamilton, Commentary.
5. Cochrane, John H, and Monika Piazzesi, 2008, Bond Risk Premia, American Economic Review 95, 138–160.
6. Cochrane, John H., and Monika Piazzesi, 2008, Decomposing the Yield Curve, Manuscript, University of Chicago.
7. Joslin, Scott, Marcel Priebsch, and Kenneth J Singleton, 2014, Risk Premiums in Dynamic Term Structure Models with Unspanned Macro Risks, The Journal of Finance 69, 1197– 1233.
8. Rudebusch, Glenn D, Brian P Sack, and Eric T Swanson, 2007, Macroeconomic Implications of Changes in The Term Premium, Federal Reserve Bank of St. Louis Review 89(4), 241–269.

М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, доцент,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КЛІМАТОМ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Важливим індикатором стану економіки країни є визначення її міжнародного економічного рейтингу, тобто позиції у світі стосовно стану інвестиційного клімату. Актуальною стає проблема розробки комплексної моделі управління інвестиційним кліматом в економіці України, яка б стала науковим підґрунтям стратегії розвитку інвестиційного потенціалу держави в сучасних умовах глобалізації. Необ-

хідно терміново розробити адекватний ринковим відносинам інвестиційний механізм, що органічно поєднає у собі, одночасно, управління формами державного та приватного інвестування, забезпечить оптимізацію взаємозв'язків різних суб'єктів інвестиційної діяльності, створення відповідної законодавчої бази та інші заходи, що регламентують інвестиційний процес на рівні держави. Міжнародні рейтинги є ефективними інструментами, що сприяють елімінуванню інформаційної асиметрії, а велика кількість методик ранжування дозволяє інвестору отримати інформацію відносно усіх аспектів інвестиційної привабливості держави.

На сьогоднішній день міжнародними й вітчизняними рейтинговими агентствами, у рамках трьох видів діяльності: інвестиційної, фінансової та операційної, – проводиться оцінка саме інвестиційної діяльності в економіці України, а не інвестиційного клімату, як такого. Цей факт наголошує на необхідності створення дієвої системи управління станом інвестиційного клімату національної економіки з метою забезпечення сталого перспективного стратегічного розвитку інвестиційного клімату економіки України та постійного притоку іноземного інвестиційного капіталу. В основу управління інвестиційним кліматом в економіці України мають бути покладені принципи державного регулювання, вираженого у державній фінансовій підтримці розвитку: ціновій, антимонопольній політиках, розвитку інфраструктури, пошуку напрямів інвестиційної антикризової структурної політики в Україні тощо. Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Як свідчить вітчизняна практика, розроблення стратегій розвитку окремих видів і сфер діяльності не забезпечує їх збалансованості за ресурсами, часом, пріоритетами. Тому, важливого значення набуває створення організаційно-економічного механізму державного регулювання інвестиційного клімату, що забезпечить інтеграцію України до сучасної глобальної світової економічної системи як технологічно розвиненої держави з відповідним рівнем розвитку інвестиційної політики та чітко сформованими стратегічними цілями.

К.Д. Валусьва,
*Дніпропетровський технікум зварювання та електроніки
імені Є.О. Патона*

ІНФОРМУВАННЯ ПРО ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВСЬКИМИ ТА НЕБАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

Особливої актуальності набуває дослідження сутності та сучасних функцій банківського регулювання, нагляду та контролю в Україні. Найбільш активними в системі звітування є банківські установи.

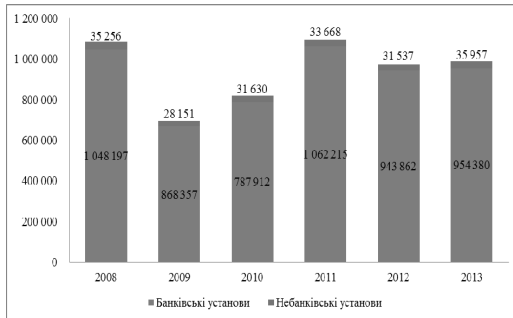

Рис. 1. Динаміка інформування про фінансові операції, кількість

Найбільша динаміка інформування спостерігається у 2011 році а найменша у 2009 р., що свідчить про можливе покращення контролю за банківськими установами у 2011 році порівняно із 2009р. Зменшення інформуваних у наступних за 2011 роком роках 2012 та 2013, що свідчить про деякий спад загальної системи контролю за діяльністю установ в Україні.

Таблиця 1.

**Кількість повідомлень про фінансові операції, взятих на облік
Держфінмоніторингом України, в розрізі типів подання
станом на 01.01.2014 р.**

Тип установи	Кількість повідомлень в електронному вигляді	Кількість повідомлень в паперовому вигляді
Банківські установи	947630	-
Небанківські установи	33 919	592

Дані таблиці свідчать про переважання кількостей інформуваних банківських установ перед небанківськими на прикладі 2014 року, що є позитивним для загальної ситуації якості здійснення контролю та нагляду за банківською діяльністю, але наочно видно, що у банківських установ відсутня кількість повідомлень в паперовому вигляді взагалі.

Список використаних джерел:

1. Швець Н.Р. Найважливіші передумови ефективного банківського нагляду [Текст] / Н.Р. Швець – // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – № 1. – С. 123-127.
2. Основні показники діяльності банків України: [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807

*Науковий керівник: О.О. Рогульська,
викладач I категорії.*

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ МЕТОДИК РОЗРАХУНКУ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Однією з важливих умов стабільного розвитку національної економіки є вчасне реагування на загрози факторів зовнішнього середовища та визначення чітких методик щодо оцінки рівня загроз державі з боку того чи іншого фактора. Тому дослідження питання яка методика є найефективнішою для визначення загроз економічній безпеці України є актуальною і потребує детального вивчення.

В спеціалізованій літературі є доволі багато визначень дефініції «економічна безпека», тому на нашу думку найбільш ширшим і змістовним визначенням є наступне: «економічна безпека – це сукупність умов, за яких зберігається здатність країни підтримувати конкурентоспроможність економіки, ефективно захищати національні економічні інтереси і протистояти зовнішнім економічним загрозам, повністю використовувати конкурентні переваги в міжнародному поділі праці» [1, с. 366.].

Згідно даного визначення спостерігається, що основним критерієм щодо оцінки рівня економічної безпеки держави є конкурентоспроможність економіки, оцінка і аналіз якого, дадуть можливість провести оцінку і визначити загрози економічній безпеки.

Щорічно Україна приймає участь у дослідженнях рейтингу міжнародної конкурентоспроможності, які проводить Світовий економічний форум (СЕФ). Кожного року СЕФ ранжує країни за індексом глобальної конкурентоспроможності, який оцінюється на основі визначених параметрів, зокрема: якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічний рівень, розмір ринку, відповідність бізнесу сучасним вимогам, інноваційний потенціал.

Наступною методикою за допомогою якої можна оцінити економічну безпеку України є Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, які затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 9 жовтня 2013 року N 1277 [2].

Зазначені методичні рекомендації дозволяють провести розрахунки рівня економічної безпеки України. Для цього виокремили 10 груп складових економічної безпеки, які в свою чергу мають відповідну кількість індикаторів і вагове значення для розрахунку підсумкового індексу економічної безпеки.

Порівняємо ці дві методики і визначимо відмінності між ними. В цілому ці методики схожі між собою. Відмінності спостерігаються за назвами показників, але в цілому групи відображають однакову суть. Наприклад,

соціальна безпека характеризує стан соціальної сфери, при якому забезпечується високий і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. При розрахунку використовуються індикатори такі як, рівень використання праці; – рівень оплати праці у випуску; рівень тіньової заробітної плати до офіційної; рівень тіньової зайнятості до загальної зайнятості; рівень видатків на охорону здоров'я до ВВП, %; відношення прожиткового мінімуму до середньої заробітної плати; питома вага заробітної плати у структурі доходів населення, %; рівень пенсійних видатків до ВВП, %; рівень дефіциту ПФ України до ВВП.

Визначимо ознаки, за якими можна виділити відмінні ознаки та ознаки схожості між зазначеними методиками.

Таблиця 1

Відмінні ознаки та ознаки схожості між Методикою за індексом глобальної конкурентоспроможності та Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України

Ознака	Методика за індексом глобальної конкурентоспроможності	Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України
Масштаб використання	Використовується для розрахунку рейтингу країн світу	Використовується для розрахунку економічної безпеки України
Кількість показників	67	127
Деталізація показників	Загальні показники	Виходячи зі специфіки розвитку країни
Вагові коефіцієнти	Привласнюється вага коефіцієнтам	
Виокремлення субіндексів	Виокремлені в кожній методиці	
Визначення субіндексів	Відображення загальної картини	Більш глибока деталізація субіндексів

Аналіз зазначених методик показав, що в українській методиці більший акцент йде на оцінку фінансової безпеки, яка і включає більшу кількість показників оцінки. В цілому методики відрізняють, так як відрізняється мета розрахунку і кінцевий результат.

Список використаних джерел

1. Система економічної безпеки держави / Під заг. ред. д.е.н. проф. Сухорукова А.І. / Національний інститут проблем міжнародної безпеки при РНБО України. – К.: ВД «Стилос», 2009. – 685 с.

2. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 9 жовтня 2013 року N 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Однією із найважливіших складових економічної безпеки є фінансова безпека. Фінансова безпека має тісний взаємозв'язок із темпами економічного розвитку як країни в цілому, так і її регіонів. Нехтування станом фінансової безпеки може призвести до катастрофічних наслідків: занепаду секторів економіки, банкрутства підприємств і, зрештою, підриву системи життєзабезпечення держави з подальшою втратою її суверенітету [1]. Фінансова безпека є однією з найважливіших характеристик економічної системи, яка визначає її здатність функціонувати в режимі розширеного відтворення, забезпечувати фінансовими ресурсами економіку держави і стимулювати потенційний розвиток.

Основними загрозами фінансовій безпеці держави є такі: недоконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету; значні розміри державного державою боргу, проблемні аспекти щодо обслуговування; різкі зміни рівня цін та курсу національної валюти; невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок по кредитах; обмежені можливості банківських установ до акумулювання коштів і довгострокового кредитування [2].

До пріоритетних напрямів зміцнення фінансової безпеки України слід відносити:

- реформування бюджетної системи;
- удосконалення монетарної та валютної політики;
- регулювання фондового ринку;
- регулювання страхового ринку.

Отже, забезпечення належного рівня фінансової безпеки є гарантією незалежності держави, умовою стабільності та ефективної життєдіяльності суспільства, досягненням успіху у зовнішньоекономічній діяльності. Тому, лише створення потужної системи фінансової безпеки на усіх рівнях управління надасть можливість уникнути негативних наслідків, забезпечити конкурентоспроможність секторів національної економіки, ефективно взаємодіяти з міжнародними фінансовими структурами, захищати національні інтереси України.

Список використаних джерел

1. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави / М. М. Єрмошенко. – К., 2001. – 350 с.
2. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави / А. І. Сухоруков. – К.: Вища школа, 2007. – 300 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

МЕТОДЫ УВЕЛИЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА В УКРАИНЕ

Актуальность темы заключается в том, что спад национального производства в Украине является распространенным явлением в условиях хаотично структурированной экономики.

По данным Государственной службы статистики, в 2014 году сумма убытков предприятий национальной экономики составила 854 млрд. грн. Это в 2,5 раза превысило сумму доходов всех предприятий страны – 337 млрд. грн. В первом квартале 2015 года сумма убытков составила 508 млрд. грн, более чем в четыре раза превышала все хозяйственные доходы – 123 млрд. грн. Основным решением уменьшения количества предприятий-банкротов является увеличения национального производства (рис. 1) [1].

1	Достижение стабильности цен внутреннего рынка
2	Достижение стабильности цен на импортные товары и услуги, стабильность валютного курса гривны
3	Увеличение реальных доходов граждан или их сохранение на нынешнем уровне
4	Увеличение покупательских возможностей граждан в результате получения банковских кредитов
5	Увеличение численности работающих на предприятиях малого и среднего бизнеса
6	Увеличение кредитования малого бизнеса.
7	Рост экспорта товаров и услуг
8	Стабильность мировых цен на украинские экспортные товары и услуги
9	Приток прямых иностранных инвестиций и поступления иностранных кредитов корпорациям.

Рис. 1. Основные текущие рычаги увеличения национального производства

Из проведенного анализа видно, что неблагоприятными для восстановления минимального роста в 2016 году являются все внутренние факторы (п. 1-6). Среди внешних (п. 7-9) некоторое оживление могут внести конъюнктурный рост объемов экспорта и прирост прямых иностранных инвестиций.

Список использованных источников

1. О банкротстве предприятий Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/11/3/565669/>.

*Научный руководитель: М.М. Вакулч,
кандидат экономических наук, доцент.*

ЗАСТОСУВАННЯ СИНЕРГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ПІДГОТОВКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Термін «синергія» (sinergia) у перекладі з грецької означає «спільна дія», «співпраця», «співдружність». Існують різноманітні трактування цього поняття, однак суть синергійного ефекту досить проста – зростання ефективності діяльності в результаті інтеграції, злиття окремих частин у єдину систему. В буквальному розумінні мова йде про явища, що виникають внаслідок дії різних факторів, у той час як кожний із них окремо не забезпечує такого результату [4; с. 290]. Інформація відіграє важливу роль в управлінні. Управлінська інформація як сукупність відомостей і даних, що забезпечують успішний аналіз, контроль, прийняття та організацію виконання управлінських рішень, є невід’ємною складовою ефективного управління організаційно-економічними процесами взагалі, й, у тому числі, підприємницькою діяльністю окремих суб’єктів господарювання [6; с. 20-21].

Особливості розвитку світової та вітчизняної економіки, для яких притаманні відкритість, нестабільність, динамічність і самоорганізація, зумовлюють необхідність створення й обґрунтування нових наукових підходів до формування й надання користувачам облікової інформації з огляду на досягнення нею синергії.

Безперечними перевагами синергії фінансової інформації в управлінні діяльністю суб’єктів господарювання є уможливлення спроможності системи бухгалтерського обліку оперативно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі економічних суб’єктів (зокрема, через урахування впливу випадковостей на розвиток суспільства й економіки), можливість формування й надання фінансової інформації з урахуванням існуючих та ймовірних інформаційних потреб користувачів, узгодженість руху інформаційних потоків у межах кожного суб’єкта господарювання [3; с. 2].

Таким чином, базування на синергічному підході забезпечує запуск механізмів самоорганізації та самодобудови щодо підготовки фінансової звітності, які передбачають видалення всього зайвого, надлишкового в цій системі, впорядкування процесів та зв’язків між її елементами й залишення лише найсильніших (або найефективніших, оптимальних), у результаті чого і здійснюється вихід на відносно стійкі та прості структури фінансових звітів.

Інакше кажучи, застосування синергічного підходу до підготовки фінансової звітності сприяє її загальному динамічному й еволюційному розвитку в сучасному нестабільному економічному середовищі, у тому числі в умовах наявності кризових явищ в економіці та їх подолання [2; с. 154].

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Концепція синергії бухгалтерської звітності в управлінні економікою України / С.А. Кузнецова // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7(2). – С. 151–159.

2. Кузнецова С.А. Цикл праць «Синергія облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання» / С.А. Кузнецова // Таврійський державний агротехнологічний університет. – 2010. – 9 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kdpu-nt.gov.ua/sites/default/files/referats/76.doc>.

3. Ревуцька Н.В. Особливості детермінації та методика оцінювання синергізму у бізнес-моделюванні / Н.В. Ревуцька // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2012. – Спец. вип. : у 2 ч., Ч. 1. : Стратегічні імперативи сучасного менеджменту / [відп. за вип. С. М. Соболь]. – С. 289–296.

4. Синергія інформації в бізнесі : навч. посіб. / С.А. Кузнецова. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**О.В. Голозубова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ФІНАНСОВА СИНЕРГІЯ: СУТНІСТЬ В БІЗНЕСІ

Синергія інформації за своєю суттю є підвищення ефективності інформатизації системи управління підприємством за рахунок синергічного ефекту в результаті поєднання й інтеграції теоретичної, методологічної та організаційної складових формування та надання всього спектру інформації в єдину систему та їх комплексної взаємодії [1; с. 32].

При досягненні фінансової синергії винагорода може прийняти форму або збільшення грошових потоків, або зниження вартості капіталу[2].

Користувачі фінансової інформації: дійсні та потенційні інвестори; банківські та інші кредитні установи; існуючі та потенційні кредитори (постачальники) ; існуючі та потенційні замовники (покупці, клієнти); органи, що сфери управління яких відносяться підприємство; інші користувачі.

Використання фінансової інформації забезпечить поєднання інтересів користувачів в процесі, та дозволить формувати якісне рішення.

Синергія в бізнесі – це вигода, отримана від комбінування двох або більш елементів (або бізнесів) таким чином, що продуктивність отриманої комбінації вище, ніж сума її окремих елементів. Приклади найбагатших людей світу говорять нам про те, що практично всі вони будували свій бізнес спільно з партнерами, об'єднуючи зусилля, але при цьому переслідували свої інтереси. Тобто, застосовували ефект синергії, навіть якщо і не знали про його існування.

Для організації бізнесу або роботи ефект синергії має просто величезне значення, яке в двох словах можна сформулювати наступним чином: поодиноці розвинути бізнес або успішно виконати масштабну роботу набагато складніше, ніж спільно кількома людьми, що мають спільні інтереси, цілі і завдання. Важливо, що закон синергії буде давати свій позитивний ефект як для всієї групи людей, що виконують спільне завдання, так і для кожного

го учасника цієї групи. Тобто, кожен учасник в групі досягне великих результатів, ніж діючи поодиноці і, одночасно, вся група прийде до кращого результату, ніж був би сумарний результат всіх її учасників[3].

Список використаних джерел

1. Синергія інформації в бізнесі: навчальний посібник / С.А. Кузнецова. – Дн-вськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.
2. Корпоративна стратегія і мотиви придбання[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studme.com.ua/1668092413433/finansy/korporativnaya_strategiya
3. Закон синергії в організації бізнесу та роботі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invest-program.com.ua/zakon-synergiyi>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

К.Г. Горбуля,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

В умовах ринкової економіки суб'єкти господарювання для отримання прибутків вкладають в свою діяльність певні матеріальні ресурси та зусилля, але не завжди результатом цієї діяльності є отримання доходів. Часто в результаті певних обставин підприємець замість отримання доходу отримує збитки, зобов'язання перед кредиторами та державним бюджетом. Для припинення існування такого підприємства та забезпечення виплати зобов'язань й існує такий механізм, як банкрутство.

Останніми роками проблема банкрутства набула глобального значення для українських підприємств, тому є найактуальнішою. При такому стані з банкрутством в Україні просто необхідно підняти інститут банкрутства на такий рівень, щоб за допомогою нього можна було здійснювати як очищення реального сектору економіки від нежиттєздатних підприємств, так і відновлення платоспроможності підприємств, які мають широкі перспективи і потрапили в ситуацію неплатоспроможності за збігом обставин [1, с. 158].

Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам. Кількість таких підприємств в економіці України неухильно зростає. Причому тенденції банкрутства поширюються не лише на окремих суб'єктів господарювання, а й на цілі сектори економіки (наприклад, сільське господарство, яке вже впродовж багатьох років перебуває в глибокій фінансовій кризі і де понад 85% господарюючих суб'єктів закінчують свою діяльність щорічними збитками; в промисловості збитковим є кожне друге підприємство) [2].

Щоб процеси банкрутства господарюючих суб'єктів завдавали найменшої шкоди економіці, – держава повинна активно виконувати свою регулюючу роль у формуванні відносин власності. А для цього необхідно мати відповідну зважену законодавчу базу.

Список використаних джерел

1. Плаксюк О.Ф. Діагностика банкрутства як засіб управління фінансовим станом підприємства // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво, 2010. – № 4. – с. 157 – 164.
2. Банкрутство підприємств (організацій) як економічне явище [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.spkneu.org/2013/12/bankrutstvo-pidpriyemstv-organizatsi/>.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Н.В. Гранкіна, Т.В. Сарана,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

СИНЕРГІЯ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Синергія інформації – підвищення ефективності інформатизації системи управління підприємством за рахунок синергічного ефекту в результаті поєднання й інтеграції теоретичної, методологічної та організаційної складових формування та надання всього спектру інформації в єдину систему та їх комплексної взаємодії [2; с. 32].

Мотив доступу до інформації (ноу-хау). Значення інформації як ресурсу в діяльності компанії зростає. Купуючи компанію, разом з видимими активами підприємство отримує в своє розпорядження додаткові знання про продукти і ринку. Як правило, нова компанія приносить з собою і напрацьовану мережу клієнтів, пов'язаних з нею особистими відносинами. Отримання доступу до нової, більш дешевої інформації в процесі злиття (поглинання) позбавляє компанію від необхідності витратити величезні кошти на консалтингові послуги третіх фірм і тим самим економить кошти.

Фінансова синергія. При досягненні фінансової синергії винагорода може прийняти форму або збільшення грошових потоків, або зниження вартості капіталу[3].

Відповідно з впливом на прийняття рішення видокремлюють: релевантну фінансову інформацію – до якої слід відносити фінансову – інформацію, яка впливає на прийняття конкретного управлінського рішення; нерелевантну фінансову інформацію – до якої слід відносити фінансову – інформацію, яка не впливає на прийняття конкретного управлінського рішення. Інформація може нести як позитивний, так і негативний вплив[3].

Користувачі фінансової інформації, які потребують інформації для прийняття рішень: дійсні та потенційні інвестори; банківські та інші кредитні установи; існуючі та потенційні кредитори (постачальники) ; існують

чі та потенційні замовники (покупці, клієнти); органи, до сфери управління яких відноситься підприємство; інші користувачі (у т.ч. страхові компанії)[3].

Використання фінансової інформації забезпечить поєднання інтересів користувачів в процесі, та дозволить формувати якісне рішення.

Синергія в бізнесі – це вигода, отримана від комбінування двох або більш елементів (або бізнесів) таким чином, що продуктивність отриманої комбінації вище, ніж сума її окремих елементів (або бізнесів). приклади найбагатших людей світу говорять нам про те, що практично всі вони будували свій бізнес спільно з партнерами, об'єднуючи зусилля, але при цьому переслідували, в першу чергу, свої інтереси. Тобто, застосовували ефект синергії, навіть якщо і не знали про його існування.

Для організації бізнесу або роботи ефект синергії має просто величезне значення, яке в двох словах можна сформулювати наступним чином: поодиноці розвинути бізнес або успішно виконати масштабну роботу набагато складніше, ніж спільно кількома людьми, що мають спільні інтереси, цілі і завдання. Причому, що важливо, закон синергії буде давати свій позитивний ефект як для всієї групи людей, що виконують спільне завдання, так і для кожного учасника цієї групи. Тобто, кожен учасник в групі досягне великих результатів, ніж діючи поодиноці і, одночасно, вся група прийде до кращого результату, ніж був би сумарний результат всіх її учасників[4].

Список використаних джерел

1. Синергія – це що за закон? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faqur.ru/osvita/37696-sinergija-ce-shho-za-zakon.html>
2. Корпоративна стратегія і мотиви придбань[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://studme.com.ua/1668092413433/finansy/korporativnaya_strategiya_motivy_priobreteniy.htm
3. Синергія інформації в бізнесі: навчальний посібник / С.А. Кузнецова. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.
4. Закон синергії в організації бізнесу та роботі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invest-program.com.ua/zakon-synergiyi>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

М.С. Губаренко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРИЗНАЧЕННЯ СИНЕРГІЇ В БІЗНЕСІ

Поняття синергія запозичене з грецької мови, де воно в перекладі означає «співробітництво», «співучасть», «сприяння», «допомога» і складається з двох складових, одна з яких перекладається як «праця», «робота», а інше – як «разом». Тобто, в дослівному, буквальному перекладі синергія – це спільна праця

Однією з умов ефективності діяльності компанії є скоординованість дії всіх її підрозділів. Реальне досягнення синергізму є важлива складова ефективного стратегічного управління інтегрованим бізнесом.

Чим більша компанія, тим більше вона має можливостей щодо застосування синергії і тим більше у неї варіантів по збільшенню економічної ефективності діяльності.

Інформація в системі управління відіграє важливу роль. Організація ефективної діяльності будь-якого підприємства залежить від якості управління, яка багато в чому залежить від своєчасного отримання менеджером достовірної інформації про стан об'єкта управління.[1] Традиційні підходи до ведення бухгалтерського обліку не дають змоги повною мірою задовольняти існуючі інформаційні потреби управлінців.

Забезпечення синергії облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктами господарювання передбачає комплексне врахування різних рівнів і форм зв'язків між елементами системи бухгалтерського обліку та системи управління, еволюція яких посилює їх цілісність і ефективність, можливість багатоваріантного розвитку в нестійкому економічному середовищі функціонування суб'єктів господарювання з урахуванням статистичних і динамічних законів та закономірностей, що має визначальний характер для загальної еволюції економічної системи України. [2]

Основою інформаційного забезпечення є фінансова звітність підприємства. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Фінансова звітність підприємства не є комерційною тасмницею.

Якщо керівництву вдається створити міцну виробничу структуру, в якій всі компоненти виробничого процесу діють злагоджено і цілеспрямовано, тобто синергічно, з урахуванням вимог і характеру зовнішнього середовища, стійкість і стабільність такого підприємства і буде віддзеркаленням його конкурентоспроможності на ринку.

Список використаних джерел

1. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. Посібник / П.Й. Атамас, вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 391 с
2. Кузнецова, Світлана Анатоліївна Синергія облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання [Текст] : автореф. дис... д-ра екон. наук : 08.00.09 / Кузнецова Світлана Анатоліївна ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К., 2009. – 35 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

СИНЕРГІЯ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасному підприємству, незалежно від розмірів та обсягу виробництва, доводиться пристосовуватись до мінливої та, найчастіше, погано передбачуваної економічної ситуації в Україні та в світі, які зумовлені кризовими явищами та переходом від економіки виробництва до економіки інформації. Без такого пристосування підприємство можна вважати приреченим, так як його витіснять з ринку більш підготовлені конкуренти.

Взагалі, керування бізнесом вимагає значної мобільності, великої кількості актуальної інформації, як внутрішньої так і зовнішньої. Також, слід мати на увазі, що чим більший обсяг бізнесу – тим більшу «інерцію» він має, тобто час від прийняття управлінського рішення до моменту його втілення в життя. В таких умовах, коли потребується значна оперативність та велика кількість інформації в процесі прийняття рішень – найоптимальнішим варіантом буде застосування синергетичного підходу, який дозволить отримувати всю необхідну фінансову інформацію у найкоротші строки. Цей підхід орієнтований на пізнання закономірностей самоорганізації складних об'єктів в умовах хаотичного спонтанного структурування.

Отже, синергія фінансової інформації в умовах сучасної хаотично структурованої економіки відіграє значну роль для забезпечення фінансового здоров'я бізнесу. Базування на синергетичному підході дозволить відфільтрувати інформаційні потоки підприємства – позбутися зайвої інформації та підвищити інформативність та оперативність важливої [1; с. 199-200].

Список використаних джерел

1. Семрак В.В. Синергія інформації в бізнесі в умовах сучасної хаотично структурованої економіки // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю». Мукачівський державний університет, 2014. – С. 199-200. Режим доступу: <http://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/01/Збірник-тез-2013-10.01.14.pdf>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

О.В. Денисенко,
Дніпродзержинський технологічний коледж ДДТУ

РОЗВИТОК ПЕРВИННОГО РИНКУ ОВДП УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Актуальність проблеми. Випуск Міністерством фінансів України облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) є одним з найважливіших

інструментів фінансування поточної діяльності держави, дефіциту бюджету та рефінансування державного боргу.

Мета роботи. Визначити особливості та тенденції розвитку первинного ринку ОВДП України в умовах фінансово-економічної кризи.

Викладення основного матеріалу дослідження. З 2001 року починається сучасний етап формування первинного ринку ОВДП України. Він розпочався із прийняття Кабінетом Міністрів України постанови №80 від 31 січня 2001 року «Про випуски облігацій внутрішніх державних позик». Наступним значним кроком у регулюванні проведення аукціонів ОВДП стає постанова НБУ №248 від 18 червня 2003 року «Про затвердження Положення про порядок проведення операцій, пов'язаних з розміщенням облігацій внутрішніх державних позик». Згідно цих положень, розміщення ОВДП здійснюється на аукціонах, які організовує та проводить Міністерство фінансів разом з Національним банком.

В нашому дослідженні використовуються публічно доступні дані, які характеризують проведення аукціонів ОВДП з січня 2010 року по липень 2015 року, розміщені на веб-сайті Міністерства фінансів України. В розміщеннях ОВДП мають право приймати участь тільки банківські установи, які отримали статус первинного дилера. В 2013 році на первинному ринку ОВДП працювали 16 первинних дилерів, в 2014 їх кількість зросла до 19, а в 2015 – до 20.

Найбільш важливою характеристикою первинного ринку ОВДП Міністерства фінансів України є розподіл загального обсягу розміщення відповідних облігацій по роках (див. таб. 1).

Таблиця 1

Обсяги розміщення ОВДП на аукціонах Міністерства фінансів України.

Рік проведення	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Обсяги розміщення ОВДП, номінованих в гривні, млрд. грн.	40,4	28,9	35,9	50,5	67,1	10,0
Обсяги розміщення ОВДП, номінованих в доларах США, млн. дол. США.	-	412,9	2542,8	5310,7	792,6	643,5
Обсяги розміщення ОВДП, номінованих в євро, млн. євро.	-	-	316,6	112,3	40,0	-

*дані за перше півріччя.

Протягом 2010-2013 років, спостерігалось постійне зменшення доли коротко- та середньострокових ОВДП в загальному обсязі розміщень. Так, в 2010 році, ОВДП зі строком погашення до 1-го року склали 56,7% всіх розміщень, а вже в 2013 – тільки 16,2%, що на 40,5 п.п. менше, ніж на початок досліджуваного періоду. І, навпаки, в 2013 році доля облігацій з строком погашення більше 4 років досягла 81,6%, тоді як в 2010 доля таких ви-

пусків складала мізерні 1,2%. Після 2013 року тенденція повністю змінилася – в першому півріччі 2015 року розміщення довго- та середньострокових ОВДП повністю зникли з первинного ринку. Тенденції, які мали місце на аукціонах з розміщення ОВДП, номінованих в гривні, спостерігалися і на аукціонах валютних ОВДП, лише з тією різницею, що в структурі розміщень валютних ОВДП завжди домінували облігації з меншими строками погашення.

Висновки. Не дивлячись на успіхи розвитку первинного та вторинного ринку ОВДП після фінансової кризи 2008 року, останніми роками з ринку зникає ліквідність в більшості його сегментів, що призводить до загальної деградації структури розміщень як за загальними обсягами розміщень, так і за долею середньо- та довгострокових облігацій в загальному обсязі розміщень.

*Науковий керівник: О.Ю. Кікоть,
викладач ДТК ДДТУ.*

**Л.В. Динец,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля**

ИНФЛЯЦИЯ В УКРАИНЕ И МЕТОДЫ ЕЁ УСТРАНЕНИЯ

На сегодняшний день в Украине сложилась достаточно тяжёлая экономическая ситуация, которая связана с серьёзным спадом национального производства.

По итогам 2015 г. инфляция в Украине составила 45,8%. За 2015 г. гривна по отношению к доллару подешевела на 66%, при этом поднялись цены на коммунальные услуги, была создана новая система субсидий и открыта новая зона торговли с ЕС. Реальные доходы украинцев уменьшились втретью, а цены выросли в полтора раза [1]. Стоимость товаров отечественного производства выросла, так как значительная доля сырья – импортного происхождения. В Украине главной задачей Национального банка в сфере монетарной политики является необходимость сохранить ценовую стабильность, то есть уменьшить инфляцию, что даст возможность для стабилизации и потенциального развития национальной экономики.

Основные рекомендации для Украины могут быть следующими:

– к долгосрочным мерам относят погашение инфляционных ожиданий населения, которые чрезмерно стимулируют спрос. С этой целью государство должно проводить антиинфляционную политику, которая повысит доверие населения;

- принятие мер, направленных на уменьшение дефицита бюджета;
- жесткие ограничения для введения денежной массы;
- уменьшение расходов государства;
- увеличение производительности труда;
- снижение налогов;

– стимулирование прироста инвестируемых сбережений.

Изначально в бюджете-2015 украинское правительство закладывало инфляцию на уровне 26,7% при снижении ВВП на 5,5%. В сентябре бюджет пересмотрели с учетом спада ВВП на 8,9% и росте цен на 45,8%. Для сравнения, в 2014 году инфляция достигла 24,9%, а в 2013-м – 0,5%. На 2016 год бюджет Украины предусматривает рост цен на уровне 12% при росте ВВП на 2% [1].

Из проведенного анализа видно, что в состоянии военного положения происходит девальвация гривны, с которой надо бороться путём выкупа на валютном рынке долларов. Страну необходимо подкреплять деньгами: инвестированием, займом или финансовой помощью.

Список использованных источников

1. Инфляция [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.korrespondent.net/Ukraine/politics/3629316-yatsenuik-nazval-uslovye-podderzhky-ukrainy-mvf>.

*Научный руководитель: М.М. Вакулчи,
кандидат экономических наук, доцент.*

Ю.О. Дмитренко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на мікро- та макrorівнях значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану суб'єктів ведення бізнесу, зміст якої передбачає вивчення комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства залежить від виробничих або комерційних результатів діяльності, ефективності організації і використання фінансових ресурсів [1, с. 124].

Аналіз фінансового стану підприємства є важливим етапом для розробки планів і прогнозів фінансового покращення підприємства. Фінансовий стан необхідно систематично оцінювати з урахуванням різних методів. Він являє собою економічну категорію, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність до саморозвитку на фіксований момент часу, тобто можливість фінансувати свою діяльність. У процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності відбувається безперервний процес кругообігу капіталу, змінюються структура засобів і джерел їх формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і як наслідок – фінансовий стан підприємства, зовнішнім проявом якого виступає платоспроможність [2, с. 83]. Показники фінансового стану відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

За допомогою аналізу фінансового стану суб'єктів ведення бізнесу досягається об'єктивна оцінка фінансової стійкості, на основі якої можливо

свочасно визначити ймовірність банкрутства і розрахувати ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Список використаних джерел

1. Ключник О.С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.С. Ключник, О.В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» – 2010. – № 1. – С. 120-127.

2. Піскунов О. Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. Г. Піскунов, Н. Г. Мтеленко, Т. П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» – 2011. – № 6. С С. 80. – 88.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.О. Добровольський,
Національний гірничий університет**

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУТНІСТЬ ТА ВІДМІННІСТЬ

Фінансовий ринок відіграє унікальну роль у трансформуванні грошових коштів у капітал, але ускладнення його форм і способів розміщення зумовило виникнення нових видів професійної діяльності, а також категорії «ринок фінансових послуг».

У науковому обігу поряд із поняттям «фінансовий ринок» утверджується поняття «ринок фінансових послуг». Але ці поняття на практиці, залежно від контексту, можуть використовуватись як синоніми, набувати властивих лише їм змістових відтінків.

У працях вітчизняних науковців поширена думка, що з інституційних позицій фінансовий ринок розуміється як сукупність фінансових інститутів. За визначенням В. Корнєєва, фінансовий ринок – мережа інтегрованих фінансових інститутів, які реалізують контрактні відносини під час операцій з фінансовим капіталом через використання фінансових інструментів і впровадження фінансових послуг [1]. За твердженням А. Загороднього і Г. Вознюка, ринок фінансових послуг – сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг із метою надання та споживання певних фінансових послуг. Традиційно, до ринків фінансових послуг відносять професійні послуги на ринках банківських, страхових, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та ринків інших видів, що забезпечують обіг фінансових активів [2]. Чимало науковців ототожнюють «ринок фінансових послуг» та «фінансовий ринок».

Виступаючи в якості елементу фінансового ринку, ринок фінансових послуг має достатньо складну структуру обумовлену різноманітністю фінансових послуг, що надаються.

Головною функцією фінансового ринку є трансформація незадіяних фінансових ресурсів у позичковий капітал. У свою чергу ринок фінансових послуг забезпечує функціонування всіх інститутів фінансового ринку.

Виявлення відмінностей між сутністю, будовою фінансового ринку і ринку фінансових послуг сприятимуть вибору найважливішого напряму використання фінансових механізмів у подальшій акумуляції вітчизняних та іноземних капіталів і їх інвестування в економіку України, що актуалізується в умовах глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел

1. Коваленко Ю. М. Фінансовий ринок і ринок фінансових послуг: сутність, сегменти, суб'єкти [Електронний ресурс] / Ю. М. Коваленко // Фінанси України. – 2013. – № 1. – С. 101-112.
2. Загородній А.Г. Ринок фінансових послуг: термінологічний словник : підручник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Бескид Біт, 2008. – 544 с.

*Науковий керівник: І.М. Цуркан,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Я.С. Євтушенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ФІНАНСОВІ ПОТОКИ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасні темпи та тенденції розвитку економіки, яка є складною динамічною системою, не дозволяють своєчасно одержувати досконале уявлення про неї, як про детерміновану систему. Різкі стрибкоподібні зміни показників стану економічної системи, вплив невизначеностей і нерегулярності, що вагомо відбиваються на формуванні економічних умов, вплив подій катастрофічної природи, стимулюють прояви хаотичної динаміки сучасної не лише національної, але і світової економіки.

Такі специфічні умови функціонування економіки характеризуються високим рівнем невизначеності, що впливає на збільшення ризиків і можливих втрат при прийнятті управлінських рішень [1].

Цілком природно, що в умовах нестабільності процесів, які характерні для хаотично структурованої економіки, актуалізується питання стосовно визначення ефективності управління такого роду процесами в економічних системах всіх рівнів, зокрема національною фінансовою системою.

Характерним для хаотично структурованої економіки є виникнення дисонансу в розвитку організаційної та інституційної структур, що обумовлює високий рівень диференціації фінансових потоків та утворення їх складних форм, які вимагають нових управлінських рішень.

Умови хаотично структурованої економіки вимагають методів економіко-математичного моделювання, що дозволяють дослідити хаотичні системи та привести їх до стану детермінованості та визначеності каузальних зв'язків.

В умовах хаотично структурованої економіки, зростає практичне значення застосування в процесі дослідженні фінансової системи теорії хаосу. Якщо динаміка ринку хаотична, то вона не випадкова, хоча і залишається непередбачуваною. Теорія хаосу вивчає порядок хаотичної системи, яка лише виглядає як випадкова (теорія детермінованого хаосу). При цьому теорія хаосу допомагає побудувати модель хаотичної системи, не ставлячи завдання передбачити її поведінку в майбутньому [2].

Таким чином, розглядаючи особливості розвитку фінансів в умовах хаотично структурованої економіки необхідно брати до уваги той факт, що фінансові потоки у такій економіці є максимально розгалуженими та характеризуються високим рівнем невизначеності. В таких умовах, застосування класичних методів й моделей аналізу та управління є малоефективним.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200с.

2. Корнєв М.В. Фінансова економіка в соціально-економічній типології країн / М.В. Корнєв, Д.М. Дмитренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи НБУ». – Суми, 2010. – Т.2. – С. 99–101.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

Л.О. Євчин,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЗАКОН СИНЕРГІЇ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ В ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

Закон синергії можна використовувати майже в будь-якій сфері людської життєдіяльності, починаючи від вирішення щоденних побутових питань, діяльності економіки і бізнесу, закінчуючи глобальними життєвими цілями.

1. На мою думку для успішної діяльності підприємства, а в умовах хаотичної економіки України, з метою зменшення ризиків господарювання, шахрайства менеджменту підприємства тощо, а також за для збільшення довіри інвесторів, поліпшення котирування акцій публічних компаній доцільно використання на підприємствах внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Кожен з аудиторів повинен діяти відповідно до власних принципів. Внутрішній, з позиції власників, управлінського персоналу. Зовнішній з позиції інвестиційних компаній, постачальників, покупців тощо. Взаємодія двох аудиторів сприятиме отриманню синергічного ефекту для підприємства.

2. Основна тенденція світової економіки на сучасному етапі розвитку є її глобалізація. В умовах хаотичного розвитку економіки в Україні доцільним є об'єднання підприємств, що дозволяє їм після об'єднання отримувати більше прибутку. Синергія при взаємодії учасників дозволяє їм збільшити показники ефективності ніж вони мали раніше, функціонуючи окремо. Все більше компаній та підприємств налаштовані на об'єднання. Власники компаній сподіваються отримати синергетичний ефект від об'єднання. Кожна компанія має свої зв'язки з партнерами, набори послуг і товарів, а також оригінальні ноу-хау і кошти. Синергетичний ефект від злиття підприємств виникає за рахунок ефективного злиття знань, навичок, технологій, фінансів, засобів виробництва.

3. Україна – це країна сучасного світу. Її треба розглядати як країну Східної Європи. Економіка України стає все більш відкритою для сучасного світу. Це передбачає посилення уваги до людини. Внутрішня соціально-економічна політика в Україні має відбуватися з метою дотримання прав людини на пристойні умови життєдіяльності, на гарантовану оплачену зайнятість, на реалізацію та саморозвиток духовних і матеріальних потреб. За для досягнення цієї мети потрібно створювати робочі місця де молодь зможе реалізувати себе, втілити свої мрії в реальність. Однією з проблем України є відтік молоді, в різні більш розвинуті країни, за для працевлаштування. Молодь не хоче робити «за копійки» як молоді спеціалісти в Україні.

На мою думку в країні потрібні кардинальні зміни (соціальні, економічні, політичні). В першу чергу держава повинна підтримувати бізнес, який втілював би загальнолюдські цінності. Бізнес повинен бути відповідальним перед працівниками. Функціонування будь-якого бізнесу полягає у досягненні синергії, коли вирішення соціальної проблеми (безробіття) приносить благо – компанія отримує прибуток.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**А.Р. Загоруйко,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля**

СТРАХОВАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РИСКОВ

Страхование финансовых рисков – вид имущественного страхования, которое по своей сути является страхованием риска потери прибыли или неполучения дохода вследствие различных причин [1].

Различают следующие виды страхования финансовых рисков:

1. страхование финансовых рисков, связанных с неисполнением обязательств контрагентами страхователя, например, риск по договору поставки, купли-продажи товара, предоставление товарного кредита под его реализацию с рассрочкой платежа;
2. страхование перерыва в производстве

3. страхование экспортных кредитов
4. профессиональная ответственность директоров и управленческого персонала

5. страхование профессиональной ответственности архитектора.

Виды страхования финансовых рисков во многом соответствуют основным причинам банкротств в мире [2]:

Неисполнение обязательств клиентами компании – 21%

Чрезмерные складские запасы компании – 11%

Проблемы с получением финансирования – 11%

Чрезмерные производственные издержки – 10%

Смерть или болезнь основного руководителя – 10%

Ошибки в бухгалтерии и в определении стоимости – 9%

Обман или мошенничество, жертвой которых стала компания – 8%

Децентрализация деятельности компании – 8%

Конъюнктурное падение спроса из рецессии – 8%

Плохая организация и управление компании – 4%.

Крупнейшие банкротства начала XXI века: WORLDCOM (телекоммуникационные услуги, США, 2002 год), ENRON (энергетика, США, 2001 год), KMART (розничная торговля, США, 2002 год)

Ответственность архитектора и подрядчика была впервые сформулирована в Кодексе Наполеона 1804 г. и называлась «десятилетняя ответственность» (Decennial Liability): Ст. 1792 «Если здание, построенное за цену, определенную за выполнение всей работы, погибнет целиком или в части вследствие недостатков постройки и даже вследствие недостатков почвы, то архитектор и подрядчик несут за это ответственность в течение 10 лет».

Список использованной литературы

1. Шинкаренко И.Э. Страхование ответственности: справочник / 2-е изд., исправл и доп. – М.: Анкил, 2006. – с. 416.

2. И. Габидулин, П. Конопка, Опыт развитых стран по законодательству в области строительства. – Электронный ресурс. Режим доступа: <http://pandia.ru/text/77/298/95637.php>

3. И. Габидулин. Риск-менеджмент при разработке крупных строительных проектов. – Электронный ресурс. Режим доступа: <http://info.dedal.ua/publications/22739/>

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
старший преподаватель.*

**Я.І. Івашкова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ВИКОРИСТАННЯ СИНЕРГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В БІЗНЕСІ

Одним із головних пріоритетів розвитку світового суспільства є його інформатизація як на глобальному рівні, так і на локальному рівні.

ні держав, корпорацій, об'єднань та інших суб'єктів управління. В розвинених країнах світу компанії своєчасно та повною мірою надають достовірну інформацію щодо їх діяльності. Прозорість інформації не лише дозволяє залучити інвесторів, а й значно підвищує ефективність діяльності. Нажаль, на сьогодні в Україні суб'єкти господарської діяльності досить неефективно використовують інформацію в системі управління. Взагалі, інформатизація відіграє для нашої країни дуже важливу роль, оскільки зараз Україна формує у світовому співтоваристві своє місце.

Рівень ефективності інформатизації системи управління на підприємствах визначається рівнем синергії інформації, який забезпечує узгоджений рух інформаційних потоків в межах кожного суб'єкта господарської діяльності. Шляхи ефективного управління нестабільними системами можна знайти лише за допомогою синергічного підходу, який буде доцільно покласти в основу розвитку інформаційної системи. Синергічним підходом передбачається вивчення законів розвитку інформаційної системи в бізнесі та орієнтування на пізнання закономірностей самоорганізації складних об'єктів в умовах хаотичного спонтанного структурування.

На мою думку, при застосуванні синергічного підходу фінансова інформаційна система повинна розглядатися відкритою системою, визначеною внутрішнім та зовнішнім середовищем. Це буде забезпечувати самоорганізацію, можливість змінюватись та тісний зв'язок із зовнішнім світом. Використання синергічного підходу до фінансової інформаційної системи в бізнесі буде позитивно впливати на її динамічний та еволюційний розвиток в сучасних умовах нестабільної економіки. Досягнення синергії інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання дає змогу: 1) підвищити спроможність інформаційної системи швидко реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі економічних суб'єктів (зокрема, через врахування впливу випадковостей на розвиток суспільства і економіки); 2) формувати і надавати інформацію з урахуванням існуючих та ймовірних інформаційних потреб користувачів; 3) досягнути узгодженості руху інформаційних потоків у межах кожного суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С. А. Синергія інформації в бізнесі – Навчальний посібник / – Дніпропетровськ; 2012. – 181 с.
2. Кузнецова С.А. Синергізм в інформаційній перспективі державних та приватних фінансів: підходи та принципи // Бюлетень міжнародного нобелівського економічного форуму «Світова економіка ХХІ століття: цикли та кризи». – 2011. – 1 (4). – С. 203–210.
3. Птіцина Л.А. Основні підходи до управління інформаційними потоками бізнес діяльності промислових підприємств України//Вісник економічної науки України-2010, С. 121–124.

ПЕРЕДУМОВИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Під фінансовою кризою розуміють період розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей його впливу на фінансові відносини.

Фактори, які можуть викликати фінансову кризу на підприємстві, поділяються на зовнішні (які не залежать від діяльності підприємства) та внутрішні (які залежать від його діяльності).

До зовнішніх факторів належать: спад в економіці в цілому, інфляція, нестабільність господарського та податкового законодавства, а також фінансового та валютного ринків, посилення конкуренції в галузі, криза окремої галузі, політична нестабільність у країні чи в країнах – постачальниках сировини.

До внутрішніх факторів належать: брак чітко визначеної стратегії в розвитку підприємства; низький рівень організаційної структури, менеджменту, маркетингу та втрата ринків збуту, незадовільне використання виробничих ресурсів, утримання зайвих робочих місць.

Всі ці причини тісно взаємопов'язані. Типовими наслідками впливу вищезазначених причин на фінансово-господарський стан підприємства є:

- втрата клієнтів та покупців готової продукції;
- зменшення кількості замовлень та контрактів з продажу продукції;
- підвищення собівартості та різке зниження продуктивності праці;
- збільшення розміру неліквідних оборотних засобів та наявність понад-нормованих запасів;
- виникнення внутрішньовиробничих конфліктів і підвищення плинності кадрів;
- підвищення тиску на ціни і зменшення обсягів реалізації.

З метою виявлення ознак кризового розвитку підприємства необхідно визначити окремі фінансові показники, що застосовують під час діагностики банкрутства та на підставі коефіцієнта фінансування важко ліквідних активів здійснити інтегральну оцінку загрози банкрутства.

Якщо сума середньої вартості необоротних активів та середня вартість запасів менша ніж середня сума власного капіталу, то імовірність банкрутства дуже низька.

Якщо сума середньої вартості необоротних активів та середня вартість запасів менша ніж середня сума власного капіталу і середня сума довгострокових банківських позик, то імовірність банкрутства можлива.

Якщо сума середньої вартості необоротних активів та середня вартість запасів менша ніж середня сума власного капіталу і середня сума довгострокових банківських позик, то імовірність банкрутства висока.

Якщо сума середньої вартості необоротних активів та середня вартість запасів більша ніж середня сума власного капіталу, то імовірність банкрутства дуже висока.

Існують можливі шляхи виходу з кризового стану:

1. Якщо імовірність банкрутства можлива, підприємству загрожує легка криза. Спосіб реагування – нормалізація поточної фінансової діяльності.

2. Коли імовірність банкрутства висока, у підприємства може виникнути тяжка криза, спосіб реагування якої – повне використання внутрішніх механізмів фінансової стабілізації.

3. Якщо імовірність банкрутства дуже висока, підприємство знаходиться на стадії катастрофи. Для того, щоб цього уникнути, необхідно вдаватися до пошуку ефективних форм санації або ліквідування.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств : навч. посібник [для самост. вивч. дисципліни]. / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – 3-тє вид., виправл. і доп. – К.: Знання-Прес, 2009. – 299 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

Х.В. Капінус,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Державний бюджет виконує важливі соціально-економічні функції через здійснення фінансування потреб розпорядників бюджетних коштів. Попри важливу значущість для розвитку економіки і суспільства загалом, бюджетна система України має певні вади, пов'язані з високою централізацією, проблемами фінансування дефіциту бюджету в умовах високого рівня державного боргу тощо. Вказане вище робить актуальним ретельне обґрунтування складу і рівня витрат бюджету за критерієм максимізації функції суспільної корисності [1].

На рис. 1 наведено структуру витратків Державного бюджету України на економічну діяльність у 2014 р.

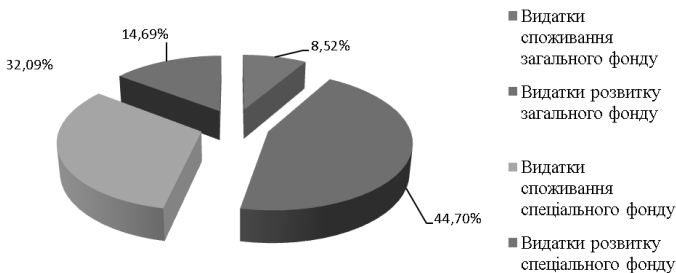

Рис. 1. Структура витратків Державного бюджету України на економічну діяльність у 2014 р. [1].

Проаналізувавши рис. 1 бачимо, що видатків Державного бюджету України на економічну діяльність у 2014 р. фінансувались з 4 фондів:

Видатки споживання загального фонду – 8,52%

Видатки розвитку загального фонду – 44,70%

Видатки споживання спеціального фонду – 32,09%

Видатки розвитку спеціального фонду – 14,69%

Видатки загального і спеціального фонду співвідносяться як 53,22% і 46,78%, а видатки фондів споживання і розвитку як 40,61% і 59,39%. Основна питома вага видатків відноситься до загального фонду розвитку (44,7%).

Таким чином, бачимо, що в основному фінансування видатків Державного бюджету України на економічну діяльність здійснюється з фонду розвитку і споживання спеціального фонду.

Список використаних джерел

1. Ангеліна І. Видатки Державного бюджету України на економічну діяльність: напрями і пріоритети [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://skhid.com.ua/article/downloadSuppFile/27949/666>.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

Л.В. Казаріна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДОВИХ БІРЖ В УКРАЇНІ

Ринкова економіка неможлива без активно функціонуючого фондового ринку. Тому одним із найважливіших напрямів регулювання розвитку її реального сектора є забезпечення повноцінної діяльності організованого ринку цінних паперів. В Україні його розвиток відбиває протиріччя перехідного періоду, пов'язаного з корінним реформуванням економіки і соціальної сфери. Незважаючи на те, що за останні десять років ХХ століття вдалося створити хоча і недостатньо досконалі інфраструктуру і механізми регулювання фондового ринку, сам він у цілому і його організований сегмент, представлений фондовими біржами, зазнають серйозних труднощів, які обумовлені специфікою нинішнього етапу реформування економіки України [1].

Фондові біржі – це спеціалізовані установи, які створюють умови для постійно діючої централізованої торгівлі цінними паперами шляхом об'єднання попиту, пропозицій на них, надання місця, системи і засобів як для первинного розміщення, так і для вторинного обігу цінних паперів [2].

Для реалізації своїх функцій біржа повинна бути оснащена необхідними приладами, зокрема, мати приміщення, комп'ютерні мережі, інше

матеріально-технічне забезпечення, підготовлений персонал. Крім того, мають бути розроблені правила біржової торгівлі та кваліфікаційні вимоги до учасників торгів.

Нажаль замало інформації про стан розвитку фондового ринку в Україні. Тому аналіз проводиться станом на 2013 рік.

В Україні мережа фондових бірж як система не існує, біржова структура характеризується високою фрагментарністю. Згідно з даними НКЦПФР, за підсумками січня-листопада 2013 року найбільшою фондовою біржею України за загальним обсягом торгів є ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» з оборотом 289,2 млрд грн (частка на вітчизняному біржовому ринку склала 67,7 %), на другому місці ПАТ «Фондова біржа «ПФТС» – 102,4 млрд грн (24,0%), третє місце посідає ПАТ «Українська біржа» – 10,3 млрд грн (2,4 %) [3].

Станом на лютий 2013 року на фондовому ринку України працювало 1072 професійних учасників (з урахуванням суміщення декількох видів діяльності), у тому числі – 367 торговців-зберігачів (115 банків), 16 зберігачів-реєстраторів, 10 фондових бірж та 2 депозитарії, що мали ліцензію на розрахунково-клірингову діяльність [3].

Таким чином, аналіз розвитку фондового ринку в Україні показав потужний потенціал розвитку станом на 2013 рік. Але на даний момент у зв'язку з кризовим станом в країні він не може бути реалізований повністю, що є результатом впливу чисельних негативних чинників.

Напрями вдосконалення українського біржового ринку повинні бути засновані на вирішенні виявлених проблем розвитку і можуть бути об'єднані в чотири основні групи: удосконалення законодавчої бази; розвиток біржової інфраструктури; розширення участі в торгах і гармонізація його структури; вдосконалення інструментарію й нарощення капіталізації ринку в цілому [3].

Список використаних джерел

1. Семенюк Л.В., Цахнів Л.Ю. Проблеми та перспективи діяльності фондового ринку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Economics/3_86789.doc.htm
2. Еш С.М. Фінансовий ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14131112/finansii/finansoviy_rinok
3. Краснова І. В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-1_0-pages-129_134.pdf.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.Ю. Кікоть,
здобувач кафедри менеджменту банківської діяльності
КНЕУ ім. В. Гетьмана, викладач циклової комісії
фінансово-маркетингових дисциплін
Дніпродзержинського технологічного коледжу ДДТУ

КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ КОНКУРЕНЦІЇ НА АУКЦІОНАХ ОВДП МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми. Визначення ступеню конкуренції на аукціонах ОВДП Міністерства фінансів виступає одним з ключових аспектів оцінювання ефективності їх функціонування.

Мета роботи. Дане дослідження присвячується розробці індивідуальних та агрегованих показників рівня конкуренції на аукціонах ОВДП.

Викладення основного матеріалу дослідження. Враховуючи регулярність проведення аукціонів ОВДП, кількісні показники конкуренції можливо поділити на *індивідуальні* (ІП), які оцінюють ступінь конкуренції під час проведення одного конкретного аукціону, та *агреговані* (АП), які оцінюють середній ступінь конкуренції на аукціонах певного типу. До кількісних одиничних показників рівня конкуренції на аукціонах ОВДП Міністерства фінансів відносимо: 1) кількість активних учасників *i*-го аукціону; 2) привабливість *i*-го аукціону; 3) доля активних учасників *i*-го аукціону; 4) доля задоволених заявок в загальній кількості поданих заявок; 5) доля задоволених заявок в загальному обсязі поданих заявок; 6) відносна конкурентна знижка.

В основу розрахунку агрегованих показників покладено регулярність проведення відповідного аукціону. Додатковим позитивним аспектом узагальнюючих оцінок є можливість їх статистичної інтерпретації як вибіркового оцінок певних параметрів популяції. Таким чином, використовуючи розглянуті вище одиничні оцінки та регулярність проведення аукціонів, можемо запропонувати наступні агреговані показники ступеню конкуренції на аукціонах ОВДП Міністерства фінансів України: 1) загальна привабливість аукціону; 2) середня кількість активних учасників аукціону; 3) середня доля активних учасників аукціону; 4) середня доля задоволених заявок в загальній кількості поданих заявок; 5) середня доля задоволених заявок в загальному обсязі поданих заявок; 6) середня відносна конкурентна знижка. Розрахунок агрегованих показників ступеню конкуренції на аукціонах ОВДП методом простої середньої дозволяє не тільки позбутися впливу ідіосинкратичних факторів, притаманних індивідуальним оцінкам, а й узагальнити отримані результати на певний формат проведення торгів відповідним борговим інструментом.

Висновки. В результаті проведеного дослідження розроблено перелік показників для оцінювання рівня конкуренції на аукціонах ОВДП Міністерства фінансів України. Ці показники також можуть використовуватися для оцінки рівня конкуренції на аукціонах інших державних та корпоративних цінних паперів.

Науковий керівник: М.І. Діба,
доктор економічних наук, професор.

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА УТРИМАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Головною метою соціальної політики в умовах хаотично структурованої економіки, яка спостерігається в Україні останні 10 років є – зняття всіх обмежень на шляху вільної економічної діяльності, надання можливості кожному працівнику та кожному трудовому колективу одержувати дохід відповідно до реального внеску в збільшення суспільного багатства, задоволення потреб суспільства та населення. За цих умов повинно відбуватися відродження людської гідності, віри в свої сили і соціальну справедливість, у свою спроможність досягти кращого життя.

Провівши критичний аналіз витрат бюджету на соціальну сферу з 2007 по 2014 роки можна сказати, що вони займають провідне місце у видатках бюджетів України всіх рівнів. З усіх витрат на соціально-культурні заходи третину займають витрати на соціальний захист і соціальне забезпечення населення. Взагалі, соціальний захист та соціальне забезпечення – найбільша видаткова стаття Державного бюджету України, яка за обсягом випереджає охорону здоров'я, освіту та видатки на економічну діяльність. Протягом 2007-2012 років обсяг річних витрат на соціальний захист та соціальне забезпечення склав в середньому 60400 млн. грн. або 29,6% загальної суми витрат Державного бюджету України. Якщо аналізувати динаміку витратів на соціальний захист та соціальне забезпечення державного бюджету в абсолютному вираженні, то спостерігається їх зростання в 2010-2011 році. Обсяг витратів Державного бюджету України на соціальний захист в 2010 році склав 63311 млн. грн., що на 11794 млн. грн. більше порівняно з 2009 роком, в 2011 році – 63540 млн. грн., що більше на 12023 млн. грн. порівняно з 2009 роком, і 229 млн. грн. ніж у 2010 році. Зменшення витратів на соціальний захист та соціальне забезпечення відбулося у 2012 році порівняно з 2011 роком на 8092 млн. грн., але порівняно з 2009 роком витатки зросли на 3931 млн. грн.

За період з 2011 по -2014 рр. питома вага витратів державного бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення у ВВП коливалася в межах від 2,14 % (у 2014 р.) до 6,08 % (у 2013 р.). Динаміка цього показника за аналізований період вказує на його зменшення на 0,43 відсоткових пункти. [2]

Питома вага витратів державного бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення у структурі витратів державного бюджету становить від 18,75 % до 21,95 % і має тенденцію до скорочення, що пов'язано із «замороженням» на відповідному рівні соціальних гарантій і допомог в умовах глибокої економічної стагнації та загрозою дефолту в Україні. [2]

Список використаних джерел

1. Державне казначейство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

2. Сидор І.П. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення: теоретичні аспекти і вітчизняна практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2015/29.pdf.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

Ю.Ю. Корніленко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФУНКЦІЇ І РОЛЬ ГРОШЕЙ У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

У сучасній економічній теорії не знайти однозначної відповіді на питання про функції грошей та їх кількість в силу складної рухливої, динамічної природи грошей. Неможливо уявити існування економічної системи без грошей, і в такій системі гроші повинні виконувати певні функції. Функції грошей – своєрідні, властиві грошам визначеності форм, які вони приймають в процесі обігу і в яких виражаються зміни відносин виробників по обміну товарів [1, с. 38].

Оскільки гроші є невід’ємною складовою частиною економічної системи суспільства, розуміти функції грошей необхідно через їх основні завдання, які вони виконують у цій системі.

Різноманітність форм грошей і безліч виконуваних завдань породжують чисельні дискусії, щодо тлумачення окремих видів функцій та їх кількості. Гроші як міра вартості – це функція, в якій гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їм форму ціни. Гроші як засіб платежу – це функція, в якій гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов’язань між суб’єктами економічних відносин, що виникають у процесі розширеного відтворення. Гроші як засіб нагромадження – здатність грошей бути засобом збереження вартості, виходячи зі сфери обігу, втіленням суспільної форми багатства [2, с. 124].

Таким чином, роль сучасних грошей полягає в тому, що вони є загальним засобом організації економічних відносин суспільства, включаючи товарні, кредитні, фінансові та фондові відносини, а, отже, виходять за рамки загального еквівалента товарного світу. Використання грошей в господарстві окремого виробника чи країни в цілому дозволяє визначати і аналізувати ефективність економічної діяльності, що дає можливість розробляти певні стратегії і виправляти помилки для подальшого розвитку економіки, що важливо для раціонального ведення справ та досягнення кращих результатів.

Список використаних джерел:

1. Хмелярчук М.І. Світові цінності української економічної думки в розвитку монетарної теорії / М.І. Хмелярчук // Вісн. ун-ту банк. справи України. – 2008. – № 3 (груд.). – С. 37–40.
2. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 344 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ В ЕКОНОМІЦІ

Процеси глобалізації та консолідації відбуваються зараз у всіх сферах економіки. Вони якісно і кількісно впливають як на окреме підприємство, так і на економіку держави загалом. У зв'язку з цим країни переходять до нової економічної формації – інформаційного суспільства, головним елементом розвитку та побудови якого є інформаційні технології – один з найважливіших ресурсів розвитку економіки, суспільства та цивілізації взагалі. Дослідженню проблеми економічної сутності інформації присвячені праці таких економістів та соціологів, як Дж. Стиглера, К. Ерроу, Р. Коуза, Д. Белла, Е. Тюффлера, В. Іноземцева, Е. Маймінеса, К. Вальтхаут. Зокрема, К. Ерроу в своїх дослідженнях визначив такі ключові тези: інформація має економічну цінність; отримання і передавання інформації пов'язане з певними витратами; інформаційна складова економічної системи є універсальним ресурсом і має вирішальне значення у виробництві товарів [1]. З погляду бізнесу, системи управління ним, інформація – це ті дані, які допомагають прийняти управлінське рішення. Інформація – це відомості про факти, події, явища, процеси, які розглядаються в аспекті їх передавання у просторі та часі, незалежно від фізичної форми їх надання, використовувани з метою збереження або отримання знання, прийняття рішення, забезпечення функціонування суспільства. Інформація – відомості про навколишній світ, що зменшують міру невизначеності, неповноти знань, які є відчуженими від їх творця і стали повідомленнями (вираженими певною мовою у вигляді знаків, у тому числі й записаними на матеріальному носії), які можна відтворювати шляхом передавання людьми усно, письмово або в інший спосіб. В інформаційному суспільстві можливості одного суб'єкта розкриваються через можливості другого. Концепція «суб'єкт – об'єкт управління» поступається місцем самоорганізації. З цього слідує, що на заміну кібернетичному підходу в менеджменті з'являється синергетичний [2].

Термін «синергія» був введений в обіг І. Ансоффом для обґрунтування групових структур в організації компанії [3]. В даний час в економічній літературі обидва терміни використовуються як синоніми. Переваги синергізму визначаються як $2+2=5$, іншими словами, сумарна віддача всіх капіталовкладень фірми вища, ніж сума показників віддачі по окремих її господарських підрозділах без обліку переваг використання загальних ресурсів і взаємодоповнюваності, тобто створення нової економічної форми забезпечує відносно стабільний стан суб'єкту управління. [4]. Синергізм вважається важливим елементом вибору, розробки та деталізації стратегії підприємства. Вони відмічають, що синергетичний ефект, яким би потенційно великим він не був, не з'являється сам по собі, його потрібно планувати та здобувати [5; с. 46]. Узагальнюючи існуючі погляди на природу інформації в контексті управління підприємством інформаційні ресурси можна визначити як увесь обсяг інформації, що є в інформаційній системі підприємства. Будь-яке ускладнення синергетичної економіки супроводжується під-

вищенням рівня її суб'єктності та інформаційної природи, оскільки системний господарюючий суб'єкт постійно збільшує рівень генерації, засвоєння та переробки необхідної інформації.

Список використаних джерел

1. Эрроу К.Дж. К теории ценового приспособления / В кн. Теория фирмы; Под ред. В.М.Гальперина. – СПб.: Экон. шк., 1995 (Вехи экономической мысли; Вып. 2). – С.432-447.
2. Приходько В. О смене управленческих парадигм / В. Приходько, Т. Иванова // Проблемы теории и практики управления. – 2004. – № 6. – С. 96-100.
3. Ансофф И. Стратегическое управление : пер. с англ. / И. Ансофф ; под ред. Л.И. Евенко. – М. : Экономика, 2009. – 519 с.
4. Кембелл Э., Саммерс Л. Стратегический синергиз : пер. с англ. – 2-е изд., / Э. Кембелл, Л. Саммерс. – СПб. : Питер, 2004. – 416 с.
5. Капітанець Ю.О. Використання принципів синергетики в розвитку стратегічного управління підприємствами // Сталий розвиток економіки. – № 2. – 2011. – С. 46–51.

С.І. Лазєбна,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток та становлення фінансового ринку України є необхідною передумовою розвитку інших секторів економіки держави. Добре функціонуючий страховий ринок, розвинені небанківські кредитні установи, пенсійні фонди та інші фінансові установи сприяють стабільному та прогнозованому розвитку усіх економічних процесів у суспільстві. Акумуляуючи значні обсяги грошових коштів, фінансові установи є потужним джерелом інвестицій в економіку країни, що розвивається досить динамічно.

Ринок фінансових послуг в Україні знаходиться на стадії становлення. Запроваджуються нові види фінансових послуг, удосконалення та подальшого розвитку набувають традиційні послуги. На сучасному етапі посилюється конкурентна боротьба між професійними учасниками ринку за клієнтську базу, за вільні фінансові ресурси, набувають удосконалення механізми здійснення фінансових операцій та форми співпраці між оферентами та споживачами фінансових послуг.

Основними проблемами функціонування вітчизняного ринку фінансових послуг є:

- недосконалість законодавчого та нормативного регулювання процесів реалізації окремих фінансових послуг;
- недостатні капіталізація та конкурентоспроможність національних фінансових установ;
- низький попит на послуги через високі на них тарифи та недовіру населення у зв'язку з певними стереотипами, пов'язаними із банкрутством фінансових установ;
- невідповідність законодавчого регулювання окремих видів фінансових послуг європейським нормам та ін.

Подальший розвиток ринку фінансових послуг в Україні буде знаходитись під впливом таких чинників, як:

- стабільність макроекономічної та політичної ситуації в країні та у світі;
- наслідки глобалізації світових фінансових ринків;
- ступінь успішності функціонування національної економіки;
- рівень інфляції в країні;
- темпи зростання реальних доходів населення;
- зміни в інституційній структурі фінансового сектора в зв'язку з вступом України до Світової організації торгівлі;
- ступінь узгодженості інституційного розвитку фінансового сектора з потребами у відповідних фінансових послугах з боку реального сектора економіки і населення.

Отже, найбільш важливими завданнями підвищення ефективності функціонування вітчизняного ринку фінансових послуг і подолання проблем у його розвитку є такі:

- розширення спектру фінансових послуг для найбільш повного задоволення потреб їх споживачів;
- удосконалення діяльності фінансового сектора країни, підвищення його ролі в інвестиційних процесах;
- зростання конкурентоспроможності національних фінансових установ шляхом підвищення їх капіталізації та ліквідності;
- недопущення зловживань з боку фінансових установ;
- удосконалення законодавчого та нормативного регулювання діяльності фінансових ;
- формування національних грошового, валютного, страхового ринків, ринку цінних паперів та позикового капіталу за світовими стандартами;
- посилення захисту прав споживачів фінансових послуг;
- удосконалення інфраструктури ринку фінансових послуг і системи біржової торгівлі фінансовими активами;
- інтеграція національного ринку фінансових послуг у європейський та світовий ринки;
- проведення широкої просвітницької роботи щодо діяльності фінансового сектора України серед споживачів фінансових послуг.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

**К.Р. Литвин,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Державний борг – це сума заборгованості держави за випущеними і непогашеними внутрішніми державними запозиченнями, а також сума фінансових зобов'язань до іноземних кредиторів на певну дату, включаючи

видані гарантії за кредитами, що надають місцевим органам влади, державним підприємствам, іноземним постачальникам тощо [1].

Державний борг країни поділяється на внутрішній і зовнішній борги. Внутрішній державний борг – заборгованість держави перед усіма утримувачами облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) й інших державних цінних паперів, тобто громадянами та підприємствами своєї країни, які є кредиторами держави. Зовнішній державний борг – це заборгованість держави перед іноземними кредиторами, тобто громадянами й організаціями інших країн [1].

Останні роки спостерігається стрімке постійне зростання державного боргу України. Так, аналіз показав, що відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до доходів державного бюджету зросло з 53,5% в 2007 р. до 308,3 % в 2014 р., у той час як максимальне припустиме значення цього показника для країн з ринками, що формуються, становить 100% [2].

Наслідком стрімкого зростання державного боргу (у поєднанні із високою вартістю запозичень) стало збільшення витрат на його погашення та обслуговування. Лише у 2014 р. такі витрати становили 169 млрд грн, або майже половину доходів та третину витрат державного бюджету (відповідно 47,3 та 32,3%). Показник «Відношення витрат на обслуговування боргу до доходів державного бюджету» перевищує критичний рівень (7%) починаючи з 2011 р., а в 2014 р. він перевищив цей рівень майже удвічі (13,8%). На обслуговування державного боргу (з урахуванням гарантованого) в 2014 р. було спрямовано 11,1% загальної суми витрат державного бюджету [2].

В структурі державного та гарантованого державою боргу за групами кредиторів найбільша частка належить власникам державних цінних паперів на внутрішньому ринку (35,1% на 01.09.2015 р.). В якості кредиторів країни виступають також деякі українські фінансові установи, зокрема НБУ, Укресімбанк, Ощадбанк та Укргазбанк [3].

Підсумовуючи огляд державного боргу як фактору ризику безпеки України зазначимо, що на сьогодні досягнуто найбільше навантаження щодо обслуговування чи погашення боргу, яке ускладнює визначення оптимальних джерел покриття зобов'язань і створює ризики можливої боргової кризи. Це зумовлює необхідність урахування боргових ризиків не лише на всіх стадіях бюджетного процесу, а й під час проведення прозорої та виваженої бюджетно-фіскальної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку й забезпечення фінансової стійкості держави, оскільки саме боргові ризики належать до основних чинників та загроз, що впливають на можливість бюджетної сфери забезпечити платоспроможність держави й ефективно використовувати бюджетні кошти в процесі виконання її функцій

Список використаних джерел

1. Осипцева В.І. Фінанси: курс для фінансистів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/102692-83-derjavniy-borg-metodi-upravlnnya-nim.html>.

2. Моніторинг факторів, що створюють ризики стійкості державних фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Моніторинг-факторів-що-створюють-ризики-стійкості-державних-фінансів.pdf>.

3. Аналітичний огляд стану державного боргу та його впливу на фінансовий ринок України станом на 01.09.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/REVIEW_debt.pdf.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

К.В. Литвин,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Інфляційні процеси, які відбуваються в економіці будь-якої країни, складні та спрогнозувати їх майже неможливо, через цю невизначеність багато країн світу зазнають великих економічних втрат та соціальних збитків. Мілтон Фрідман вважав, що причини інфляції тісно пов'язані зі зростанням грошової пропозиції, це призводить до підвищення попиту і цін, а зростання цін неминуче притягує за собою інфляцію [1, с. 84].

Проблема інфляції має для України виключно практичне значення. Кожен рік для України має свій індекс споживчих цін, відмінний від попереднього, цей індекс може зростати або, навпаки, зменшуватись.

За даними Держкомстату, у 2010 році інфляція дорівнює 9,1 %. У грудні 2011 року інфляція склала 0,2 %, за весь 2011 рік ціни підвищилися на 4,6 %. У 2014 році Національний банк України пов'язує зростання інфляції до 2,4 % із девальвацією гривні в серпні й сезонним зростанням цін [2]. Національний банк України визначає, що, порівняно з вереснем 2014 року, зростання інфляції сповільнилося за рахунок зниження вартості палива на 2 % і фруктів на 2,1 % [3]. Інфляція – один із небезпечних процесів, які негативно впливають на фінанси та грошову систему. Інфляція означає не зниження купівельної здатності грошей, а знижує можливості господарського регулювання, втрачає зусилля по проведенню структурних перетворень, відновленню порушених пропорцій. Інфляційний процес в Україні є нестабільним і, відповідно до створених умов, має великий потенціал до розвитку. Інфляційні процеси в Україні за досліджуваній період відбувалися за різних причин, як зовнішніх так і внутрішніх. Зокрема, це дефіцит бюджету, зростання державного боргу, надмірна емісія грошей, монополізація виробництва, незбалансованість інвестицій, загострення соціально-політичної ситуації в країні тощо. До негативних наслідків інфляційних процесів можна віднести зниження реальних прибутків населення, знецінення заощаджень населення, втрата зацікавленості виробників у створенні якісних товарів, високий рівень інфляційних очікувань.

Отже, найбільшої ефективності проведення антиінфляційної політики можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією.

Список використаних джерел

1. Фридман Милтон. Количественная теория денег / Фридман Милтон. – М.: Дело, 1996. – 109 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Олійник, С. М. Інфляція по-новому [Текст] / С. М. Олійник // Експрес. – 2012. – № 7. – С. 13–15.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

Ю.В. Лесько,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В СТРАТЕГИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Актуальность темы заключается в том, что в период экономического кризиса для «выживания» в условиях рынка важна оценка текущего финансового состояния предприятия, а также возможных темпов его дальнейшего развития.

Самыми распространёнными методами финансового анализа являются вертикальный анализ и анализ коэффициентов. Сущность вертикального анализа заключается в соотношении компонентов финансового отчета с общей суммой. Анализ коэффициентов показывает взаимосвязь между компонентами финансовых отчётов. При оценке деятельности предприятия достаточно расчёта 5-7 финансовых коэффициентов, которые содержат в себе информацию о наиболее важных областях финансовой деятельности.

По данным международной аудиторско-консалтинговой компании «Делойт» в рейтинг «ТОП-100 крупнейших компаний Центральной и Восточной Европы по итогам 2014 г.» вошли 32 предприятия из Украины [1]. Это существенное снижение по сравнению с прошлым годом, когда в рейтинг вошли 53 компании из Украины. Такие результаты вызваны прежде всего девальвацией гривны, сокращением внутреннего спроса, потерей компаниями части активов и проблемами с финансированием. В отличие от Украины, финансовые результаты большинства европейских стран в 2014 году свидетельствуют о начале экономического восстановления в Центральной Европе. Впервые за 4 года большинство компаний (260), вошедших в рейтинг, смогли улучшить финансовые показатели, а среднее значение доходов всех компаний в рейтинге выросло на 0,3% в пересчете на евро [1].

Данный рейтинг основывается на результатах обработки финансовой отчётности компаний. Это подчёркивает важность финансового анализа в своевременном устранении недостатков в финансовой деятельности и поиске резервов её улучшения. Такими резервами могут быть украинские и иностранные инвесторы, банки-кредиторы, собственники бизнеса, которые принимают решения о поиске бизнес-партнёров.

Список использованных источников

1. Рейтинг крупнейших компаний Центральной и Восточной Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://delo.ua/business/32-ukrainskie-kompanii-voshli-v-top-500-krupnejshih-kompanij-cen-304194/>©delo.

*Научный руководитель: М.М. Вакулич,
кандидат экономических наук, доцент.*

О.В. Логвиненко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У 2014 році ВВП України скоротилося на 7%, а в 2015 – на 12%. В цілому економіка переживає серйозні проблеми. Гривня втратила 70% своєї вартості в співвідношенні до долара за два роки. Інфляція хоч і зменшується, але до сих пір на високому рівні. В Даний момент війна триває в Донецьку і Луганську. І щоб оцінити економічний збиток пропонуємо подивитися на обсяги будівництва в різних областях, оскільки це може бути хорошим відображенням тенденції зростання ВВП. Дані із зони бойових дій навряд чи можна розглядати. Однак з січня до листопада 2015 роки будівництво в Донецьку скоротилося драматично – на 60% в порівнянні з попереднім роком. Однак на Заході України справи не такі вже й погані [1]. За перші три квартали 2015 року у Львові спостерігався найбільше у всій країні зростання працевлаштування. І будівництво тут теж розвивається, пропонуємо житло класу «люкс», а модні кафе відкриваються по всьому місту. В такому контрасті немає нічого дивного. Львів розташований за тисячу кілометрів від охопленого війною Донецька, економіка західноукраїнського міста базується на бізнесі, пов'язаному з сучасними технологіями, а не з добуванні вугілля або металургією, як на Сході України.

У 2014 році по всій Україні промислове виробництво скоротилося на 10%. У Донецьку і Луганську, на які до війни доводилося 16% українського ВВП, виробництво впало на 32% і 42% відповідно [2]. І облік показників захоплених територій при оцінці економічного стану всієї країни істотно погіршує показники в цілому. Але якщо не звертати уваги на Луганськ і Донецьк, тоді падіння промислового виробництва в Україні в 2014 році становило 4,6% [2]. Якщо взяти обсяги виробництва за показник ВВП, тоді можна сказати, що в «невійськових» частинах України падіння ВВП склало 4% в 2014 році. А в 2015-му, в такому випадку, скорочення української економіки склало 8-9%.

Список використаних джерел

1. Ставнича М.М. Сутність та причини міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку // Науково-виробничий журнал. Держава та регіони. Серія «Еконо-

міка та підприємництво»/. – №2. – 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/ep/2009_2/index.html.

2. Статистичний збірник «Транспорт і зв'язок в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.В. Макоткіна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Бюджетна система України – це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права. Згідно з Бюджетним кодексом бюджетна система України складається з державного бюджету та місцевих бюджетів. Бюджетами місцевого самоврядування визнають бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Одному важливому питанню, якому приділяється замало уваги при плануванні і затвердженні бюджету України на відповідний рік є врахування загроз бюджетній безпеці. Під загрозами, в свою чергу, розуміємо збитки, які несе країна: вплив зовнішніх факторів на розвиток країни, збитки матеріального і фінансового характеру, руйнування бюджетної системи.

Проведемо аналіз бюджетної безпеки України за показниками, які представлені в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України від 9 жовтня 2013 року затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Основні індикатори бюджетної безпеки наведені в табл. 1 [2].

Таблиця 1

Аналіз індикаторів бюджетної безпеки України

Роки	Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, відсотків	Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, відсотків до ВВП	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, відсотків	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, відсотків
2009	-3,9	2,33	29,9	14,5
2010	-5,9	0,83	29,1	13,17
2011	-1,8	1,24	30,6	17,05
2012	-3,8	0,8	31,6	18,16
2013	-4,4		30,4	44,82
2014	-5		29,1	47,7

Згідно проведеного аналізу індикаторів бюджетної безпеки спостерігається або критичне, або незадовільне значення показників [2].

Тому, вважаємо за потрібне удосконалити вже запропоновані вченими плани для забезпечення ефективної реалізації бюджетного процесу в Україні (рис. 1).

Урегулювання проблеми відповідальності учасників бюджетного процесу за повне та своєчасне фінансування, цільове використання бюджетних коштів, своєчасне повернення бюджетних позичок сприятиме підвищенню ефективності бюджетного процесу, оздоровленню державних фінансів.

Тому, враховуючи сьогодишню соціально-економічну ситуацію, важливим є процес, спрямований на консолідацію всіх гілок влади, оскільки потрібне проведення першочергових реформ. Доцільно також утворити систему інституцій, яка здатна не лише забезпечити узгодження політичних позицій щодо бюджетної реформи, а й безпосередньо здійснювати функції моніторингу, поточного контролю, інформаційно-методологічного забезпечення всього комплексу заходів, які спрямовані на модернізацію сучасної системи бюджетування в Україні.

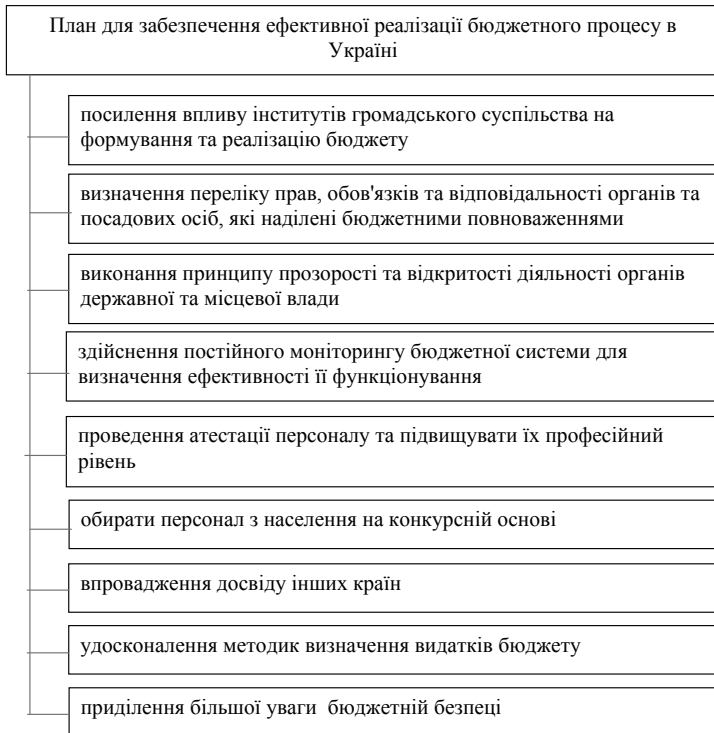

Рис. 1. План для забезпечення ефективної реалізації бюджетного процесу в Україні

Згадані проблемні аспекти організації бюджетного процесу в Україні вимагають негайного вирішення на кожній його стадії, адже в перспективі це допоможе забезпечити ефективне управління державними фінансовими ресурсами, підвищити результативність, ефективність і прозорість використання бюджетних коштів і, звичайно, уникнути зриву бюджетного процесу через політичні події, адже все це є головним аспектом для забезпечення соціально-економічного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 9 жовтня 2013 року № 1277. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm

2. Вареник В.М. Оцінка бюджетної безпеки України. / В.М. Вареник // Європейський вектор економічного розвитку. – 2015.– № 1 (18). – С. 33-43.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

А.С. Маркіна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СУЧАСНІ АСПЕКТИ СИНЕРГЕТИКИ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В сучасних умовах дієвим інструментом підвищення ефективності діяльності підприємств та розвитку їх потенціалу є синергія. Фінансова інформація, зважаючи на її всеохоплюючий та складний характер повинна повноцінно виконувати функції для суб'єктів господарювання щодо мінімізації впливу хаотично структурованої економіки.

Семрак В.В акцентує увагу на тім, що забезпечення синергії фінансової інформації має відбуватись в комплексі використання функцій бухгалтерського обліку в управління підприємствами, які дозволяють швидко реагувати на зміни зовнішнього оточення та внутрішнього середовища. Фінансова інформація в контексті руху інформаційних потоків забезпечує потреби користувачів необхідними даними та відомостями [1, с 200].

Хасанов Г.Ф. формулює визначення синергетичного ефекту як важливого елементу створення вартості, виявляє та узагальнює напрямки прояву синергії. Буреніна І.В. проводить аналогію на формуванні прояву синергії в межах таких вартісних підходів, як дохідний, порівняльний та затратний, виділяючи переваги та недоліки кожного з розглянутих [2, с 189].

Задорожнюк Н.О. відзначив, що необхідними умовами розвитку економічної системи має бути не лінійність, відкритість, узгодженість та взаємодія, а саме синергетичний підхід. На його думку синергія заключається в тім, щоб враховувати головні властивості та можливості сис-

теми у випадку посилення хаосу. Він вважає, що високий ступінь не лінійності та жорстке управління може зруйнувати економічну систему. У разі надмірної відкритості система розчиняється у зовнішньому середовищі, а істотне зменшення відкритості послаблює мотивацію системи до розвитку, таким чином достатньо точно підмитивши властивості хаосу та його вплив на діяльність підприємств [3, с 84]. В основі синергетичного підходу на думку Задорожнюк Н.О. в управлінні економічними системами лежить здатність системи швидко та в належній мірі реагувати на постійно змінні потреби зовнішнього та внутрішнього середовища [3, с 85].

На думку Хромяк Й. та Слюсарчук Ю. за синергетичної моделі управління різними економічними системами головне значення належить механізмам самоорганізації. Внаслідок дії таких механізмів подолання хаосу, впорядкування та розвиток підприємства чи національної економіки загалом відбувається «само по собі». Вирішення цього питання на практиці залежить від характеру структури управління економічною системою. Відповідно до синергетичного підходу, самоорганізації сприяють поєднання в процесі управління системою ієрархії із гетерархією – поліцентричним розподілом повноважень [4, с 234]. Світова практика та досвід найуспішніших фірм розвинутих країн засвідчують, що монопольна авторитарність (абсолютна ієрархія) не сприяє ефективному управлінню економічною системою на мікро- чи макрорівні у стані хаосу.

Таким чином, збір та поєднання фінансової інформації на всіх рівнях дозволяє підприємствам досягти синергетичного ефекту в бізнесі, незважаючи на хаотично структуровану економіку.

Список використаних джерел

1. Семрак В.В. Синергія інформації в бізнесі в умовах сучасної хаотично структурованої економіки // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю». Мукачівський державний університет, 2014. – С. 199-200. Режим доступу: <http://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/01/Збірник-тез-2013-10.01.14.pdf>
2. Хасанова Г.Ф., Буренина И.В. Синергия как метод повышения эффективности деятельности компании // Электронный научный журнал «Нефтегазовое дело». – 2011. – №6. – С.188-196. Режим доступу: http://ogbus.ru/authors/Khasanova/Khasanova_1.pdf
3. Задорожнюк Н.О. Синергетичний підхід до управління економічними системами // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Одеський національний політехнічний університет, 2014. – С. 82-87. Режим доступу: <http://probl-model-ta-uprav.2x2forum.com/t9-topic>
4. Синергетична модель управління економічною системою / Й.Я. Хром'як, Ю.М. Слюсарчук, Л.Л. Цимбал, В.М. Цимбал // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – 2012. – № 739. – С. 233-237.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

СУТНІСТЬ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

Ефективне функціонування стабільної та повноцінної бюджетної системи передбачається за умов налагоджування та скоригованих міжбюджетних відносин. Даний аспект впливає та забезпечує сталий економічний розвиток держави та покращення економічних показників, що в свою чергу впливає на економічне, соціальне, фінансове та політичне життя держави [1].

Відносини між різними бюджетами – це будуть міжбюджетні відносини. Метою міжбюджетних відносин є забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами України за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень.

Головним же інструментом міжбюджетних відносин є трансферти, а трансферти як відомо – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого [2].

На сьогоднішній день трансфертами в Україні є: дотації, субвенції, субсидії.
До міжбюджетних трансфертів належать:

Дотація вирівнювання: міжбюджетний трансферт на вирівнювання доходної спроможності бюджету або території, що її отримує.

Субвенція: цільовий міжбюджетний трансферт, використовується на певну мету, а в разі нецільового використання підлягає поверненню.

Кошти, які передаються до державного бюджету та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів.

Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами визначаються Кабінетом Міністрів у термін не пізніше двох місяців з дати набрання чинності законом про Державний бюджет України і повинні забезпечувати своєчасність, рівномірність, гарантованість та повноту перерахування трансфертів.

На макроекономічному рівні система міжбюджетних відносин впливає на темпи економічного зростання та стабільність надходжень до бюджетів. На мікроекономічному рівні міжбюджетні відносини визначають ефективність використання місцевих ресурсів, якість та обсяг надання адміністративних та соціальних послуг, ефективність інвестиційного клімату в регіонах, створюють умови для розвитку підприємництва. Отже, міжбюджетні відносини є потужним засобом державного регулювання динамічного розвитку соціально-економічних процесів, важливим показником розвинутої бюджетного процесу, що зумовлені рухом коштів між державним бюджетом і місцевими бюджетами, між окремими видами місцевих бюджетів [1].

Список використаних джерел

1. Набатова Ю. О. Проблеми міжбюджетних відносин в Україні та їх вплив на економічні показники 2010-2015 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4318>.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.В. Мищенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ЭЛЕКТРОННЫХ ДЕНЕГ

Электронные деньги – это денежные обязательства кредитной организации, составленные в электронной форме и заменяющие в процессе их обращения требования юридических и физических лиц по оплате товаров или услуг [1].

Электронные деньги особенно полезны и удобны при осуществлении массовых платежей небольших сумм. Например, при платежах в транспорте, кинотеатрах, клубах, оплате коммунальных услуг, оплате различных штрафов, расчётах в интернете. Процесс платежа электронными деньгами осуществляется быстро, не возникает очередей, не надо выдавать сдачу, деньги переходят от плательщика к получателю быстро. Электронные деньги корректнее всего сравнивать с наличными деньгами, так как обращение безналичных денег обязательно персонифицировано, и известны реквизиты обеих сторон. В случае расчётов электронными деньгами достаточно знать реквизиты получателя денег [2].

Особенности использования электронных денег

Преимущества	Недостатки
<ul style="list-style-type: none">– при проведении платежа не возникает необходимость в сдаче;– величина суммы не связана с габаритными или весовыми размерами денег, как в случае с наличными;– не надо чеканить монеты и печатать банкноты, бумагу, краски;– не нужно физически пересчитывать деньги, эта функция переносится на инструмент хранения или платёжный инструмент;– проще, чем в случае с наличными деньгами, организовать охрану;<ul style="list-style-type: none">– момент платежа фиксируется электронными системами, воздействие человеческого фактора снижается;– при платеже через фискализированное эквайринговое устройство торговцу невозможно укрыть средства от налогообложения;– не нужно пересчитывать, упаковывать, перевозить и организовывать специальные хранилища;– электронные деньги не теряют своих качеств с течением времени;	<ul style="list-style-type: none">– многие государства ещё не определились в своём однозначном отношении к электронным деньгам;– несмотря на отличную портативность, электронные деньги нуждаются в специальных инструментах хранения и обращения;– как и в случае наличных денег, при физическом уничтожении носителя электронных денег, восстановить денежную стоимость владельцу невозможно;– без специальных электронных устройств нельзя легко и быстро определить, что это за предмет, сумму;– невозможность прямой передачи части денег от одного плательщика другому;<ul style="list-style-type: none">– средства криптографической защиты, которыми защищаются системы электронных денег, ещё не имеют длительной успешной эксплуатации;– заинтересованные лица могут пытаться отслеживать персональные данные плательщиков и обращение электронных денег вне банковской системы;

В настоящее время электронные деньги рассматриваются как потенциальный заменитель наличности для микроплатежей. Однако, по своим качествам электронные деньги способны частично заменить или полностью вытеснить при расчётах наличные деньги [3]. Искусственное ограничение суммы, которая может сберегаться в электронном кошельке, вызвано неуверенностью регуляторов в надёжности и безопасности использования такого платёжного инструмента. Очевидно, что при отсутствии негативных примеров этот лимит будет увеличиваться или совсем отменён.

Список использованных источников

1. Путеводитель в мире личных финансов. Электронный ресурс. Режим доступа: [http://www.prostobank.ua/internet_banking/\(tag\)/elektronnye_dengi](http://www.prostobank.ua/internet_banking/(tag)/elektronnye_dengi).
2. Международная платёжная система GlobalMoney. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://globalmoney.ua/business/system/about/>.
3. Электронные деньги и платёжные системы. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.grandars.ru/student/finansy/elektronnye-dengi.html>

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
старший преподаватель.*

В.В. Наказной,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РЫНОК БАНКОВСКИХ УСЛУГ УКРАИНЫ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В Украине широко развивается рынок банковских услуг, которому, конечно же, нужны потребители. На сегодняшний день, в связи с ориентированием потребителей в различных вопросах финансовой сферы, в связи с изучением финансовой грамотности, банкам, чтобы необходимо постоянно искать инновационный пути, как удержать клиентов, и привлечь к себе новых. В соответствии с этим и появляются новые банковские услуги. Довольно быстро и обширно развивается ипотечное кредитование. Самое распространенное на данный момент это «стандартное» предложение на банковском рынке Украины – это кредитование совместно с **Государственным ипотечным учреждением**. Плюсы данного кредитования: большие сроки и маленькие ставки; минусы: кредиты выдают только в гривне, велика сумма начального взноса (32%), выдвигаются повышенные требования к официальным доходам [1].

Большинство потенциальных заемщиков отсеивается, а оставшиеся получают условия – 12% – 13% годовых в гривне. На рынке банковских услуг присутствуют так же кредиты с отсрочкой, то есть когда первые года по кредиту выплачиваются только лишь проценты и впоследствии кредит оплачивается полноценно. Особенно выгодно это для таких людей, которые хотят погасить всю сумму кредита за несколько лет или даже за один год. Банки уделяют особое внимание интересам потребителей, потому что хотят привлечь все больше и больше людей, из-за того, что, за пе-

риод 2014–2016 гг. банковская система Украина потеряла треть «игроков» [2]. Кроме того, есть возобновляемые и не возобновляемые кредитные линии, депозитные кредиты и т.д.

Таким образом, в современных условиях на перспективы развития банковской системы в целом и функционирование банковских учреждений в частности влияет уровень концентрации рынка банковских услуг, поскольку он напрямую влияет на динамику рынка, стимулирует привлечение значительных объемов инвестиционных ресурсов. Поэтому, в условиях финансовой глобализации исследование закономерностей развития рынка банковских услуг является первоочередной задачей в сфере перспективного развития национальной экономики.

Список использованной литературы

1. Рынок банковских услуг Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://analitica.io.ua/s20341/rynok_bankovskih_uslug_ukrainy.
2. Банковский рынок Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://hub.kyivstar.ua/bankovskiy-rynok-ukrainy>.

*Научный руководитель: М.М. Вакулич,
кандидат экономических наук, доцент.*

Ю.О. Наливайко,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ИНФЛЯЦИИ В УКРАИНЕ

Инфляция является тем показателем, который характеризует динамику общего уровня цен на товары и услуги, приобретаемые населением для непроизводственного потребления.

Многие ученые давно пытаются выяснить первопричины инфляции, чтобы предложить эффективные методы борьбы с ней и ее негативными социально-экономическими последствиями. Существует две концепции по определению первопричин инфляции: структурная и монетарная. Сторонники структурной концепции видят неизбежность инфляции в условиях диспропорции общественного воспроизводства, дефицита государственного бюджета, перемещение спроса сопровождается ростом цен на товары, к которым потребители проявляют повышенный интерес. А увеличение денежной массы только позволяет инфляции оказаться как растущий процесс. Монетаристы считают инфляцию чисто денежным феноменом, она обусловлена мягкой денежной и бюджетной политикой государства (дефицитное финансирование, чрезмерное расширение внутреннего кредита, ошибочно денежная политика Национального банка). Инфляция обусловлена также рядом причин, которые делятся на внутренние и внешние.

Анализ индекса инфляции (рис. 1) показывает, что за период с 200 года до 2012 года наблюдался спад его значения, а начиная с 2012 года и до 2015 ситуация кардинально меняется, так как показатель стремительно возрастает.

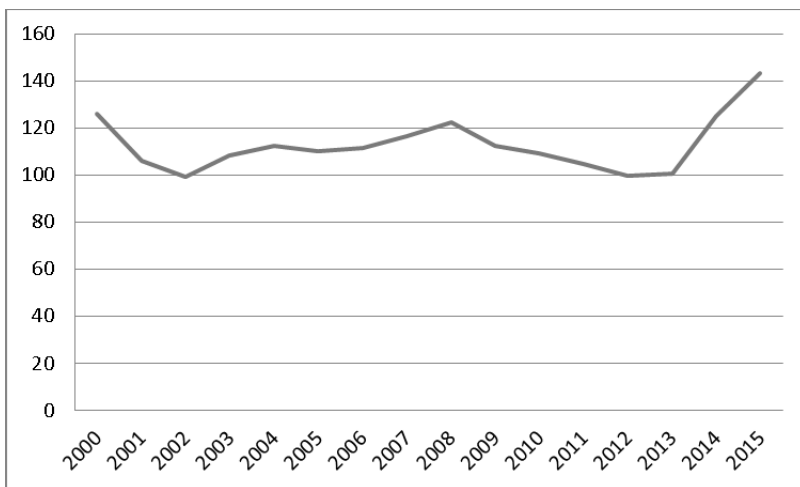

Рис. 1. Индекс инфляции в Украине

Среди главных причин специалисты называют трехкратное падение курса гривны относительно доллара, война в Донбассе, обвал промпроизводства. Помимо девальвации, факторами, которые влияли на повышение инфляции были запускание печатного станка в 2014 году для финансирования 200 миллиардного дефицита бюджета НБУ.

Важно уяснить, что инфляция не возникает неожиданно, а развивается как общеэкономический процесс, который накапливает дисбаланс и противоречия во всех сферах общественно-экономической жизни. Конечно, он охватывает денежный оборот, кредитную систему и финансы, производственное и личное потребление. Указанные стадии интенсивности инфляционного процесса существенно отличаются друг от друга, прежде всего индексом ежегодного роста цен, темпами спада уровня производства и производительности общественно-го перераспределением национального дохода и национального богатства [2].

Список использованных источников

1. Индекс инфляции в Украине [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://index.minfin.com.ua/index/inf/>
2. Типы инфляционного процесса [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://banauka.ru/3285.html>.

*Научный руководитель: В.М. Вареник,
кандидат экономических наук, доцент.*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ПОБУДОВИ ІННОВАЦІЙНИХ СИНЕРГЕТИЧНИХ КОМБІНАЦІЙ

Бізнес-інтереси компаній, ринків і країн вже давно вийшли за рамки географічних кордонів. Для подальшого розвитку і перемоги в конкурентній боротьбі учасники змушені використовувати ідеї, ресурси і можливості, взяті в різних куточках землі. Інгредієнти, як і в кулінарії, відомі, але від того, в яких пропорціях їх змішати, залежить якість і смак «страви». У підсумку в лідери виходять лише ті, хто за рахунок максимально ефективного «змішування» отримує суму $1 + 1 = 3$.

Націленість на досягнення ефектів синергії призводить до народження і зміцнення так званих бізнес-кластерів – груп компаній, галузей, країн, тісно пов'язаних між собою і взаємно сприяють зростанню конкурентоспроможності один одного. За словами Майкла Портера, економічна міць провідних держав світу сьогодні будується саме на сильних позиціях таких кластерів, без яких навіть досить розвинені економіки не дають суттєвих результатів.

Разом з тим зростання швидкості змін технологій і бізнес-систем вимагає від людини створення ефективних моделей побудови інноваційних синергетичних комбінацій (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз ефективних моделей побудови інноваційних синергетичних комбінацій

Стратегічні альтернативи	
Потенційні можливості та загрози у процесі досягнення ефекту синергії	
Можливості	Загрози
Скорочення витрат та контроль над доданою вартістю	Втрата вищим керівництвом фокуса на бізнес
Технологічна цілісність	Втрата гнучкості
Розвиток глобальної інфраструктури	Скорочення інновацій
Відповідність основним конкурентам і конкуренції	Витрати координації
Укладання домовленості з національними урядами	Втрата правильного сприйняття результатів бізнесу

Джерело: С. К., Doz Y. L. The Multi-national Mission: Balancing Local Demands and Global Vision.

Однозначного визначення, що таке синергія в бізнесі, до сих пір немає. Це одне з найбільш двозначних понять, про який існує багато інформації на описовому рівні, але яке важко наочно показати. Згідно з книгою Е. Кемпбелла і К. Саммерс Лачс «Стратегічний синергізм», синергія – кумулятивний позитивний ефект ($2 + 2 = 5$), який значно підвищує сукупні результати різних бізнесів в порівнянні з рівнями ефективності кожного з них окремо.

«Ефект синергії може виражатися не тільки в збільшеному обороті і чистого прибутку, але і в збільшенні ринкової вартості інтегрованої компанії (якщо ми говоримо про злиття або поглинання бізнесів або вибудовуванні вертикально або горизонтально інтегрованих компаній). Також ряд власників бізнесів в якості ефекту синергії часом очікують зменшення часу залучення в операційне управління за рахунок появи другого рівноправного власника і часто – нової команди управління, а також зниження ризиків ведення бізнесів. Однак варто пам'ятати, що друга сторона дуже часто чекає того самого».

Однією з цілей досягнення синергії є використання ефекту «безбілетника», коли ресурси, що акумулюються в одній частині компанії, використовуються одночасно і без будь-яких додаткових витрат іншими її частинами. Наприклад, супермаркети рекламують збиткові товари для залучення уваги споживачів, які потім швидше за все придбають і продукти з високою націнкою.

Рівняння синергії частково засновано на економічних вигодах від ефекту масштабу. Крім того, воно зачіпає більш абстрактні вигоди, менеджменту «управлінської синергії». Управлінці можуть використовувати отриманий досвід і знання в новій сфері діяльності, підвищуючи якість менеджменту. У разі ж, якщо проект здійснюється в невідомій галузі або коли впроваджуються помилкові рішення, ефективність діяльності падає, що призводить до виникнення негативного синергічного ефекту.

Згідно багатьом дослідженням невдалі спроби досягнення синергічних ефектів мали місце набагато частіше, ніж успішні (навіть довгострокові і інтенсивні) кроки. В силу потенційно високої віддачі синергізму у менеджерів виникає спокуса переоцінки його переваг. І це нерідко призводить до впровадження неприбуткових, але що володіють синергією проектів.

Проте інші авторитети стратегічного менеджменту розглядають концепцію синергізму як дуже важливу. Наприклад, Майкл Портер у своїй книзі «Конкурентна перевага» говорить: «Причиною фіаско синергізму є нездатність компаній зрозуміти його сутність і втілити її в реальність, а аж ніяк не вади самої концепції».

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**А.В. Опалейчук,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля**

ПРОБЛЕМА РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Что такое страхование? Для чего и от чего надо страховаться? А что страховые компании получают от такого вида деятельности?

Такие вопросы у меня начали возникать, когда страхование стало первой мыслью при покупке автомобиля, поездки за границу. Поэтому я реши-

ла пойти на практику в СК «АХА Страхование». Хотя, медицинское страхование у нас ещё не популярно, но страхование имущества на самом пике. Ведь выезжать из гаража сейчас уже не получится без обязательной страховки ОСАГО.

Однако, в мире страхования имущества существует необязательное КАСКО. Чтобы продать этот вид страховки нужен навык продавца. Одно дело, заплатить 600 гривен за ОСАГО может каждый, другое дело заплатить 10 тысяч гривен за КАСКО.

Работать в сфере страхования – это не только уметь задавать вопросы при оформлении ОСАГО, а и поиск клиентов, умение продать продукт.

Если в страховании имущества страховым компаниям легко быть на рынке Украины, то с медицинским страхованием возникают проблемы. И проблемы не в самой компании, а в государстве.

В Украине нужно попытаться создать систему обязательного медицинского страхования, как одного из элементов реформы в здравоохранении, которая крайне необходима. Социальное медицинское страхование должно стать на защиту общественного здоровья граждан, в особенности социально незащищенных групп населения, а не становиться еще одним налогом.

Поэтому, в основу концепции должно быть положено решение вопроса обязательного медицинского страхования граждан, установление соотношения между существованием обязательного и добровольного медицинского страхования и определения дальнейших путей их реформирования и развития.

Возможно, только после таких реформ люди захотят пойти в страховую компанию не только за полисом ОСАГО, а и за медицинской страховкой.

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
старший преподаватель*

І. Оруджу,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ КРЕДИТОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Предпринимательство и его развитие является актуальной темой в наше время. Основные тенденции представляют собой склонность к постоянному росту, а функции – сокращение уровня безработицы в стране, обеспечение населения рабочими местами, увеличение налоговых поступлений в бюджет страны и повышение качества и уровня жизни населения. Преимущества, которыми обладают такого рода рыночные сегменты – это гибкость, мобильность и быстрая переориентация рода деятельности [1]. Основной проблемой связанной с препятствием развития малого и среднего бизнеса в Украине является финансирование. Бизнес нуждается в помощи и поддержке, как в период становления, так и в период развития, а недостаточное кредитование малого и среднего бизнеса влияет на возможность этих структур выполнять свои функции.

Проблемы со стороны предпринимателей – представителей малого и среднего бизнеса: существует маленький спрос предпринимателей в отношении кредитования; ведется непрозрачная финансовая отчетность; невыполнение жестких предписаний банков на получение кредита. Вышеперечисленные проблемы тесно связаны между собой и, таким образом, на протяжении многих лет проблема кредитования в нашей стране остается нерешенной [2]. Сложная геополитическая и экономическая ситуация вызывает обострение и возникновение новых проблем в этой сфере. При этом, статистика развития кредитования малого и среднего бизнеса показывает, что спрос остается высоким. Так, если проанализировать данные за шесть лет (2009-2015 гг.), то наблюдаем увеличение частоты обращения за финансированием сферы малого и среднего бизнеса [3, с. 67].

Таким образом, на спрос в сфере кредитования влияет как геополитическое, так и экономическое положение, а подразделения малого и среднего бизнеса играют важную роль в становлении экономики страны и повышении эффективности работы государства.

Список использованных источников

1. Кредитование малого и среднего бизнеса: крупные банки готовятся к реваншу. URL: <http://www.raexpert.ru>
2. Основные экономические показатели деятельности малых предприятий (включая микропредприятия). URL: <http://tmb.gks.ru>
3. Савинова Д. В. Модель кредитования малого бизнеса // Банковское дело. 2014. № 18. С. 64–72.

*Научный руководитель: М.М. Вакулч,
кандидат экономических наук, доцент.*

**Ю.С. Пантюк,
Белорусский государственный университет транспорта**

WTO AND EEU: FEATURES OF BELARUS FOREIGN TRADE POLICY

Globalization is one of the key processes of the global economy and it's obvious that the role of inter-state entities is constantly growing. World Trade Organization (WTO) has become the key integration institute of the economic growth. All members of the Eurasian Economic Union (EEU) except Belarus operate in compliance with the WTO regulations. This situation constitutes a threat to the country because the obligations of Kyrgyz Republic, Armenia, Kazakhstan and Russia, the members of both WTO and EEU, take precedence over the rules of law of EEU due to the principle of supremacy of international law. Thus, the aim of the research is to develop protection mechanisms of the Belarusian market from the negative effects of world tendencies in the economy.

There is a risk of re-export of goods because Kazakhstan's accession to WTO entails certain problem for its colleagues in the Union: tariffs within the Union are higher than those Kazakhstan has agreed with other WTO members. As a result,

Belarus is losing badly compared to the other EEU partners from expanding regulations in the Eurasian market under WTO rules. As the country is not a WTO member respectively it does not get any benefit from the membership. Nevertheless, the obligation of members of EEU acceded to WTO will be applied to Belarus.

Thus, the Belarusian customs legislation needs to be adapted in compliance with the current economic realities to ensure a stable foreign trade. At the same time introduction of special protective measures for high-risk group (e.g. agricultural products, alcohol) of products is required. This will prevent it from the declining competitiveness of domestic producers and export potential of the country on account of getting goods on the domestic market at lower customs duties. Along with protective measures a mechanism of special marking of goods will also have its contribution to strengthen the protection the domestic market of Belarus.

Use of foreign experience in solving the similar situation can also be the output. Thus, the introduction of technical regulation measures, such as those that have been introduced in Russia in similar circumstances (e.g. utilization fee) is appropriate because the introduction of these measures is feasible in Belarus.

As for food products we can resort to the help of phytosanitary, veterinary and quarantine authorities of the country. It is possible to distinguish the most profitable branch of the Belarusian food industry for the protection.

There is another way out: the reduction of duties with the compensation in the form of additional preferences. But it is difficult to assume what will happen with the national economy because cheap foreign goods will press back traditional exports. At the same time this measure will stimulate the development of domestic producers.

Summing up, it is necessary to develop a mechanism of defending the economy of the country by changing the vector of the customs and tariff policies.

А.О. Паргачов,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗМІР СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сьогодні серед проблем, пов'язаних з діяльністю банківського сектору України, однією з головних є підвищення ефективності функціонування банків в умовах сучасної хаотично структурованої економіки. Однією з умов ефективності діяльності банку є скоординована дія всіх його підрозділів. Реальне досягнення синергізму є важлива складова ефективного стратегічного управління інтегрованим бізнесом. Згідно закону синергії, будь-яка складна динамічна система прагне отримати максимальний ефект за рахунок своєї цілісності, крім того, прагне максимально використовувати можливості кооперування для досягнення ефектів. В основу закону синергії покладено принцип емергентності складних систем: спільна дія декількох факторів завжди або майже завжди відрізняється від суми окремих ефектів [4, с. 189]. Ця відмінність, яку зазвичай називають ефектом синергії.

Очікуваний синергетичний ефект від використання фінансової інформації в банківській системі можна визначити, як підвищення розміру грошових потоків, збільшення обсягів та кількості виданих позичок, збільшення обсягів, кількості та терміну залучених депозитів після об'єднання банків [2, с. 18].

В умовах сучасно хаотично структурованої економіки на можливість отримання ефекту синергії фінансової інформації впливає велика кількість чинників (рис. 1).

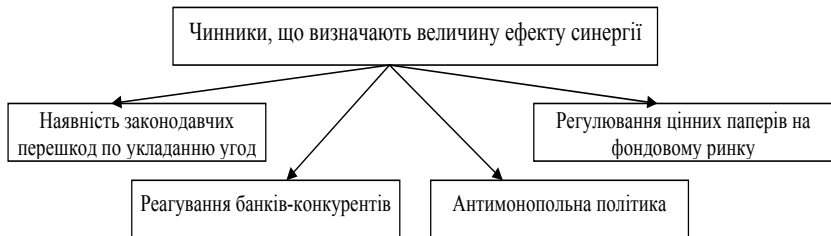

Рис. 1. Чинники, що впливають на величину ефекту синергії в умовах сучасно хаотично структурованої економіки

Проведене дослідження дає можливість зробити висновок, що суттєвою перевагою синергії фінансової інформації в бізнесі є реалізація спроможності системи обліку банківської установи швидко реагувати на будь-які зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємств, можливість надання і формування фінансової інформації з урахуванням інформаційних потреб користувачів та узгодженість руху інформаційних потоків у межах кожного суб'єкта господарювання. Отже, досягнення синергії фінансової інформації допомагає забезпечити динамічний розвиток інформаційного забезпечення користувачів у сучасному нестабільному економічному середовищі та пошуку шляхів їх подолання.

Список використаних джерел

1. Кемпбелл Э., Саммерс Лаос К.. Стратегический синергизм/ Кемпбелл, К. Саммерс Лаос, 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 416 с.
2. Кузнецова Л.В. Оцінка ефекту процесів злиття та поглинання у банківській системі України на сучасному етапі / Л.В. Кузнецова, Ю.В. Камбур // Молодий вчений. – 2015. – № 6(21). – С. 17-20.
3. Кузнецова С.А. Синергетичний розвиток управлінського обліку: підходи, принципи, трансформації [Електронний ресурс] / С.А. Кузнецова. – Режим доступу: <http://duer.edu/uploads/finansy14-15/12286.pdf>
4. Хасанова Г.Ф. Синергия как метод повышения эффективности деятельности компании / Г.Ф. Хасанова, И.В. Буренина // Электронный научный журнал «Нефтегазовое дело». – 2011. – № 6. – С. 188-196.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ АКТИВОВ В УКРАИНЕ

Секьюритизацию часто связывают с финансовым кризисом, вызванным понижением качества американских ипотечных бумаг MBS (mortgage-backed-securities). Доверие участников рынка к обеспеченным активами ценным бумагам тогда было подорвано некачественными оценками и ошибочными методологиями рейтинговых агентств.

Секьюритизация (securitization) – процесс, позволяющий заменить банковские заимствования и кредитование выпуском ценных бумаг типа еврооблигаций (eurobonds) [1]. Банк занимает деньги у сберегателей (инвесторов) и ссужает их заемщикам, взимая за обе операции плату, наряду с начислениями процентов. Наличие у заемщика возможности получить деньги непосредственно от инвесторов путем выпуска и размещения среди них облигаций (или акций) позволяет снизить издержки как заемщиков, так и кредиторов. Основные функции секьюритизации – рефинансирование, страхование рисков, управление ликвидностью.

В первом полугодии 2016 в обращение должны поступить ценные бумаги, обеспеченные ликвидными финансовыми активами [2]. К 2017 секьюритизация коснется и проблемных активов финансовых учреждений. Предусмотрен выпуск долговых инструментов для финансирования инфраструктурных проектов, что также является одной из форм секьюритизации. Соответствующий проект закона [3] зарегистрирован в мае прошлого года. Сейчас секьюритизировать можно только ипотечные активы [4]. В мировой практике секьюритизация широко применяется для очищения банков от проблемных активов. Она позволяет получить справедливую цену на активы в объемах размещения старших серий и постепенную фиксацию потерь по подчиненным сериям облигаций. Проблемные активы полностью списываются с баланса банка на баланс SPV (special purpose vehicle), созданного под каждый выпуск облигаций (рис. 1).

Рис. 1. Типичная схема секьюритизации активов

Преимущества секьюритизации: помогает банкам решать проблему повышения ликвидности; банкам легче соблюдать требования достаточности капитала; помогает банку получить дополнительную прибыль за счет повышения доходности банковских операций; помогает снижать стоимость заимствований; решает проблему диверсификации риска; решает проблему малых банков, давая им возможность диверсифицировать свои портфели.

Список использованной литературы

1. Финансы. Толковый словарь. 2-е изд. – М.:ИНФРА-М», Издательство «Весь Мир». Брайен Батлер, Брайен Джонсон, Грэм Сидуэл и др. Общая редакция: д.э.н. Осадчая И.М.- 2000.
2. Комплексная программа развития финансового сектора Украины до 2020 г. Постановова Правління НБУ від 18.06.15 р. № 391. – Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
3. Об облигациях, обеспеченных выделенными активами / Законопроект №2784 // Эмитентов облигаций заставят рассчитаться по долгам. – Электронный ресурс. Режим доступа: <http://ubr.ua/finances/macroeconomics-ukraine/emitentov-obligacii-zastaviat-rasschitatsia-po-dolgam-377299>.
4. Об ипотечных облигациях / Закон Украины. – Электронный ресурс. Режим доступа: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=10166.

В.В. Погрібна,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Проблема державного регулювання процесів банкрутства є для України надзвичайно актуальною, оскільки світовий досвід підтверджує, що даний інструмент є одним з найбільш важливих ринкових перетворень та підкріплення економіки держави.

Відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Законом, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1].

Як видно з табл.1 на 01.07.2015 р. в Україні нараховується 8811 підприємств, що перебувають у процедурі банкрутства.

Таблиця 1

Аналітична інформація Державного Департаменту з питань банкрутства станом на 01.07.2015р.

Інформація щодо підприємств	Кількість
Загальна кількість підприємств, які перебувають в процедурах банкрутства, з них:	8811
Державних підприємств або підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25%	438
Підприємства приватного сектору економіки, у тому числі – фізичні особи підприємці	8373

Як зазначає Міністерство юстиції України аналіз підприємств-банкрутів показав, що в державному секторі основна кількість банкрутів відноситься до таких галузей як: сільське господарство, добувна, переробна промисловості, сфера торгівлі, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, операції з нерухомим майном, професійна, наукова, технічна діяльність, освіта, охорона здоров'я [2].

У приватному секторі основна кількість банкрутів відноситься до таких галузей економіки як: сільське господарство, добувна, переробна промисловості, постачання електроенергії, пари та кондиційованого повітря, водопостачання, будівництво, сфера торгівлі, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, тимчасове розміщення та організація харчування, фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, професійна, наукова та технічна діяльність, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, освіта, охорона здоров'я, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок тощо [2].

При цьому, в державному секторі за загальною процедурою ліквідується 84% банкрутів, 7% – припадає на випадки банкрутства боржника, що ліквідується власником, 6% – банкрутство відсутнього боржника, 3% – санація боржника його керівником [2].

Підприємства-банкрути приватного сектору економіки: понад 38% – це банкрутство відсутнього боржника, 37% – загальна процедура банкрутства, майже 12% – банкрутство фізичних осіб – підприємців, 11% – банкрутство боржника, що ліквідується власником, понад 1,5% – санація боржника його керівником [2].

Проведений аналіз також засвідчив, що після набрання чинності 19 січня 2013 року нової редакції «Про відновлення платоспроможності боржника та визнання його банкрутом», яка суттєво змінила як процедури, що застосовуються до підприємств-боржників, так і статус, коло повноважень, відповідальність арбітражного керуючого та державного органу з питань банкрутства, в країні суттєво скоротилася кількість підприємств, що перебувають під процедурою банкрутства. Зокрема, протягом квітня-червня 2015 року кількість справ про банкрутство підприємств скоротилася майже на 8% – з 9549 до 8811 [2].

Динаміка банкрутств в Україні досить помітно збільшилася в період кризи. Також, досить явною особливістю є збільшення чисельності державних підприємств-банкрутів. Одночасно зростає кількість підприємств, що отримують збитки від своєї діяльності, а отже мають перспективу банкрутства в майбутньому. Більшість підприємств України знаходяться або в кризовій ситуації або на межі кризи. Підприємствам необхідно створити систему заходів, що допоможе завчасно спрогнозувати банкрутство, виявити негативні кризові явища та застосувати заходи антикризової політики управління щодо подолання фінансової кризи.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом» станом на 16.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

С.А. Романов,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

АНАЛИЗ СТРУКТУРЫ РАСХОДОВ БЮДЖЕТА УКРАИНЫ НА ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В 2014 ГОДУ

В условиях неблагоприятных долгосрочных тенденций, наблюдающихся в период сложной социально-политической и экономической ситуации в стране, и из-за существования угрозы устойчивости бюджета возникла необходимость поиска баланса между объемом функций государства и уровнем их финансового обеспечения [1].

Расходы бюджета на экономическую деятельность охватывают государственные капитальные вложения, бюджетные кредиты предприятиям, государственные субсидии и дотации, операционные расходы (на производственную инфраструктуру, геологоразведочные работы, работы по землеустройству и т.д.). Они направляются в области экономического комплекса. При этом расходам бюджета отводится вспомогательная и регулятивная роль в системе финансового обеспечения экономики.

Проведенный анализ структуры расходов бюджета Украины на экономическую деятельность в 2014 году был рассмотрен в разрезе двух фондов: общего фонда и специального. Общий бюджетный фонд пополняется за счет налоговых платежей и включает в себя все доходы, кроме тех, которые направляются в специальный фонд. В специальный фонд поступают доходы от конкретно определенных источников.

Рассмотрим структуру расходов общего фонда. Анализ показал, что за 2014 год из общего фонда было затрачено 20 705 268,9 тыс. грн. Большую часть расходов забирало ТЭК (топливно-энергетический комплекс), что от всей суммы составляет 63,92%. В него входит так же угольная отрасль. Весомую часть имеют «Другие отрасли экономики» – 16,67%. 11,24% занимает «Сельское хозяйство». Остальные экономические отрасли занимают менее 10-ти процентов. И шестнадцать отраслей занимают менее 1-го процента от всей суммы расхода общего бюджетного фонда.

Анализ расходов из специального фонда показал, что за 2014 год из специального фонда было потрачено 18200609,4 тыс. грн. Большую весомую часть специального фонда выделено на дорожное хозяйство и транспорт-79,15 %. Так же имеет более 10-ти процентов от расходов сельское хозяйство, более 5-ти процентов ТЭК (топливно-энергетический комплекс). Фундаментальное и прикладное исследование имеет 1,48% от общей суммы. Другая экономическая деятельность имеет 1,61%. Большинство отраслей имеют менее одного процента от всей суммы расходов. Обрабатывающая промышленность, строительство, минерально-

сывороточная база, лесное хозяйство, рыбное производство, другие отрасли ПЕК, автомобильный транспорт, водный транспорт, воздушный транспорт, трубопроводный транспорт не финансировались в 2014 году вообще. При соединении двух фондов, было посчитано, что транспорт финансировался больше всего, что составляет 37,61% от общей суммы.

Список использованных источников

1. Коляда Т.А. Фінансування видатків на економічну діяльність у контексті реалізації сучасної бюджетної політики держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econindustry.org/arhiv/html/2014/4-67.pdf>

2. Ангеліна І. Видатки Державного бюджету України на економічну діяльність: напрями і пріоритети [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://skhid.com.ua/article/downloadSuppFile/27949/666>

*Научный руководитель: В.Н. Вареник,
кандидат экономических наук, доцент.*

А.І. Романов,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АТ «ОЩАДБАНК» В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

В наш час роль банків, в умовах нестабільної економіки, набула важливого значення для України. Банки на сьогоднішній день є важливими суспільними інститутами, їхня діяльність на пряму впливає на благополуччя держави, всієї країни загалом та навіть кожної людини зокрема.

АТ «Ощадбанк є символом стабільності та надійності. За результатами своєї діяльності банк входить в трійку системних банків України.

Для оцінки динаміки фінансових результатів АТ «Ощадбанк» необхідно провести аналіз доходів та витрат, для цього варто звернути увагу на динаміку доходів та витрат банку (рис. 1).

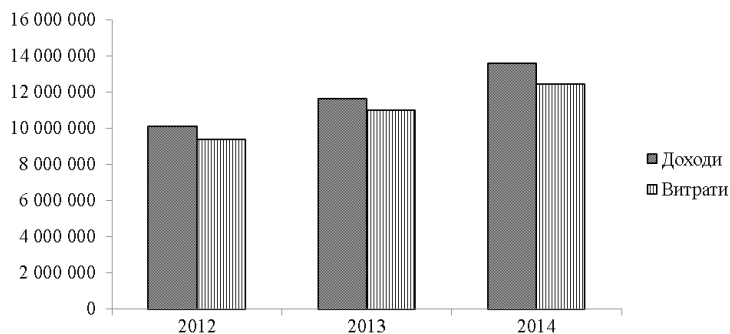

Рис. 1. Динаміка доходів і витрат АТ «Ощадбанк», 2012-2014 рр., тис. грн

На рис. 1 спостерігається позитивна динаміка витрат і доходів банку. Водночас спостерігається перевищення доходів на витратами, що свідчить про прибуткову діяльність банку. Проаналізувавши дані фінансової звітності АТ «Ощадбанк», можна зробити певні висновки, а саме: банк має достатній розмір капіталу для здійснення своєї діяльності; за аналізований період спостерігається зростання обсягів власного капіталу та зобов'язань банку; протягом аналізованого періоду банк отримав прибуток.

Спостерігається зростання обсягу активів банку, що зумовлено збільшенням коштів обов'язкових резервів банку в НБУ, цінних паперів, кредитів наданих клієнтам, основних засобів та нематеріальних активів та іншого. Ресурсна база банку не має залежності від коштів отриманих з одного джерела, що свідчить про її достатню диверсифікованість. Активи мають достатню різноманітну структуру, але є певний недолік, в банку активи мають удільну вагу в кредитному портфелі, що може призвести до збільшення ризику в разі погіршення кредитоспроможності клієнтів.

Банк веде позитивний менеджмент в сфері активно-пасивних операцій, процентних доходів та витрат. Це підтверджується тим, що протягом аналізованого періоду спостерігається позитивна динаміка зростання показників чистої процентної маржі та доходності активів.

На мою думку, для підвищення діяльності АТ «Ощадбанк» необхідно вжити таких заходів: урізноманітнити джерела отримання доходів, що призведе до зменшення залежності банку від процентного доходу; підвищити обсяги та масштаби операцій з клієнтами, що пов'язані з отриманням комісійних доходів; переглянути структуру витрат, зменшивши рівень загально-адміністративних витрат і витрат на персонал до безпосередньо необхідних.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**М.Д. Різніченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЗА УМОВ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Спроможність суб'єктів малого підприємництва вести діяльність та взагалі існувати прямо залежить від можливостей залучення кредитного капіталу. Банківська сфера, зважаючи на сьогоднішню невірноваженість ринків товарів та послуг в Україні, значно ускладнюють процедури інвестування малого бізнесу через збільшення ризиковості таких операцій, оскільки хаотичність економіки ускладнює прогнозування розвитку ринку, а відповідно – вірогідність справних виплат внесків позичальником кредитору [1].

Збільшення кредитними організаціями відсоткової ставки та загальне ускладнення процедур кредитування призводить до збільшення підприємницького ризику, що найсильніше впливає саме на темпи розвитку існуючих та кількість новостворюваних суб'єктів малого бізнесу. Чим жорсткіші

умови кредитування, тим відповідно складніше підприємцям балансувати між банкрутством та прибутковим бізнесом. За ситуації ускладненого кредитування це призводить до збільшення кількості підприємців-банкротів. Також зменшується кількість новостворюваних підприємств, що призводить по-перше, до зменшення кількості робочих місць та доходів населення, а відповідно – і його платоспроможності.

Значна частина підприємств, прагнучи зменшити ризики, пов'язані з об'єктивною неможливістю точного прогнозування розвитку хаотично структурованої економіки, компенсують потенційні втрати у майбутньому (наприклад втрати імпортерів сировини з падінням курсу національної валюти) підвищенням цін власних товарів та послуг. У перспективі це призводить до падіння показників активності ринку, тобто до зменшення об'ємів виробництва національної продукції взагалі. Ця ситуація породжує кризову стагнацію, яка за ланцюговою реакцією вводить країну в новий цикл падіння економіки.

Однак, зміна державної політики щодо кредитування та оподаткування малого бізнесу може корінним чином покращити ситуацію. Зменшення бюрократизації процесів та збільшення рівня свободи у веденні бізнесу призведе до зменшення надходжень до бюджету у короткостроковому періоді, але дозволить розвинути бізнесу, зменшуючи ціни власної продукції та послуг, й цим розширивши ринки збуту, що в перспективі служить «панацеєю» для стабілізації економіки. Таким чином, посилення контролю з боку держави в умовах хаотично структурованої економіки призводить до зменшення її (держави) можливостей впливу. Відповідно, зменшення податкового тиску, особливо беручи до уваги «тіньове» формування бізнесу в Україні – чи не єдиний важіль позитивного впливу на національну економіку в цілому.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України від 29.10.2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cct.com.ua>.
2. Комарницький І.Ф. Економічна теорія / І.Ф. Комарницький. – Чернівці, 2006. – 334 с.
3. Савлук М.І. Гроші та кредит. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: studentbooks.com.ua

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

М.І. Резцова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Лізинг (англ. leasing – оренда) – це один з видів фінансових послуг, сутність якого полягає в кредитуванні придбання основних активів підприємства (обладнання, транспортних засобів та інше) [1, с. 214]. У кризових та посткризових умовах, коли отримати банківські кредити дуже складно, а залучення довгострокових інвестицій – серйозна проблема для українських підприємств, фінансова оренда (лізинг) – це альтернатива для роз-

витку бізнесу. Він надає можливість розширити виробничу базу підприємства, збільшити основні фонди підприємства, впровадити передові технології у виробництво та придбати новітнє обладнання.

Існує два основні види лізингу: оперативний та фінансовий лізинг. Фінансовий лізинг – це договір лізингу, при якому повна вартість обладнання сплачується протягом всього строку лізингу (не менше одного року). Таким чином, фінансовий лізинг, як правило, означає придбання обладнання у власність в кінці строку користування таким обладнанням. Тобто економічна суть фінансового лізингу полягає саме в продажу, а не в оренді майна.

При оперативному лізингу термін договору значно менше строку корисного використання об'єкта лізингу. Після закінчення терміну договору об'єкт лізингу або повертається лізингодавцю і може бути переданий в лізинг повторно, або викупується лізингодержувачем за залишковою вартістю.

Розвиток лізингу в Україні значно допоможе розвитку малого та середнього бізнесу. Це, у свою чергу, призведе до багатьох позитивних змін в економіці. Зокрема, до лізингових операцій залучаться великі кошти банківських установ, страхових, акціонерних та інших товариств. Відбудеться стовідсоткове кредитування, яке не вимагатиме негайного початку платежів. Отримання необхідного обладнання в лізинг стане вигіднішим, ніж за контрактом купівлі-продажу. Також виникне можливість отримати додаткові інвестиції від іноземних партнерів, причому не в грошовому вираженні, а в машинах та устаткуванні [2, с. 187].

З метою активізації розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів, який передбачатиме: створення сприятливої законодавчої бази для суб'єктів лізингової діяльності, удосконалення системи оподаткування, кредитування, амортизації; створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на обслуговуванні малих підприємств; розроблення державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг та інше.

Список використаних джерел

1. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави / М.М. Єрмошенко. – К., 2001. – 350 с.
2. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави / А.І. Сухоруков. – К.: Вища школа, 2007. – 300 с.

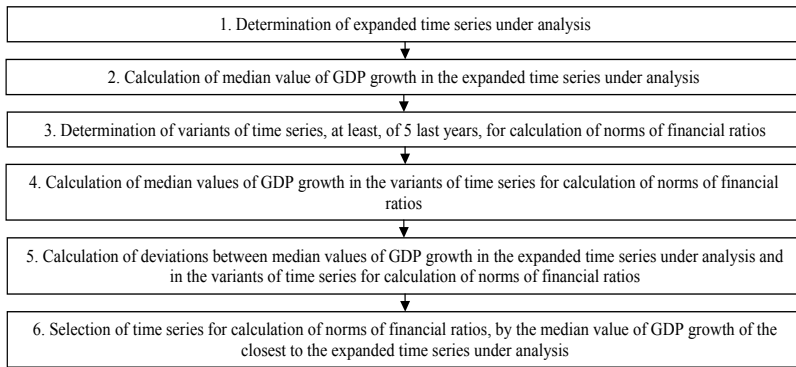
*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**E.O. Sergeev,
Doctoral Candidate Daugavpils University, Latvia**

METHOD OF DETERMINATION OF TIME SERIES FOR CALCULATION OF NORMS OF FINANCIAL RATIOS BY THE MEDIAN VALUE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT GROWTH

The author suggests method of determination of time series for calculation of norms of financial ratios by the median value of gross domestic product (GDP)

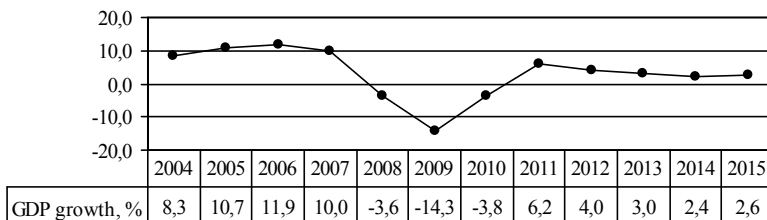
growth. Below (Drawing 1), scheme, description of stages and practical application of the method for calculation of Latvian norms of financial ratios are presented.

Drawing 1. Method of determination of time series for calculation of norms of financial ratios by the median value of GDP growth

1. Determination of expanded time series under analysis. The expanded time series under analysis must be determined. It is desirable to take the recent years. It is important for years of these time series to be characterized by similar economical conditions of the national economy development. For Latvia it would be better to take the last period as expanded time series – 12 years of Latvia’s participation in the European Union – from 2004 to 2015.

2. Calculation of median value of GDP growth in the expanded time series under analysis. The norms of financial ratios must take the tendency of the national economy development into account. The best measure for this development is the dynamics of GDP growth. And the best way for finding of the middle of the time series is the median. That is why the calculation of median value of GDP in the expanded time series under analysis must be done. Below (Drawing 2), the dynamics of GDP growth in Latvia is presented, according to the Eurostat [3] data (2004–2014) and to the Latvian Bank [2] data (2015). As it is seen, for all 12 years, the median value of GDP growth is 3,5%.

Drawing 2. The dynamics of GDP growth in Latvia

3. Determination of variants of time series, at least, of 5 last years, for calculation of norms of financial ratios. It is desirable to take the recent years as time series for calculation of norms of financial ratios. For calculation of norms, it is better to take the interval of, at least, 5 years. The Central Statistical Bureau of Latvia on the website [1] provides financial ratios till 2014 inclusive. As variants of time series it is best of all to take 6 years from 2009 to 2014 and 5 years from 2010 to 2014.

4. Calculation of median values of GDP growth in the variants of time series for calculation of norms of financial ratios. If 6 years from 2009 to 2014 are taken as time series for calculation, then the median value of GDP growth – 2,7%; and if 5 years from 2010 to 2014 are taken as time series for calculation, then the median value of GDP growth – 3,0%.

5. Calculation of deviations between median values of GDP growth in the expanded time series under analysis and in the variants of time series for calculation of norms of financial ratios. In the time series from 2009 to 2014 the deviation is 0,8%. And in the time series from 2010 to 2014 the deviation is 0,5%.

6. Selection of time series for calculation of norms of financial ratios, by the median value of GDP growth of the closest to the expanded time series under analysis. It is obvious that by the deviation of the median value with 0,5%, the series from 2010 to 2014 are as close as possible to the 3,5% of years of GDP growth of expanded time series under analysis, than the series from 2009 to 2014 by deviation with 0,8%.

Thus, destination of the abovementioned method is to help researchers in development of norms of financial ratios.

Bibliography

1. Website of the Central Statistical Bureau of Latvia. [Digital resource]. – Available at: <http://csb.gov.lv>.
2. Website of the Latvian Bank. [Digital resource]. – Available at: <https://www.macroeconomics.lv>.
3. Website of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat). [Digital resource]. – Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat>.

*Scientific Adviser: A.A. Chaplinska,
Doctor of Economics, Docent.*

О.В. Сидоренко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин в Україні приводить до відповідальності та самостійності підприємств та інших суб'єктів ринку у розробленні та ухваленні управлінських рішень. Їх ефективність значною мірою залежить від об'єктивної, своєчасної та всебічної оцінки фінансового стану підприємства загалом і ділової активності зокрема. Економічна наука до кінця XX століття не приділяла достатньо уваги розгляду ділової активності підприємств як особливої категорії соціально-економічних відносин [1, с. 89].

Ділова активність підприємства – це форма діяльності, яка проявляється в різних аспектах, такі як: економічна, інноваційна, маркетингова і т. д., та показує динаміку швидкості обертання активів і пасивів. Показники обертання мають велике значення для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки швидкість обертання майна, власного капіталу і зобов'язань безпосередньо впливає на його платоспроможність.

Аналіз ділової активності підприємства полягає в дослідженні рівня й динаміки різноманітних показників обертання: коефіцієнтів обертання і тривалості одного обороту окремих видів активів і пасивів. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється у швидкості обороту його коштів. Аналіз полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів [2, с. 65]. Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту багато в чому визначають рівень прибутковості підприємства.

Отже, показники ділової активності – це, перш за все, показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що автоматично відносить їх до системи показників економічної ефективності. Проте, фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та ліквідність, також безпосередньо залежать від того, як швидко кошти, вкладені в активи, знову перетворюються в реальні гроші [3, с. 112]. Такий вплив пояснюється тим, що зі швидкістю оборотності активів підприємства тісно пов'язані мінімально необхідна величина авансованого капіталу та пов'язані з ним виплати грошових коштів (проценти за кредит, дивіденди), визначення потреби в додаткових джерелах фінансування, сума витрат на утримання товарно-матеріальних цінностей, а також величина сплачених податків.

Список використаних джерел

1. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теорія економічного аналізу: Підручник. – 4-те вид., доп. і перераб. – М.: Фінанси і статистика, 2004. – 416 з.: мул. (з. 280-293).
2. Графов А.В. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства // Фінанси. – 2001. – № 7. – з. 64-67.
3. Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С. Фінанси підприємств. – М., ИНФРА-М, 2004. – 343 з. (з. 243-251).

*Научный руководитель: М.М. Вакулич,
кандидат экономических наук, доцент.*

І.О. Ситник,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СИНЕРГІЯ: ПРИЧИНА ЧИ НАСЛІДОК В ЕКОНОМІЦІ?

Вчені різних країн сходяться на думці, що новий погляд на причинно-наслідкові зв'язки на вирішення проблем і криз лежить в міждисциплінарній сфері порівняно молодій науці синергетики. Ця наука має етимологічне походження від слова синергія в перекладі з грецького спільна дія [2].

Система, пов'язана з життям має три основні характеристики: життєстійкість, функціональність і адаптивність. Іншими словами, призначення

людини жити, але не просто, а знайти в собі як елементі більшої системи унікальні якості, тобто то в чому ти кращий. Функціональність людини – полягає в розвитку своєї унікальності, того, в чому ти кращий настільки, щоб це стало соціально корисним для інших людей (професія, бізнес, політика). Адаптивність людини як третя властивість системи полягає в гармонії з самим собою з соціумом і навколишнім середовищем протягом всього життя. Весь цей час людині доводиться сприймати і обробляти великі потоки інформації [1].

Найбільш яскраво взаємозалежність інформаційних технологій і економіки проявляється в такій сфері як бізнес. Малий бізнес менше відчуває ефект синергії ніж середній. У середньому і великому бізнесі, коли зростає потік інформації, організаційна структура, якщо не адаптується до зовнішніх змін досить швидко стає гальмом у розвитку [3].

Науково-практичної новизною синергії може бути те, що вона виступає як елемент системи, як сама енерго-інформаційна система впливає своїм впливом на різні системи в різних сферах життя (економіка, бізнес). Синергію можна назвати, як наступницею науки так її виробником, наприклад такий науки як синергетики. У висновку хотілося б навести ще один приклад синергії, розкривши її сутність з області культури. Зібравшись разом, музиканти під умілим керівництвом диригента народжують вище з мистецтва – музику, яка розмовляє з серцями. Оркестр – блискуче доказ того факту, що ефект синергії викликається вмілою організацією.

Список використаних джерел

1. Николаев Г., Пригожин И. Самоорганизация в неравновесных системах. М.: Мир, 1979. 512 с.
2. Хакен Г. Синергетика. М.: Мир, 1980. 18с
3. Synergetics. A Workshop / Ed. by И. Nakell. 3rd ed. B. etc., 1977. 277 p.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

К.І. Скотаренко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВИКОРИСТАННЯ СИНЕРГІЇ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Синергетика (від «спільний», «узгоджено діючий» – грец.) формує нову матрицю бачення систем різної природи як складноорганізованих об'єктів і розглядає рушійні сили, механізми й закономірності еволюційних процесів. Її основу становить явище самоорганізації, яке полягає в формуванні впорядкованих макроскопічних структур шляхом колективної взаємодії мікроскопічних елементів за відсутності впорядковувального впливу ззовні [1, с. 202]. Підприємницька діяльність не може покладатися на випадковість феномену синергізму й невизначеність його результату. Позитивну синергію слід цілеспрямовано шукати, організовувати й реалізовувати. Отже, мова має йти про організовану синергію [2, с. 212].

Як базовий підхід, що зумовлює організацію процесу документування інформації та визначає відповідні організаційні принципи в межах будь-якого суб'єкта господарювання, Кузнецова С. А. пропонує розглядати синергетичний підхід, що передбачає зростання ефективності процесу документування облікової інформації в результаті поєднання та інтеграції окремих складових процесу документування в єдиній інформаційній системі підприємства.

Організація процесу документування облікової інформації з використанням сучасного програмного забезпечення (у тому числі розробленого в рамках ERP – Enterprise Resource Procession – систем) скорочує як кількісні, так і якісні вимоги щодо кадрового складу, підвищуючи ефективність користування фінансовою інформацією [2, с. 207].

Результати синергії повинні надавати узагальнену інформацію користувачам. При цьому якість отриманої інформації, яка в подальшому буде слугувати основою прийняття управлінських рішень, повинна відповідати тим витратам, які для цього понесені. Позитивним наслідком ефективної побудови системи формування та аналізу фінансової інформації є скорочення витрат та термінів отримання фінансової інформації, наявність економічного та соціального ефекту зниження рівня бізнес-ризиків [3, с. 241].

Список використаних джерел

1. Шевцова Г.В. Синергетичний менеджмент як концепція організованої синергії в управлінні підприємством / Г.В. Шевцова // Економіка промисловості. – 2012. – № 1-2. – С. 202–214.
2. Кузнецова С.А. Синергізм в інформаційній перспективі державних та приватних фінансів: підходи та принципи / С.А. Кузнецова // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 203–210.
3. Назарова К.О. Проблемні питання оцінки ефективності синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту / К.О. Назарова // Економічний простір. – 2015. – № 95. – С. 231–242.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

А.А. Скубченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Прогресивний розвиток будь-якої держави неможливий без інвестицій, що спрямовуються на розширення виробництва, поліпшення організації та управління, вдосконалення технологічних процесів. Інвестиційний процес є складним для прогнозування і завжди пов'язаний з ризиком втрати вкладених коштів. На етапі реалізації інвестиційного проекту необхідно керуватися методами організації виробництва, що забезпечують ефективний розподіл наявних ресурсів [1, с. 104]. Тільки з контролем ризиків можна розраховувати на загальний позитивний результат від ведення інвестиційної діяльності.

Стабільний розвиток вітчизняних суб'єктів господарювання неможливий без стійкого потоку інвестиційних ресурсів. Для залучення реальних інвестицій як ініціатор проекту, так і інвестор повинні здійснювати обґрунтовану оцінку майбутнім результатам діяльності з урахуванням можливого ризику [2, с. 135]. Ризики і прибуток взаємозалежні, але не завжди прямо пропорційні, і чим більше ризиків, тим більше ймовірність втрати очікуваного прибутку за тривалий проміжок часу. Потрібно обрати оптимальний рівень втрат, при настанні яких шанси на відновлення інвестування зберігалися. Потрібно враховувати співвідношення прибутку до ризиків. Найпростіший і доступний метод визначення ризиків це – використання кредитного плеча.

Висока значущість інвестиційного ризику, а також специфіка формування і функціонування вітчизняної економіки актуалізують проблеми вдосконалення управління ним. Ефективне управління інвестиційним ризиком потребує використання відповідних методик і класифікацій, що сприяє оптимізації процесу прийняття подальших управлінських рішень, пов'язаних з інвестиційними ризиками та пошуку шляхів їх мінімізації [3, с. 118]. На сьогоднішній день бізнес потребує комплексної підтримки на всіх етапах створення і розвитку проекту: від розробки ідеї і бізнес-планування, до пошуку фінансування та допомоги в збуті продукції.

Список використаних джерел

1. Балацький О. Ф. Управління інвестиціями : навч. посіб. / Балацький О. Ф., Теліженко О. М., Соколов М. О. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2010. – 232 с.
2. Андреева Э.А. Проблемы анализа и оценки рисков инвестиционных проектов / Э.А. Андреева, М.Б. Казакова, И.И. Шукшина // Вестник СГТУ. – 2012. – Т. 1. – № 4. – С. 133–137.
3. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, І.О. Школьник та ін.; за ред. д.е.н. А.О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2013. – 286 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.І. Солodka,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

Страхова Група «ТАС» (СГ «ТАС») працює на страховому ринку України з жовтня 1998 року. Компанія стабільно перебуває в десятці лідерів вітчизняного страхового бізнесу і демонструє високі фінансові результати. СГ «ТАС» веде постійну роботу над поліпшенням якості страхових послуг.

СГ «ТАС» приділяє особливу увагу перестраховуванню, яке є запорукою надійності та стабільності компанії. СГ «ТАС» перестраховує ризики у провідних перестраховиків світу.

Перестраховування існує для вирівнювання страхових сум, які прийняті на страхування за ризики, для приведення потенціальної відповідальності за сукупною страховою сумою відповідно до фінансових можливостей страховика для забезпечення фінансової стійкості страхових операцій та їх рентабельності, та для взаємної участі у ризиках, прийнятих на страхування іншими страховиками. Перестраховуванням ризиків досягається захист страхового портфеля від впливу на нього великих страхових випадків або одного катастрофічного випадку, а також сплата сум страхового відшкодування декількох страхових товариств, яка здійснюється колективно всіма учасниками в перестрахованні відповідного об'єкта.

Страхова Група «ТАС» пропонує своїм клієнтам понад 100 страхових продуктів, розрахованих як на приватних клієнтів, так і на підприємства та організації. Страхові продукти представлені як комплексні страхові програми. Кожен клієнт може вибрати необхідні опції програми, максимально задовольняють його запити.

Страхова компанія має 28 ліцензій на страхову діяльність. Серед них ліцензії на страхування наземного транспорту (КАСКО), обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСАГО), страхування майна від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, страхування здоров'я на випадок хвороби, страхування медичних витрат, медичне страхування та інші.

Завдання АТ СГ «ТАС» полягає у захисті майнових інтересів вітчизняних підприємств, добробуту та здоров'я кожного громадянина України шляхом надання повного комплексу страхових послуг в межах добровільного страхування та підвищення рівня вітчизняної страхової культури.

За результатами аналізу можна зробити висновки, що Діяльність СГ «ТАС» спрямована на підвищення прибутковості компанії шляхом збільшення ринкової частки на вітчизняному страховому ринку; утримання рівня якості обслуговування та постійна розробка нових страхових програм, із урахування потреб та побажань клієнтів компанії; підвищення ступеня лояльності клієнтів до компанії завдяки націленості на встановлення довгострокових та взаємовигідних відносин.

За підрахунками, СГ «ТАС» виплачує клієнтам 100 000 грн щогодини.

Можна відзначити такі переваги СГ «ТАС»: входить у ТОП-15 лідерів страхового ринку; 15-річний досвід роботи на українському ринку страхування; входить до складу ІФГ «TAS Group»; має розгалужену мережу – більше 450 офісів продаж по всій Україні; створено власний Call-Center, який входить до трійки кращих в країні та працює цілодобово і без вихідних; розроблено більше 80 простих та доступних страхових продуктів; проводиться врегулювання КАСКО за 5 днів (програма «Зелений коридор»); знаходиться у ТОП-3 в Україні з продажів полісів ОСЦПВ; є лідером на ринку продажів «Зеленої картки»

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ВСТАНОВЛЕННЯ Й НАРАХУВАННЯ ВІДСОТКІВ ЗА КРЕДИТАМИ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ

Розвиток виробничої сфери, підприємств і особливо середнього та малого бізнесу в більшості випадків гальмує відсутність у них вільних грошових коштів, які необхідні їм і як обігові ресурси, і для подальшого розвитку матеріально-технічної бази, а також для впровадження новітніх технологій та досягнень науково-технічного прогресу. Одним з головних напрямів вирішення цієї проблеми є отримання кредиту або іншої позики в фінансових установах і насамперед в банках. Тому, є актуальним питання можливості отримання банківського кредиту за сучасних умов в Україні [1].

Фінансовою основою сучасної економіки є банківська система. Стійкі банки означають стабільну економіку і навпаки, банкрутства банків, неповернені кредити, несплачені відсотки – все це послаблює банківську систему. За умов економічної кризи в Україні та у світі комерційні банки в переважній більшості надають короткострокові або, в меншій кількості, середньострокові кредити [2, с. 58]. Довгострокові кредити, зокрема іпотечні, для банків не є цілком ефективними, оскільки вони потребують вилучення достатньо великих ресурсів на довгий строк за значного ризику. Отже, стан ринкових відносин в Україні, особливо в період економічної кризи, потребує подальшого розвитку системи кредитування комерційними банками як юридичних, так і фізичних осіб. Усунення недоліків системи банківського кредитування може відбуватись такими шляхами [3, с. 29]:

1. Диференціація та розширення банківських операцій.
2. Зниження відсотків за користування кредитом.
3. Спрощення процедури видачі кредиту.
4. Подолання недовіри до банківської системи з боку юридичних та фізичних осіб.
5. Диверсифікація банківського кредитування.

Тому, проблеми вдосконалення порядку встановлення й нарахування відсотків за кредитами в комерційних банках є актуальною в умовах сучасної економіки України.

Список використаних джерел

1. Владичин У.В. Банківське кредитування: навч. посібн. / У.В. Владичин; за ред. С.К. Реверчука. – К.: Атіка, 2008.
2. Денисенко М.П. Кредитування та ризики: навчальний посібник / М.П. Денисенко, В.М. Домрачев, В.Г. Кабанов. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – 480 с.
3. Вовк В.Я. Кредитування і контроль: навч. посібн. / В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко. – К.: Знання, 2008. – 463 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

РОЛЬ ВСЕМИРНОЙ ТАМОЖЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЯ

Являясь элементом динамичной системы всемирного хозяйства, национальная экономика Республики Беларусь все больше ориентируется на внешнеэкономическую деятельность. В настоящее время более 20000 субъектов хозяйствования напрямую вышли на внешний рынок, что свидетельствует об увеличении поступления валюты в государство. Именно эти факторы объясняют особое внимание к валютным отношениям, их регулированию и контролю.

Функции по обеспечению контроля за перемещением иностранной валюты и иных валютных ценностей через таможенную границу Евразийского экономического союза в Республике Беларусь выполняют таможенные органы. Непосредственную роль в обеспечении эффективности данного механизма играет Всемирная таможенная организация, что прослеживается в продвижении организацией принципа своевременности и правильности взимания таможенных платежей, нормы которого отражены в Международной Конвенции «Об упрощении и гармонизации таможенных процедур».

В настоящее время в Республике Беларусь действует требование об обязательной продаже 30 % валютной выручки. Валютная выручка от экспорта товаров зависит от суммы уплаченных таможенных пошлин субъектом хозяйствования (при экспорте товаров, облагаемых вывозной таможенной пошлиной). В соответствии с Законом «О таможенном регулировании в Республике Беларусь» 2014 г. при помещении товаров под таможенную процедуру экспорта таможенные сборы за совершение таможенных операций не взимаются. В случае экспорта товаров, при производстве которых использовались импортные составляющие (уплаченные ранее ввозные пошлины будут включаться в цену готового товара, а чем больше цена товара, как правило, больше сумма контракта, а, следовательно, выручки), полученная валютная выручка при продаже готового продукта будет объектом обязательной продажи валюты. Соответственно, от суммы начисленных таможенных пошлин при импорте сырья будет зависеть сумма валютной выручки, из которой будет осуществляться обязательная продажа в бюджет государства.

Таким образом, деятельность Всемирной таможенной организации, направленная на разработку программ по недопущению ошибок специалистами по таможенному декларированию, а также должностными лицами таможенных органов в процессе начисления и контроля сумм таможенных платежей, оказывает непосредственное влияние на эффективность валютного контроля.

*Научный руководитель: О.В. Морозова,
кандидат экономических наук, доцент.*

ФАКТОРИНГ КАК МЕТОД УСКОРЕНИЯ ИНКАССАЦИИ ДЕБИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ

Факторинговые операции встречаются абсолютно во всех развитых странах мира, как на внутреннем, так и на внешнем рынках. Такое положение развития факторинга обусловлено желанием предприятий и организаций в условиях рыночной экономики к увеличению оборота средств в расчетах, снижению размеров отвлечения средств в дебиторскую задолженность. В Украине этот вид обслуживания не имеет распространения (удельный вес факторинга в общем кредитном портфеле банков Украины за 2015 г. составляет 0,07% или 56 млн. грн.) [1, с. 12]. Одной из причин этого состояния является недостаточная информированность о возможностях, которые предоставляет факторинг. На сегодняшний день, факторинг является новым и перспективным инструментом управления дебиторской задолженностью в условиях дефицита финансовых ресурсов на предприятии.

Вследствие относительной новизны этого вида экономических отношений и их стремительного развития в последние годы, отсутствия нормативной базы, методических рекомендаций по практическому применению факторинга стала очевидной необходимость научного комплексного исследования данного финансового инструмента. Факторинг дебиторской задолженности – это эффективный инструмент управления финансовыми средствами предприятия с учетом современных процессов развития мировой экономики. У факторинга есть свои преимущества и недостатки, объективные ограничения использования, которые необходимо учитывать при выборе этого финансового инструмента. Средние затраты по факторингу, как правило, превышают затраты по привлечению банковского кредита [2, с. 57]. Эффективность его использования определяется финансами конкретного хозяйствующего субъекта, его стратегическими целями и задачами.

Процедура факторинговой операции представляет собой покупку факторинговой компанией дебиторской задолженности поставщиков и является общей для различных типов факторинговых сделок. Факторинг это многоцелевая операция, которая представляет собой инкассирование дебиторской задолженности клиента с выплатой суммы расчетов срочного или по мере погашения задолженности.

Список использованных источников

1. Покаместов И.Е. Факторинг – комплексное решение для роста Вашего бизнеса // Финансовый менеджмент. – 2014. – № 2. – С. 12.
2. Методы снижения экономических и финансовых рисков: управление дебиторской задолженностью на основе факторинга. / Н.А. Казакова, Е.А. Федченко, И.Ф. Карпова // Вестник Российского экономического университета им. Г. В. Плеханова. – 2015. – № 3 (69). – С. 57.

*Научный руководитель: М.М. Вакулич,
кандидат экономических наук, доцент.*

**Р.Ш Тлеубергенов, доцент,
Б.Н. Бегжанов, ассистент,
Нукуский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ПОНЯТИЕ СМЕТЫ РАСХОДОВ ПОЛУЧАТЕЛЯ БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ

Основным финансовым документом для бюджетных организаций является смета расходов, на основании которой бюджетная организация имеет полномочия на осуществление расходов. Раскроем термин «смета» по разным источникам.

Во всех рассмотренных случаях разные названия одного документа появлялись по тем или иным обстоятельствам, а задача заключалась в том, чтобы выяснить эти обстоятельства. Однако суждение современного читателя о разных названиях одного документа в ряде случаев может оказаться ошибочным: за одно из именовании делового текста он может принять название действия, сделки, акта, потому что сейчас часть таких слов называет именно документы: договор, смета и др.

Для бюджетной организации смета является основным документом, определяющим объем, целевое поступление и использование средств, выделенных из бюджета на содержание учреждения в течение года. Неотъемлемой частью сметы является план ассигнований, который представляет собой ежемесячное распределение ассигнований, утвержденных в смете для общего фонда. В отличие от сметы план ассигнований составляется по сокращенной форме экономической классификации расходов.

Форма сметы и плана ассигнований утверждается Министерством финансов Узбекистана.

Согласно литературе, сметы подразделяются на: индивидуальные, сводные и сметы на централизованные мероприятия. Бюджетная классификация представляет собой единую систематизированную группировку доходов, расходов (в т.ч. кредитование с учетом погашения) и финансирование бюджета по признакам экономической сущности, функциональной деятельности, организационного устройства и другим признакам.

В экономической классификации расходов приведено четкое разграничение расходов по экономическим признакам с детальным распределением средств по их предметным признакам.

Мировой практике используются различные виды классификаций расходов, такие как: ведомственная, предметная (отраслевая), экономическая, смешанная (комбинированная). Также все ниже перечисленные виды классификаций расходов являются классическими, хотя в последнее время в бюджетной практике возникли новые, такие как: целевая классификация, классификация по функциональным признакам, по финансовым признакам, по политическим признакам.

Доходы государственного бюджета формируются также согласно классификации. Существуют следующие виды классификации дохо-

дов: по источникам, по видам поступлений, юридическая, финансовая, экономическая.

Различные виды бюджетной классификации не дают достаточно ясную и полную картину финансовой политики, содержания бюджета. Этому способствует отсутствие единой системы бюджетных подразделений, громоздкость, раздутость бюджетных документов.

Подводя итог, можно сделать вывод, что государственные бюджетные учреждения расходуют выделенные им средства за бюджетными сметами согласно назначению конкретных целевых средств. Министерством финансов Узбекистана утверждена Инструкция «О порядке составления, рассмотрения и утверждения смет расходов организаций, состоящих на республиканском бюджете Республики Узбекистан, Республики Каракалпакстан, а также областных, городских и районных местных бюджетах Республики Узбекистан», зарегистрированная Министерством юстиции Республики Узбекистан, утверждена форма сметы и плана ассигнований, согласно которому единая смета доходов и расходов бюджетного учреждения и организации является основным документом, который определяет общий объем, целевое поступление, использование и поквартальное распределение средств учреждения. Единая смета доходов и расходов составляется всеми учреждениями на календарный год и утверждается, как правило, руководителем соответствующей вышестоящей организации не позднее чем через месяц после утверждения соответствующего бюджета, из которого финансируется учреждение.

Бюджетные организации на основании постановления Кабинета Министров Республики Узбекистан «О совершенствовании порядка финансирования бюджетных организаций» и утвержденных Министерством финансов Республики Узбекистан нормативов бюджетного финансирования самостоятельно разрабатывают и утверждают сметы, а также штатные расписания на основе утвержденных типовых штатов. В сметы включаются только расходы, предусмотренные законами и постановлениями Олий Мажлиса, Указами Президента, постановлениями и распоряжениями Правительства Республики Узбекистан, а также расходы, принимаемые Советом Министров Республики Каракалпакстан и соответствующими хокимиатами в соответствии с представленными им правами.

При составлении и утверждении смет расходов и штатных расписаний получатели бюджетных средств руководствуются Инструкцией «О порядке составления, рассмотрения и утверждения смет расходов организаций, состоящих на республиканском бюджете Республики Узбекистан, Республики Каракалпакстан, а также областных, городских и районных местных бюджетах Республики Узбекистан».

Подготовленные получателями бюджетных средств сметы расходов и штатные расписания рассматриваются и регистрируются финансирующими управлениями Министерства финансов Республики Узбекистан согласно «Порядку регистрации смет расходов и штатных расписаний бюджетных организаций в Министерстве финансов и финансовых органах».

После принятия соответствующих бюджетов Республики Каракалпакстан и местных бюджетов и утверждения их параметров, бюджетные

отделы доводят до отраслевых отделов соответствующих финансовых органов утвержденные бюджетные показатели в разрезе разделов бюджетной классификации.

На основании соответствующих бюджетных показателей, доведенных отраслевыми отделами соответствующих финансовых органов в разрезе разделов, глав, параграфов, групп, типов и объектов расходов, а по расходам первой группы – в разрезе подобъектов, получателями бюджетных средств составляются сметы расходов и штатные расписания.

Сметы расходов составляются на каждого получателя бюджетных средств отдельно.

По Министерству обороны, Министерству внутренних дел, Службе национальной безопасности, Государственному таможенному комитету, Комитету по охране Государственной границы и Министерству по чрезвычайным ситуациям сметы расходов рассматриваются и регистрируются в целом по министерствам и ведомствам.

Сметы расходов и штатные расписания подведомственных подразделений Министерства обороны, Министерства внутренних дел, Службы национальной безопасности, Государственного таможенного комитета, Комитета по охране Государственной границы и Министерства по чрезвычайным ситуациям рассматриваются и регистрируются вышестоящим министерством и ведомством.

В утвержденных параметрах государственного бюджета могут предусматриваться плановые бюджетные ассигнования на индексацию расходов бюджета, обусловленную уровнем инфляции, ценовым фактором, изменением Единой тарифной сетки по оплате труда и размеров заработной платы. Плановые ассигнования, предусматриваемые в утвержденных параметрах государственного бюджета на покрытие дополнительных расходов бюджета, связанных с имеющим место уровнем инфляции, ожидаемым изменением Единой тарифной сетки по оплате труда, повышением заработной платы, стипендий, пособий, ростом цен и тарифов на товары и услуги (индексация расходов), учитываются отдельно от суммы основных бюджетных ассигнований на соответствующих подразделениях бюджетной классификации.

Использование сумм индексации расходов без согласования с Министерством финансов Республики Узбекистан не разрешается.

Министерство финансов Республики Узбекистан вносит изменения в суммы индексации расходов, предусмотренные в республиканском бюджете, бюджете Республики Каракалпакстан, бюджетах областей и города Ташкента. Увеличение или уменьшение суммы индексации расходов оформляется в установленном порядке.

Финансовыми органами изменения в распределение суммы индексации расходов по статьям расходов и другим подразделениям бюджетной классификации для их дальнейшего использования вносятся только по согласованию с Министерством финансов Республики Узбекистан.

Порядок ведения учета, сроки и размеры задействования плановых бюджетных ассигнований, предусматриваемых на индексацию расходов,

порядок внесения изменений в них, их использования и отчетность по ним определяются Министерством финансов Республики Узбекистан.

В процессе выполнения смет руководители учреждений имеют право в пределах утвержденной общей суммы расходов на оплату труда самостоятельно перераспределять средства между фондом заработной платы за основной оклад, фондом заработной платы из доплат и надбавок и фондом на премирование. Указанные изменения могут вноситься лишь при наличии соответствующих оснований согласно законодательству по вопросам оплаты труда. В случае внесения таких изменений обоснования объяснительной запиской подаются учреждением к квартальным и годовым отчетам о выполнении сметы доходов и расходов.

Список использованных источников

1. Остонакулов М. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. Ташкент, «IQTISOD-MOLIYA», 2007. – 292с. С.47
2. Ли А.А. Бюджетное законодательство Республики Узбекистан и вопросы его совершенствования. //Материалы республиканской конференции. Т., 2002 г. – 11-17 с.

**К.Ж. Утегенов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ КАЗНАЧЕЙСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

В Узбекистане первоначальные работы по созданию Казначейства были начаты в середине 90-х гг. прошлого века, при содействии международных экспертов были разработаны законопроекты по государственным финансам и будущей системе Казначейства. Проект «Реформа управления государственными финансами» имеет два компонента, связанных с национальными стратегическими целями: компонент подготовки бюджета и компонент исполнения бюджета.

Целью компонента подготовки бюджета является составление доходной части бюджета, структуры дохода, контроль за поступлением средств. Основной целью компонента исполнения бюджета является введение системы Казначейства (управление денежными средствами, финансовыми активами и задолженностью, управление долгом, управление государственными банковскими счетами, отчетность) с тем, чтобы эффективно проводить мониторинг исполнения бюджета и управления денежными средствами.

Одним из принципов системы Казначейства, направленным на достижение эффективного мониторинга, совершенствование управления денежными средствами и бюджетными операциями, является централизация потоков денежных средств и создание Единого казначейского счета для усиления контроля за исполнением бюджета.

Изучение государственного финансового устройства различных стран показывает, что национальное Казначейство, как правило, играет активную роль в финансовом управлении. При этом функции Казначейства в

разных странах значительно отличаются друг от друга. Также сильно разнятся внутренние структуры органов Казначейства. Это обусловлено как разными историческими причинами, так и объективными особенностями стран.

Как свидетельствует мировая практика, какой-либо преобладающей модели казначейских систем не существует. Число отделов и управлений Казначейства и их конкретные функции зависят от специфических особенностей каждой страны, причем эти функции меняются в зависимости от хода развития стран.

В Узбекистане основные задачи и функции Казначейства определены Законом Республики Узбекистан «О казначейском исполнении Государственного бюджета». Также этим Законом определены основные принципы казначейского исполнения Государственного бюджета: единство кассы и единство организации бухгалтерского учета и отчетности.

Деятельность Казначейства ориентирована на обеспечение качественного исполнения Государственного бюджета, формирование достоверной отчетности о кассовом исполнении доходов и расходов Государственного бюджета в рамках действующего законодательства.

В целях обеспечения рационального расходования бюджетных средств казначейскими подразделениями на постоянной основе проводится работа по мониторингу за соблюдением средних цен на приобретаемые получателями бюджетных средств отдельные продукты питания, устанавливаемые Государственным комитетом по демонополизации, развитию конкуренции и поддержки предпринимательства совместно с Министерством финансов на основе ежемесячного анализа и изучения цен на продукты питания на региональных (территориальных) рынках.

Казначейство является специально уполномоченным финансовым органом, осуществляющим совместно со своими территориальными подразделениями казначейское исполнение Государственного бюджета.

Казначейство и его территориальные подразделения составляют единую централизованную систему и действуют на основе подчинения и подотчетности нижестоящих начальников вышестоящим и министру финансов Республики Узбекистан.

Казначейство в соответствии с предоставленными ему полномочиями осуществляет оперативное управление и контроль за деятельностью своих территориальных подразделений. Основными задачами Казначейства являются:

- кассовое исполнение Государственного бюджета, включая распределение поступающих доходов между бюджетами разных уровней, исполнение смет расходов бюджетополучателей и составление отчетности об исполнении Государственного бюджета;

- управление средствами Государственного бюджета посредством введения единого казначейского счета, а также территориальных казначейских счетов, обеспечивающее предупреждение кассовых разрывов между доходами и расходами соответствующих бюджетов;

– действенный контроль за обеспечением неукоснительного соблюдения платежной дисциплины посредством осуществления платежей от имени и по поручению бюджетополучателей непосредственно на счета поставщиков товаров (работ, услуг) строго в пределах сумм, предусмотренных в сметах расходов и зарегистрированных договорах;

– ведение бухгалтерского учета и отчетности казначейского исполнения Государственного бюджета, сбор, обработку и анализ информации о ходе исполнения Государственного бюджета, а также обслуживание государственного внутреннего и внешнего долга Республики Узбекистан, исполнение гарантий Республики Узбекистан;

– сбор и обработка информации о поступающей в Республику Узбекистан гуманитарной помощи и средствах технического содействия, в том числе в нематериальной форме.

Для решения этих задач необходимо определить основные особенности казначейской системы исполнения Государственного бюджета в Узбекистане. К таким особенностям можно отнести:

– создание единой информационной базы данных – в этих условиях каждую казначейскую операцию по каждому получателю бюджетных средств в режиме реального времени можно отслеживать в центральном офисе;

– полнообъемный охват бюджетного процесса казначейским исполнением – казначейское исполнение начинается с момента регистрации сметы расходов, включает в себя регистрацию юридических обязательств, учет финансовых обязательств и распространяется вплоть до контроля за кассовыми расходами;

– денежные средства Государственного бюджета концентрируются на одном банковском счете – этим путем создаются условия для достижения максимально эффективного их использования и осуществления централизованного контроля;

В соответствии с возложенными задачами Казначейство выполняет следующие функции:

– перечисляет на банковские счета Казначейства средства для выплаты заработной платы и приравненных к ней платежей работникам бюджетных организаций, а также других платежей, которые в соответствии с законодательством выплачиваются бюджетными организациями наличными денежными средствами;

– представляет бюджетополучателям выписки из лицевых счетов, открытых для них в Казначействе или его территориальных подразделениях, копии платежных и других документов, подтверждающих перечисление бюджетных средств в оплату их расходов;

– ведет учет поступления доходов соответствующих бюджетов в разрезе источников;

– организует и проводит работу по повышению квалификации работников Казначейства и его территориальных подразделений;

– ведет полный и системный учет всех видов поступающей в Республику Узбекистан гуманитарной помощи и средств технического содействия, в том числе в нематериальной форме.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.
2. Приложение к Постановлению КМ РУз от 20.03.2007 г. №53. «Положение о Казначействе Министерства финансов Республики Узбекистан». Собрание законодательства Республики Узбекистан. 2007 г. №12.

**К.Ж. Утегенов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КАЗНАЧЕЙСКОГО ИСПОЛНЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА

Для реализации задач, поставленных перед Казначейством Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальными подразделениями (далее – казначейские подразделения) по обеспечению казначейского исполнения государственного бюджета необходима соответствующая нормативно-правовая база по казначейскому исполнению государственного бюджета, предусматривающая как переработку действующих, так и разработку новых документов, включая межведомственное участие нескольких министерств и ведомств, а также утверждение и исполнение многочисленных приказов Министерства финансов Республики Узбекистан, направленных на решение целого ряда организационных, информационно-технических, кадровых и других необходимых мероприятий по своевременному вводу механизмов казначейского исполнения Государственного бюджета.

Учитывая, что внедрение механизмов казначейского исполнения государственного бюджета осуществляется на поэтапной основе, соответственно для этого разрабатывались и утверждались соответствующие нормативно-правовые документы в последовательном порядке.

В целях поэтапного перехода на казначейское исполнение государственного бюджета было разработано Временное положение о порядке регистрации договоров получателей бюджетных средств с поставщиками товаров (работ, услуг) и контроля за оплатой их расходов.

Кроме этого были разработаны и в установленном порядке утверждены многочисленные внутриведомственные приказы Министерства финансов, а также приняты совместные временные указания Министерства финансов и Центрального банка Республики Узбекистан по вопросам внедрения механизмов казначейского исполнения Государственного бюджета.

Единый план счетов бухгалтерского учета казначейского исполнения государственного бюджета «О создании Учебного центра по подготовке и переподготовке работников финансовых органов, а также финансово-учетных работников подразделений бюджетных организаций при Министерстве финансов Республики Узбекистан».

Данное постановление принято в целях совершенствования системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации работников

финансовых органов, а также переподготовки финансово-учетного персонала бюджетных организаций к работе в условиях казначейского исполнения Государственного бюджета;

а) приняты постановления Кабинета Министров Республики Узбекистан. Вышеуказанными постановлениями Кабинета Министров внесены соответствующие изменения и дополнения в отдельные решения Правительства Республики Узбекистан, вытекающие в связи с принятием Постановления Президента Республики Узбекистан и связанные с вопросами казначейского исполнения Государственного бюджета;

б) в установленном порядке утверждены и зарегистрированы следующие нормативно-правовые документы:

– Приказ Министерства финансов Республики Узбекистан «О внесении изменений в Единый план счетов бухгалтерского учета казначейского исполнения Государственного бюджета», который согласно внесенному изменению;

– «Положение о порядке осуществления платежей за электроэнергию, потребляемую водохозяйственными организациями Министерства сельского и водного хозяйства Республики Узбекистан»;

– «Правила по заполнению форм отчетности, предоставляемой получателями гуманитарной помощи и средств технического содействия в Казначейство Министерства финансов Республики Узбекистан»;

– «Положение о порядке сбора и обмена информацией о поступлениях в Государственный бюджет Республики Узбекистан»;

– «Положение о порядке казначейского исполнения бюджетных расходов учреждений и организаций оборонного комплекса и правоохранительных органов и прочих бюджетных расходов, имеющих секретный характер»;

– «Правила представления получателями гуманитарной помощи и средств технического содействия выписок с банковских счетов и информации о гуманитарной помощи и средствах технического содействия в Казначейство Министерства финансов Республики Узбекистан»;

в) утверждены следующие основные приказы Министерства финансов Республики Узбекистан, связанные с казначейским исполнением Государственного бюджета:

– «Об утверждении порядка планирования, передачи доходов из республиканского бюджета Республики Узбекистан в бюджет Республики Каракалпакстан и местные бюджеты областей, а также из бюджета Республики Каракалпакстан и областных бюджетов в районные (городские) бюджеты и отражения этих операций в бухгалтерском учете»;

– «Об утверждении Положения о порядке назначения на должность и освобождения от должности начальников территориальных подразделений Казначейства»;

– «О сокращении численности штатных единиц Министерства финансов и территориальных финансовых органов, утверждении структуры и штатного расписания Казначейства Министерства финансов Республики Узбекистан»;

– «О реализации мер по уточнению Единого плана счетов бухгалтерского учета казначейского исполнения Государственного бюджета и подготовке проекта инструкции, связанной с его применением»;

– «Об утверждении Положения о разграничении функций по казначейскому исполнению Государственного бюджета»;

– «О мерах по обеспечению полного перехода на казначейское исполнение Государственного бюджета».

До выхода соответствующих нормативно-правовых документов Министерством финансов и Казначейством Министерства финансов совместно с министерствами и ведомствами были приняты следующие временные межведомственные указания и разъяснительные письма:

– совместно с Министерством труда, социальной защиты населения Республики Узбекистан разработан, согласован и утвержден Перечень должностей производственного Казначейства Министерства финансов и его территориальных подразделений;

– совместные указания Министерства финансов и Госкомгеологии по вопросам казначейского исполнения Государственного бюджета;

– совместные указания Министерства финансов и Госкомземгеодезкадастра по вопросам казначейского исполнения Государственного бюджета;

– совместное письмо – разъяснение Казначейства Министерства финансов, Министерства сельского и водного хозяйства и ГАК «Узбекэнерго» по вопросам оплаты расходов за электроэнергию водохозяйственных организаций в условиях казначейского исполнения Государственного бюджета;

– другие совместные межведомственные указания по вопросам казначейского исполнения Государственного бюджета.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Приложение к Постановлению КМ РУз от 20.03.2007 г. №53. «Положение о Казначействе Министерства финансов Республики Узбекистан». Собрание законодательства Республики Узбекистан. 2007 г. № 12.

І.В. Феєр,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПЛАТІЖНА СИСТЕМА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

З метою створення умов для більш ефективного управління коштами державного бюджету шляхом консолідації рахунків органів Державного казначейства в Національному банку Кабінетом Міністрів України і Національним банком затверджено постанову від 15 вересня 1999 року № 1721 «Про створення внутрішньої платіжної системи Державного казначейства» [1].

Тому, по-перше, розберемо сутність платіжної системи в цілому. Платіжну систему можна представити у вигляді системи механізмів, які служать для

переказу грошових коштів між суб'єктами господарювання, для розрахунку за платіжними зобов'язаннями, що виникають між ними. Платіжна система – це набір платіжних інструментів, банківських процедур і, як правило, міжбанківських систем переказу коштів, поєднання яких забезпечує грошовий обіг разом з інституційними та організаційними правилами та процедурами, що регламентують використання цих інструментів та механізмів. Платіжна система – це платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу грошей [2].

Необхідним елементом ефективно функціонуючих платіжних систем є:

- нормативно-правова база, що регулює платіжні відносини;

- бухгалтерська й технологічна модель, що є основним операційним механізмом здійснення платежів;

- технологічна інфраструктура, яка включає програмні й технічні засоби обробки та передачі даних, засоби аварійного резервування та відтворення даних, обслуговуючий персонал;

- захист інформації як сукупність програмно-технічних, нормативно-правових, адміністративно-організаційних засобів.

Сьогодні в Україні діє система електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ), тобто це державна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків в електронній формі між банками як за дорученням клієнтів, так і за зобов'язаннями банків на всій території України. Роль платіжної організації виконує НБУ який в свого часу ініціював та організував створення СЕП [2].

Безпосереднє використання Державним казначейством можливостей роботи платіжної системи стало необхідною умовою ефективного регулювання та управління коштами державного бюджету.

Уся платіжна і технологічна інформація, якою обмінюється учасник міжбанківських розрахунків з СЕП, має оброблятися системою автоматизації банку (САБ учасника) і надходити до/бути отриманою від СЕП виключно через АРМ-НБУ, який виконує функції шлюзу до СЕП.

Крім СЕП, міжбанківські розрахунки можуть здійснюватися через внутрішньобанківську платіжну систему ВПС, комбінацію систем ВПС і СЕП, міжнародні системи електронних розрахунків та двосторонні прямі кореспондентські відносини [2].

Таким чином, платіжна система виконання державного бюджету є доволі складною системою, яка повинна працювати в безперервному режимі і забезпечувати ефективне виконання внутрішньої платіжної системи казначейства.

Список використаних джерел

1. Платіжна система Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/163988;jsessionid=20D12869C4CBF8D1DBB97D2EB36E0B8D>.

2. Попова А.М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15290527/finansi/platizhna_sistema_vikonannya_byudzhetiv.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

О.П. Атамас,
кандидат економічних наук, доцент,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ НАДХОДЖЕНЬ ВІД СПЛАТИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ДО ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Проголошення Україною курсу на європейську інтеграцію потребує особливого підходу до реформування податкової системи. Регулювання відносин в сфері оподаткування здійснюється на основі Податкового кодексу України, який був прийнятий Верховною Радою 2 грудня 2010 року. За п'ять років існування в Податковий кодекс було внесено більше ста змін та доповнень. Але на жаль, сьогодні вітчизняна податкова система не повною мірою виконує функцію у сфері загальності оподаткування, рівності усіх платників, а також фіскальної достатності, не додержуються принципи соціальної справедливості, економічності оподаткування, що задекларовані у Податковому кодексу України.

Виходячи із сутності податків, які виступають необхідними елементами централізації частини національного продукту в бюджеті для суспільних благ і засобами перерозподілу цієї вартості виділяють три функції податків:

- фіскальна;
- регулююча;
- контрольна.

Одним із сигналізаторів змін в економіці країни є акцизний податок. У сучасних податкових системах акцизний податок поступається податку на додану вартість і за значенням, і за обсягом надходження до бюджету. Але цей податок є дуже чутливим до зміни кон'юнктури ринку: у період економічних спадів надходження від акцизного податку в бюджет різко скорочуються, бо населення в першу чергу відмовляється від споживання тих товарів, які не є товарами першої необхідності.

З наведеної таблиці можна зробити висновки, що в структурі надходження акцизного податку відбулось суттєве скорочення сплачених акцизів з вироблених в Україні підакцизних товарів (-36,01 %) в порівнянні з 2013, але в абсолютних показниках бюджет збільшив надходження майже на 11 млрд. грн., що пояснюється суттєвою девальвацією національної валюти.

Одним з негативних показників вітчизняної економіки у 2015 року є збільшення в структурі надходження акцизного податку з ввезених на мит-

ну територію України підакцизних товарів порівняно з 2013 роком (25,0%). Це свідчить про негативні зміни в структурі національної економіки, що веде до скорочення власного виробництва, зменшення робочих місць, погіршення економічного стану населення.

Таблиця 1

Структура надходження акцизного податку до зведеного бюджету

№ з/п	Показники	Надходження до зведеного бюджету, грн						Зміни в структурі, %	
		2013 р.		2014 р.		2015 р.		2015 р. до 2013 р.	2015 р. до 2014 р.
		грн	%	грн	%	грн, коп	%		
1	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	23 545 616 237,05	90,31	27 668 321 792,07	54,69	34 650 969 513,32	54,30	-36,01	-0,40
2	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	2 526 632 103,13	9,69	17 345 753 379,12	34,29	22 142 344 517,03	34,70	25,00	0,41
3	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	-	-	5 574 986 219,22	11,02	7 025 570 090,94	11,01	-	-0,01
	Всього	26 072 248 340,18	100,00	50 589 061 390,41	100,00	63818884121,29	100,00	-	-

Податкові надходження до державного бюджету як в цілому, так і в розрізі окремих податків є одними з головних сигналізаторів стану економіки країни.

Список використаних джерел

1. Інформаційний ресурс: <http://www.ibser.org.ua/news/558/>

ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

Необхідність підвищувати соціальну відповідальність бізнесу та покращувати управління соціальним розвитком підприємств, виробничих колективів і територіальних громад в умовах проведення реформи децентралізації владних повноважень зумовлює необхідність розширення кола показників стандартної фінансової звітності підприємств за рахунок доповнення її показниками соціальної діяльності. Але у фінансовому обліку питання соціальної політики підприємства розкриваються, в основному, через систему показників використання робочого часу та рівень оплати праці. Відповідно, у традиційних формах звітності вони не знаходять широкого висвітлення. виправити це положення можливо лише частково за рахунок розширення змісту ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» та Пояснювальної записки до фінансової звітності. Але практично це мало що змінить. Більш виправданим є складання окремого соціального звіту.

Регулярна підготовка соціальних звітів підвищує прозорість бізнесу, сприяє підвищенню довіри партнерів, інвесторів, органів місцевої влади, населення і потенційних працівників, споживачів продукції як до діяльності підприємства, так і до його керівництва. Авторитетними міжнародними організаціями розроблені стандарти (принципи, правила і показники) розкриття інформації про соціальну діяльність підприємств, які мають рекомендаційний характер. Серед основних принципів складання і подання соціальних звітів доцільно зупинитися на таких:

- відкритість (транспарентність): повне розкриття процесів, процедур і припущень, що лежать в основі підготовки звіту;
- вчасність і регулярність складання і публікації соціальних звітів;
- доступність: звіт повинен бути зрозумілим для підготовлених користувачів;
- зіставність: показники звітності повинні бути порівнюваними як у динаміці, так і в просторі (з показниками інших суб'єктів підприємництва);
- значимість: важливість наданої інформації для потенційних користувачів;
- контрольованість: можливість перевірки достовірності наведених даних;
- нейтральність: запобігати тенденційному наданню важливої інформації;
- повнота: звітність повинна включати всю істотну інформацію для об'єктивної оцінки соціальної діяльності підприємства;
- об'єктивність: не уникати негативних показників, не допускати упередженості при відборі показників звітності;
- точність;
- ясність.

Соціальна звітність повинна містити інформацію про внесок підприємства у розвиток охорони праці та здоров'я персоналу, опис соціальних програм та їх виконання, правила управління персоналом, відносини підприємства з місцевим населенням на територіальними громадами тощо. Наявність такої інформації дозволить всім зацікавленим користувачам правильно оцінювати рівень соціальної відповідальності окремих суб'єктів господарювання і відповідно приймати об'єктивні управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку [Монографія] // І.В. Жиглей. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 496 с.

2. Нефінансова звітність: інструменти соціально відповідального бізнесу. – К.: Представництво ООН в Україні / Ініціатива Глобального договору в Україні. 2010. – 84 с.

К.С. Бабенко,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Проблеми оцінки нематеріальних активів виявляються одразу, як тільки виникає потреба проаналізувати процес визнання нематеріальних об'єктів активами підприємства. Нематеріальні активи – це активи, що не мають фізичної форми, забезпечені страховкою чи гудвілом. Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань. Нематеріальний актив – це об'єкт інтелектуальної, в тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані у порядку, встановленому відповідним законодавством, об'єктом права власності платника податку. Оцінка майнових прав інтелектуальної власності в Україні здійснюється завдяки трьом підходам. Це витратний, дохідний та порівняльний підходи. Витратний підхід ґрунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки. Дохідний підхід ґрунтується на застосуванні оціночних процедур переведення очікуваних доходів у вартість об'єкта оцінки. Порівняльний підхід застосовується у разі наявності достатнього обсягу достовірної інформації про ціни на ринку подібних об'єктів та умови договорів щодо розпорядження майновими правами. В тому числі нематеріальні активи утримуються на підприємстві для використання, а не в якості інвестицій. Розмаїття методів оцінки свідчить про невизначеність або неможливість застосування одного або двох методів для оцінки всіх об'єктів нематеріальних активів. Розрахована вартість об'єкта нематеріальних активів для певної мети не може бути використана для іншої цілі. Необхідність визначати вартість нематеріального активу може виникнути з метою оподаткування, відображення у фінансовій звітності, інвестування або застави тощо. Нематеріальний актив це – потужний інструмент пошуків інноваційно-інвестиційної діяльності. Тому визнання і оцінка нематері-

альних активів має вагоме значення у процесі формування конкуренто-спроможності, становища на ринку, зв'язків з потенційними інвесторами та привернення уваги споживачів.

Список використаних джерел

1. Оцінка вартості нематеріальних активів. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання. <http://pidruchniki.com/>;
2. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. Список законодавчої термінології. Категорії: Бухгалтерський облік і аудит/Інтелектуальна власність <https://uk.wikipedia.org>.

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

T.B. Boginya,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

FEATURES OF ACCOUNTING FOR SALES REVENUE

Revenue is the gross inflow of economic benefits during the period arising in the course of the ordinary activities of an entity when those inflows result in increase in equity, other than increases relating to contributions from equity participants (IAS 18).

Sale Revenue is the gross inflow of economic benefits. It must not be netted off against expenses. Sale is generated through the ordinary activities of the business. Incomes generated through activities that are not part of the core business operations of the business are not classified as sale revenue but are classified instead as gains. For instance, sale revenue of a business whose main aim is to sell biscuits is income generated from selling biscuits. If the business sells one of its factory machines, income from the transaction would be classified as a gain rather than sale revenue.

Sale revenue is an increase in equity during an accounting period except for such increases caused by the contributions from owners (equity participants). Sale revenue must result in increase in net assets (equity) of the entity such as by inflow of cash or other assets. However, net assets of an entity may increase simply by further capital investment by its owners even though such increase in net assets cannot be regarded as sale revenue.

Sale revenue may arise from the following sources:

- Sale of goods;
- Provision of services;
- Revenue from use of entity's assets by third parties such as interest, royalties and dividends.

As sale results in increase in the income and assets of the entity, assets must be debited whereas income must be credited. A sale also results in the reduction of inventory, however the accounting for inventory is kept separate from sale accounting as will be further discussed in the inventory accounting section.

A sale may be made on cash or on credit.

It may be confusing to identify the point when a sale occurs. Do we recognize sale when the goods are dispatched to customers, when the customer receives those goods, or when we receive the payment in respect of those goods? In case of sale of goods, sale is generally said to occur when the seller transfers the risks and rewards pertaining to the asset sold to the buyer. This generally happens when buyer has received the asset. The receipt of payment from the customer is not relevant to the recognition of sale since income is recorded under the accruals basis.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.
Керівник з перекладу: С.І. Мединська,
старший викладач.*

А.В. Булгакова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЗНИЖЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА ФОНД ОПЛАТИ ПРАЦІ

В рамках урядової ініціативи з легалізації заробітної плати на підприємствах України і спрощення оподаткування, в 2016 році утримання єдиного соціального внеску (ЄСВ) зі всіх нарахувань доходу у найнятих робітників були скасовані. Що ж до нарахувань ЄСВ на фонд оплати праці, то їх значно зменшили і звели до єдиної ставки 22%, замість диференційованої ставки залежної від класу професійного ризику і сфери діяльності, які справлялися у різних суб'єктів в межах від 36,3 % до 49,7%.

Так само, торічну прогресивну ставку податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) в 2016 році звели до єдиної ставки 18 % від будь-якого виду оподаткованого доходу у вигляді заробітної плати.

Проте, поки ставки податку у платників єдиного податку (ЄН) складають: у фізичних осіб – підприємців (ФОП) першої групи – до 10 % мінімальної заробітної плати; у ФОП другої групи – до 20 % мінімальної заробітної плати; у суб'єктів підприємницької діяльності третьої групи – 3 % і 5 % від доходу, а паралельно вводять механізми дискримінаційного відшкодування ПДВ у сільгоспвиробників четвертої групи платників ЄН, говорити про повну легалізацію заробітних плат не доводиться. З іншого боку, реальне зниження навантаження на фонд оплати праці у легальних підприємців великий прорив в податковій політиці держави, і врешті, це плюс до інвестиційного клімату в Україні.

На жаль, можна стверджувати, що реформа в країні вийшла половинчата і не досягне свого результату в осяжному майбутньому. Помилка і вражаюча некомпетентність людей, які ухвалюють подібні рішення, полягає в тому, що кожного разу вони намагаються зрівняти між собою платників податків фізичних осіб і юридичних, не зважаючи на те, що юридичні особи пільгами з ПДФО і ЄСВ не користуються, у відмінності від фізичних осіб, які насправді є «внутрішнім офшором».

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України і деякі законодавчі акти України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень в 2016 році: Закон України № 909-VIII от 24.12.2015: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/rus/article>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

О.Б. Висоцька,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З ІНШИМИ НАУКАМИ

Наразі виникла необхідність представити системну діагностику породження негативних характеристик вітчизняного обліку відповідно до глобальних процесів, що посилюються. Тому у сучасних умовах для адекватного діагностування, здавалося б, вузькопрофесійних проблем соціально-економічної системи необхідно виходити з синтезованого знання.

Зарубіжним та вітчизняним науковим обліковим співтовариством вищевказані тенденції визнаються здебільшого позитивними. Тому у найближчій перспективі пріоритетним видається пошук та усунення комплексу стримуючих факторів впливу на них, оскільки в Україні, на відміну від розвинених західних країн, прояв цих тенденцій можна спостерігати з деяким запізненням, зважаючи на певний ступінь досі не подоланого методологічного догматизму наукової спільноти. За кордоном дослідження міждисциплінарних зв'язків бухгалтерського обліку з іншими науками давно набули наукової популярності, міждисциплінарний науковий пошук вже декілька десятків років є пріоритетним.

Для систематизації різноманітних наукових знань проаналізуємо сутність взаємозв'язків наукових дисциплін з бухгалтерським обліком. Відповідно до розробленого І.Н. Санніковою [1] наук, без потенціалу яких не можна сформувати сучасну теорію бухгалтерського обліку, можна віднести дисципліни як економічного напрямку підготовки, так й гуманітарного.

Так дослідження змістовних аспектів бухгалтерського обліку базуються на частині *філософії*, а саме її онтології – вчення про пізнаваність тих господарських процесів, зміст яких специфічними прийомами вивчає дана дисципліна. В обліку застосовуються гносеологічні (формальні) аспекти філософії, що дозволяє визначити істинність (достовірність) інформації. Загалом філософські засади науки виконують подвійну функцію: по-перше, вони виступають евристикою наукового пошуку, цілеспрямовуючи перебудову нормативних структур науки та картин реальності, яка досліджується, а по-друге, виступають засобом адаптації наукових знань до світоглядних імперативів, що панують у культурі.

Водночас облік виступає як мова і може бути досліджений в розрізах *лінгвістики* (семантики, синтаксису та прагматики). Тобто облік як наука вимагає чітко визначеного, взаємоузгодженого і однозначного понятійно-категорійного апарату, виключення багатозначних термінів.

Важливим вибачається й те, що кожен елемент загальної системи обліку існує і включається в цю систему тільки в рамках виконання певних вимог. Відповідно до такої дисципліни як *логіка*, кожна операція в обліку жорстко підпорядковується загальній логіці системи і одночасно базується на логіці відображеної господарської операції.

Бухгалтерський облік також широко використовує матричну модель взаємозв'язку рахунків. Спираючись на елементи математичної логіки в обліку, стало можливим розробляти типові взаємозв'язки між рахунками. *Математика* в сучасних умовах автоматизації обліково-аналітичних робіт відіграє важливу роль в алгоритмізації облікового процесу, моделюванні господарських процесів, розробці й використанні економіко-математичних методів аналізу. Теорія ймовірностей і математична статистика дають змогу виміряти ступінь відповідності облікових даних реальному стану речей, оцінити ймовірність помилок, що виникають при реєстрації фактів, використати науково обґрунтовані статистичні методи зведення та групування, вибіркового обстеження.

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з *правовими* науками спостерігається в податковому та процесуальному праві, а також при застосуванні бухгалтерських знань у випадку залучення судового експерта. Тобто система права визначає специфіку національної системи бухгалтерського обліку. Можливості міжнародного права та порівняльного правознавства використовуються для формування методики порівняльних досліджень різних моделей та систем бухгалтерського обліку. Отже система права є основою регулювання всіх елементів системи бухгалтерського обліку.

Таким чином, застосування міждисциплінарних підходів до досліджень у сфері бухгалтерського обліку має позитивні аспекти та надає додаткові можливості, проте не позбавлене і ряду негативних наслідків, зокрема, зниження об'єктивності результатів наукових досліджень, необґрунтоване розширення об'єкту та предмету дослідження, невідповідність обраної методології дослідження поставленому завданню.

Список використаних джерел

1. Режим доступу: <http://www.lawmix.ru/bux/50605>

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

Г.В. Вовк,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Представлена робота є дослідженням звітності бюджетних установ. Фінансова звітність бюджетних установ – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів установ за звітний період, яка складається для користувачів з метою прийняття відповідних рішень. Методологічно і організаційно звіт-

ність є невід'ємним елементом всієї системи бухгалтерського обліку та виступає завершальним етапом облікового процесу, що обумовлює єдність показників, які в ній відображаються, з первинним та обліковими регістрами. Бюджетні установи надають звітність про виконання кошторисів доходів і видатків, податкову та статистичну звітність. Звітним періодом для складання звітності є бюджетний період, який становить календарний рік, що починається 1 січня і закінчується 31 грудня одного року.

Види звітності бюджетних установ:

- 1) місячна
- 2) квартальна
- 3) річна.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Звітність бюджетних установ досить різноманітна і глибоко деталізована, адже на її підставі проводиться контроль виконання бюджетів за видатками, своєчасність і повнота платежів, стан розрахунків. Джерелами формування фінансової звітності є дані синтетичного та аналітичного обліку, які відображають майнове та фінансове становище бюджетної установи за звітний період (рік, квартал). Регулювання питань щодо переліку форм фінансової звітності бюджетних установ та порядку складання покладено на Державне казначейство України (ДКУ). Цей орган державної влади уповноважений встановлювати номенклатуру форм звітності для установ, які отримують фінансування з бюджету. Форми звітності повинні заповнюватися за всіма передбаченими показниками (графами, рядками), за відсутності даних робляться прочерки або заповнюються нулями. Форми фінансової звітності підписуються керівниками установ і головними бухгалтерами, без підписів звіти вважаються недійсними. Форми звітності подаються до органів Держказначейства України перевіряються і візуються за проставленням підпису, печатки або штампа на кожній сторінці всіх форм звіту.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова звітність бюджетних установ являє собою систему узагальнених і взаємозв'язаних показників, що характеризують результати роботи та особливості діяльності зазначених установ за певний період. Процес складання фінансової звітності, як і процес бухгалтерського обліку в цілому, базується на комплексі певних принципів. Першим і головним принципом бухгалтерської звітності є достовірність відображених показників.

О.С. Ворона,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ГУДВІЛУ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Категорія нематеріальних активів є одним з відносно новітніх об'єктів бухгалтерського обліку для господарської практики України та малодослідженою і не до кінця розкритою. Але, в сучасному світі стикатися з ними доводиться дуже часто, наприклад, в результаті використання комп'ютерних програм, розвиток науки і техніки зумовлює необхідність у

правовому оформленні та бухгалтерському обліку прав на промислові зразки, знаки для товарів та послуг, корисні моделі тощо.

Нематеріальні активи – це категорія, яка з’являється внаслідок володіння правами на об’єкти інтелектуальної власності або на обмежені ресурси та їхнього використання в господарській діяльності з отриманням доходу.

Гудвіл являє собою сукупність елементів бізнесу і персональних якостей керівника (провідного спеціаліста), які стимулюють клієнтів продовжувати користуватися послугами даного підприємства або даної особи і які приносять фірмі надлишковий прибуток, якісно перевищує розумний дохід на інші активи підприємства. Гудвіл завжди нерозривно пов’язаний з підприємством або з певною фізичною особою і не може бути проданий окремо від них, хоча оцінити його можна. Оцінка ділової репутації (гудвілу) підприємства дозволяє визначити різницю між вартістю всіх активів і пасивів фірми і єдиним майновим комплексом. Цей показник стимулює інтерес клієнтів до даної компанії, оскільки це пов’язано з визначенням тих елементів бізнесу або персональних якостей, які приносять фірмі надприбутки. При цьому необхідно враховувати, що оцінка вартості гудвілу як економічної величини проводиться і приймається на баланс тільки в момент зміни власника підприємства.

Оцінка вартості гудвілу проводиться двома методами:

1. Метод надлишкового прибутку – передбачає оцінку гудвілу, як бренду компанії, який допомагає мати більше прибутку в порівнянні з тим якби фірма продавала небрендові товари, які не володіють популярністю торгової марки.

2. Балансовий метод – передбачає, що вартість гудвілу дорівнює різниці між ціною бізнесу в цілому і вартістю його активів (матеріальних, нематеріальних).

До основних цілей оцінки ділової репутації підприємства відносять:

– Продаж або покупка бізнесу – це найважливіша причина, по якій важливо оцінити гудвіл. Тому що крім матеріальних активів, фірма заробила і лояльність серед покупців, змогла зайняти певне місце на ринку. Розрахунок оцінки ділової репутації дуже важливий, тому що продаж фірми може відбуватися за більш високу ціну при хорошому гудвілі.

– Злиття і поглинання компанії – тут причини такі ж як і при продажу та купівлі бізнесу, тільки важливо врахувати всю вигідність угоди або в іншому випадку, одна з сторін може втратити інтерес до укладення угоди.

– Прийняття управлінських рішень – знання про точну вартість своєї фірми допомагає приймати найбільш точні управлінські рішення.

Отже, в умовах нової економіки ключову роль відіграють знання, інтелектуальний капітал і нематеріальні активи. Саме вони, а не традиційний фінансовий капітал, стають головним чинником успіху компанії. Збільшуючи частку нематеріальних активів у вартості нової продукції і послуг, збільшуючи їх наукоємність, компанії підвищують свою конкурентоспроможність. Жодна інновація, жодне структурна зміна на фірмі не може обійтися без інвестицій в нематеріальні активи, тому їм приділяється все більше уваги, як в теоретичних, так і в практичних моментах.

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

СУПЕРЕЧЛИВІ ПИТАННЯ РЕФОРМИ АКЦИЗНИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

На сьогодні реформа акцизних податків в Україні викликає ряд питань і суперечностей як у наукових колах, так і у широких верств населення. На нашу думку, для більш повного та об'єктивного дослідження даного питання необхідно встановити сутність акцизів як економічної категорії, визначити їх роль і механізм функціонування, встановити переваги та недоліки реформи коаліційного уряду у даній сфері.

Згідно зі статтею 14.1.4 Податкового Кодексу України акцизний податок – це непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, що включаються до ціни таких товарів (продукції) [3].

Після прийняття поправок до Податкового кодексу України у грудні 2015 року було збільшено ставки акцизного податку на усі групи підакцизних товарів. Наприклад, на пиво ставку було збільшено на 100% (до 2,48 грн./літр), на горілчані вироби – на 50% (до 105,8 грн./літр), на цигарки – на 40% (до 318, 26 грн. за 1 тис. штук). Особливої уваги заслуговує підвищення акцизного податку на бензину та альтернативне моторне паливо на 13% і 42% відповідно [1]. Підвищення акцизів мотивувалось вимогами МВФ та збільшенням доходів бюджету.

За свідченням вітчизняних експертів, підвищення ставки акцизного податку у такому розмірі негативно вплинуть на діяльність підприємств та на споживчий попит у відповідних галузях. Але якщо зниження попиту на алкогольні й табачні вироби можуть позитивно вплинути на соціальну сферу (зменшення рівня алкоголізму та куріння), то підвищення рівня цін на паливо можна розглядати тільки як негативне явище. Аналіз динаміки цін на міжнародних ринках та динаміки акцизного податку дає всі підстави вважати, що підвищення акцизного податку на паливо є спекулятивною операцією уряду [2].

Підбиваючи підсумки, необхідно відзначити, що акцизний податок є необхідною складовою системи оподаткування, яка допомагає запобігти монополізації окремих галузей економіки. Але підвищення акцизних податків в Україні може призвести до збільшення кількості підприємств, які поповнять статистику тіньової економіки, що ускладнить економічну ситуацію в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. В Україні підвищили акцизи на спирт, тютюн та бензин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/3607292-v-ukrayne-povvyslyu-aktsyzy-na-spyrt-tabak-y-benzyn>
2. Держбюджет-2016: як зміняться акцизи на алкоголь, тютюн і паливо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.tsn.ua/groshi/gosbyudzheth-2016-kak-izmenyatsya-akcizy-na-alkogol-tabak-i-toplivo.html>

*Науковий керівник: О.В. Брежнєва-Єрмоленко,
кандидат економічних наук, доцент.*

С.В. Герасименко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗВІТНОСТІ В ФОРМАТІ МСФЗ

Проблема трансформації фінансової звітності українських підприємств згідно міжнародних стандартів стає все більш актуальною. Перш за все, звітність, трансформована згідно с МСФЗ, відрізняється вищою інформативністю і вищою мірою задовольняє потреби зацікавлених користувачів. Також багато підприємств функціонує із залученням іноземних інвестицій, яким трансформована фінансова звітність потрібна для консолідації звітності.

Одним із шляхів отримання звітності відповідно до МСФЗ є трансформація (перетворення) української фінансової звітності в звітність за міжнародними стандартами. У загальному вигляді трансформація означає перегрупування облікової інформації в інші бухгалтерські стандарти.

Метод трансформації складається з декількох етапів. Перший етап представляє собою перегрупування статей бухгалтерського балансу і звіту про фінансові результати, виходячи з економічної суті для приведення їх у відповідність до вимог МСФЗ. Другий етап полягає у визначенні переліку необхідних коригувань. Третій етап передбачає процедуру розрахунку сум необхідних коригувань статей балансу і звіту про фінансові результати для перетворення їх в формат МСФЗ.

Таким чином, процес трансформації вимагає ретельної підготовки вихідної інформації. Достовірність трансформованої звітності забезпечується не тільки наявністю професійних знань, а й високим ступенем уважності при виконанні всіх етапів роботи, ретельним дотриманням організаційно-технічних аспектів Методики трансформації звітності підприємств у фінансову звітність за МСФЗ.

Список використаних джерел

1. Вахрушина М.А. Международные стандарты финансовой отчетности / М.А. Вахрушина. – М.: Омега-Л, 2009. – 571 с.
2. Международные стандарты финансовой отчетности; пер. с англ. – М.: «Аскери – АССА», 2006. – 1058 с.
3. Палий В.Ф. Международные стандарты учета и финансовой отчетности: учеб. для вузов, перераб. и доп./ Ф.В. Палий. – М.: Инфра-М, 2009. 512 с.
4. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами : [метод. реком.] / за ред. С. Ф. Голова. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2010. – 308 с.

Н.Н. Затолгутская,
кандидат экономических наук доцент,
Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации

УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ ОТЧЕТНОСТЬ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ

Актуальные мировые тенденции в экономике выдвигают новые требования к бухгалтерскому учету. Финансовый кризис во всем мире показал неготовность подавляющего числа предприятий к работе в нестабильных условиях внешней экономической среды.

Учет является основным источником управленческой информации, и поэтому глобализация и интеграция современного общества обусловили необходимость его развития. Традиционные подходы к ведению учета не позволяют в полной мере удовлетворять существующие информационные потребности общества. Основным недостатком существующей системы учета состоит в слабой приспособленности ее для выполнения аналитических функций и в отсутствии эффективной связи с процессом принятия решений [1].

Структурные трансформации, происходящие в мировой экономике, обусловлены переходом от «индустриальной экономики» к «экономике знаний» с характерным доминированием информационного ресурса.

Хаотичной структурированности мировой экономики свойственны открытость, нестабильность, динамичность и самоорганизация. Информация, представленная в управленческой отчетности, должна обеспечить пользователям возможность оперативного реагирования на изменения во внешней и внутренней среде экономических субъектов.

Главной проблемой бухгалтерской отчетности является отражение в ней прошлых финансовых результатов, «исторических» фактов хозяйственной деятельности. Управленческая отчетность является системообразующим элементом, на котором держится вся управленческая структура экономического субъекта и обеспечивает быстрый обзор и оценку фактически полученных результатов, их отклонений от цели, определение существующих недостатков сегодня и в перспективе, а также выбор вариантов развития деятельности [2].

Предполагается, что проблему повышения наглядности и аналитичности информации управленческой отчетности необходимо решать не путем увеличения количества показателей, а путем разработки системы показателей о комплексной характеристике финансово-хозяйственной деятельности предприятия.

В состав показателей каждой формы управленческой отчетности включены показатели трех типов: учетных показателей – первая группа раздела; справочная информация – вторая группа; аналитических показателей – третья группа разделов, – совокупность которых позволяет получить всестороннее представление о состоянии элемента управленческой отчетности.

При этом первая группа раздела должна содержать в себе полный набор реальных показателей, выстроенных с учетом экономической логики,

то есть их набор должен давать полную и всестороннюю информацию о соответствующих объектах и их составных частях.

Вторая группа раздела – справочная информация – должна включать в себя важнейшие показатели, характеризующие эффективность деятельности организации (объем реализации, прибыль от реализации и др.); состояние внешней среды организации (коэффициент дисконтирования, индекс отраслевых цен). Аналитическая группа раздела отчетности должна включать в себя абсолютные и относительные показатели [3].

Таким образом, управленческая отчетность приобретет черты аналитического отчета, содержащего как реально достигнутые показатели, так и значения, полученные расчетным путем.

Список использованных источников

1. Кондраков, Н.П. Бухгалтерский управленческий учет: учеб пособие для вузов / Н. П. Кондраков, М.А. Иванова. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 352 с.
2. Моисеева, О.П. Финансовый и управленческий учет в зарубежных странах: курс лекций / О.П. Моисеева. – Мн.: БГЭУ, 2009. – 203 с.
3. Управленческий учет: учеб. пособие (Бакалавриат) / под. ред. проф. Я.В. Соколова. – М.: Магистр, 2012. – 428 с.

Д.О. Клименко,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Жодне підприємство не працює без використання у виробничій діяльності різних об'єктів нематеріальних активів, наявність яких забезпечує розвиток господарюючого суб'єкта. На сучасному етапі становлення ринкових відносин методика та організація обліку нематеріальних активів обговорюються та є об'єктом пильної уваги економістів не тільки в Україні, але й в усьому світі. Розробка методики правил обліку нематеріальних активів ведеться як на рівні окремих країн, так і міжнародних організацій.

Сьогодні в Україні навряд чи знайдеться якийсь інший феномен у бухгалтерському обліку, який би порівнювався «в протиріччях» з нематеріальними активами та ресурсами. Підприємства зазнають великих збитків насамперед тому, що не можуть скористатися в повному обсязі активами, які не мають матеріальної форми. Основною причиною цього є те, що „нематеріальні активи» ще мало вивчені в Україні.

Актуальність теми обумовлена тим, що категорія нематеріальних активів певною мірою є новою для господарської практики України, а також маловивченою і не до кінця розробленою. Поняття «нематеріальні активи» тільки недавно почало застосовуватися в міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» і Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Його зміст не розкритий до-

статною мірою і в діючих документах, які регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку в Україні [1].

Більше ста років тому голова компанії «Quaker» Джон Стюард сказав своєму компаньйону фразу, що стала крилатою: «Якби ми зараз розділили наш бізнес, я віддав би тобі землю, цеглу та обладнання, а собі забрав би всі бренди і торговельні марки. І я став би успішнішим, ніж ти». Він чітко усвідомлював, що вартість його компанії залежить у першу чергу від речей, що ніяк не можна назвати матеріальними. Сучасний світ тільки зараз починає осмислювати справжню суть його слів. Тепер все частіше й частіше підприємства стають власниками на перший погляд невидимих цінностей – нематеріальних активів, що насправді дорожче за будь-який статок.

Можна зробити висновок, що вдосконалення знань про нематеріальні активи є передумовою вдосконалення їх бухгалтерського обліку та підвищення якості та корисності інформації, яка передається зацікавленим особам для прийняття управлінських рішень. На сьогоднішній день в нашій країні відбувається етап становлення ринку нематеріальних активів, і даний об'єкт обліку потребує все більше уваги як в науковому так і в правовому аспекті.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996 – XIV.
2. Податковий Кодекс України (зі змінами і доповненнями, включаючи зміни, внесені Законом від 06.07.2012 р. №5180-VI).

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**О.В. Кончаков,
старший преподаватель,
Н.Я. Протасова, ассистент,
Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации**

РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Новые перспективы в развитии бухгалтерского учета в Республике Беларусь открыла реализация Национальной программы ускоренного развития услуг в сфере информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) на 2011-2015 годы, продолжением которой является Стратегия развития информационного общества в Республике Беларусь на 2016-2022 годы [1]. При всех негативных моментах современной экономической жизни именно передовые информационные технологии позволяют выйти на новые рынки, выскользнуть из тисков старых подходов, в том числе в сфере экономического управления, учета и контроля. В бухгалтерском учете компьютерные технологии нашли уже достаточно широкое приме-

нение. В Республике Беларусь к 2000 году до 85% предприятий и организаций были охвачены автоматизацией бухгалтерского учета [2, с.147]. В настоящее время охват составляет 100%, практически всюду учёт ведётся с использованием ЭВМ. Государственная поддержка, инвестирование в развитие Интернета и инфраструктуры связи, позволило начать новый этап в развитии учёта – перейти к внедрению облачной бухгалтерии. Облачная бухгалтерия позволяет отказаться от собственного вычислительного центра, и предполагает использование программных и информационных ресурсов, располагаемых удалённо в сети Интернет. Работа бухгалтера при этом и внешне, и по сути, никак не меняется. Меняется технологическая основа: программное обеспечение и информационные ресурсы ЭВМ бухгалтера запрашивает из сети Интернет. Такой подход открывает возможность использовать самые передовые средства в организации бухгалтерии, не затрачивая большие финансовые ресурсы на их внедрение и поддержку. Разумеется, при этом облачным сервисом особо гарантируется конфиденциальность, безопасность и сохранность всех информационных ресурсов. Ещё одним новым преимуществом облачной бухгалтерии является её мобильность. Бухгалтер можете работать как в офисе, так и в любой другой точке мира, где есть подключенный к сети компьютер.

Список использованных источников

1. О предварительных итогах реализации Стратегии развития информационного общества в Республике Беларусь на период до 2015 года и проекте Стратегии развития информатизации в Республике Беларусь на 2016-2022 годы: постановление М-ва связи и информатизации Респ. Беларусь, 30 сент. 2015 г., № 35 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2016.
2. Технологии автоматизированной обработки учетно-аналитической информации: учеб. пособ. / Ю.Ю. Королев [и др.]. – Минск: ИВЦ Минфина, 2002. – 352 с.

О.В. Кочерга,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ З ВІДШКОДУВАННЯ ВИТРАТ НА НАЙМ ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ

Відповідно до п. 5 розділу II Інструкції про службові відрядження [1], підприємство за наявності підтверджувальних документів відшкодовує в межах граничних сум витрати відрядженим працівникам на найм житлового приміщення з розрахунку вартості одного місяця у готелі (мотелі), іншому житловому приміщенні за кожен добу такого проживання з урахуванням включених до рахунків на оплату вартості проживання витрат на користування телефоном (крім витрат на службові телефонні розмови), холодильником, телевізором та інших витрат.

Після повернення з відрядження працівник зобов'язаний надати Звіт про використання коштів, виданих на відрядження, при цьому головною

умовою відшкодування витрат є наявність оригіналу документів, що підтверджують вартість таких витрат (квитки, квитанції, чеки, розрахунки тощо).

Отже, у разі якщо відряджений працівник сплатив за проживання в двохмісному номері готелю за двох, відшкодування йому витрат з віднесенням цих витрат до складу розходів поточного місяця здійснюється з розрахунку вартості проживання тільки однієї особи. Якщо підприємство відшкодовує працівнику повну вартість двомісного номеру, то вартість другого місяця в даному номері буде вважатися додатковим благом відповідно до ст. 164 ПКУ [3], та включатися до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

У 2016 році оподаткування додаткового блага за діючими нормами здійснюється за ставками: податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 18 % і військового збору – 1,5 % [3].

А що коли на період відрядження в населеному пункті просто відсутні доступні для бронювання одномісні номери? Логічніше було б надати право підприємству вирішувати дане питання самостійно, якщо воно готове оплачувати працівникові мешкання у двох – і більш місцевому номері, то будь ласка. Якщо ж працівник сам замість доступного одномісного зняв двомісний – тоді так, все робити як описано у нормативах.

Прецеденти такої лібералізації вже мали місце. Міністерство фінансів України наказом від 04.08.2015 р № 694 дозволило керівнику брати до уваги затримку у відрядженні на вихідні або святкові й неробочі дні у випадку, якщо термін перебування працівника поза місцем його постійної роботи не буде перевищувати терміну відрядження, а також особисто вирішувати питання відшкодування своїх витрат на наймання житлового приміщення, що перевищують граничні суми, затверджені постановою Кабінету Міністрів України [2].

Було б доцільно і справедливо, взагалі, встановити законодавчий ліміт цін на найм житла в готелях з метою відшкодування витрат на мешкання у відрядженні, щоб витрати працівника в будь-якому готелі, що перевищують вартість в найдешевшому хостелі вважалися додатковим благом і обкладалися зазначеними податками.

Список використаних джерел

1. Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затв. наказом Міністерства фінансів України від 13.03.98 № 59
2. Про внесення змін до Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затв. наказом Міністерства фінансів України від 04.08.2015 № 694
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В АПК

В кінці 2015 року Верховна Рада прийняла ряд важливих змін до Податкового кодексу України. Але, мабуть, найгучнішою і неоднозначною зміною став спеціальний режим відшкодувань податку на додану вартість (ПДВ) для сільськогосподарських виробників. Нововведення в податковому законодавстві аграрії назвали смертю для села, оскільки невеликі підприємства просто не виживуть.

Якщо раніше весь ПДВ залишався в повному обсязі на рахунках аграріїв і використовувався на їх розсуд, то тепер держава почала претендувати на солідну частину цієї суми. Так, при реалізації зернових і технічних культур 15% ПДВ залишатиметься на спеціальних рахунках сільгосп-підприємств, 85% – перераховуватися на основний електронний рахунок, з якого після подачі декларації по спецрежиму задекларовані суми ПДВ перераховуватимуться до бюджету, а зайві перераховані засоби повертатися сільгосп-підприємствам.

При реалізації сільгосппродукції, відмінної від зернових і технічних культур, за винятком великої рогатої худоби і молока: 80% – на спеціальні рахунки сільгосп-підприємств, 20% – на основний електронний рахунок. При реалізації іншої сільгосппродукції в рамках діяльності спецрежиму розподіл сум ПДВ складатиме 50% на 50%.

Тим часом в Мінфіні закликають аграріїв не панікувати. На думку міністерських фахівців в Україні фермери традиційно мали доступ до дуже особливого виду підтримки – спеціального режиму сплати ПДВ. Для фермерів була введена особлива можливість включати 20% ПДВ у вартість продукції, що продавалася, але не перераховувати ці засоби до бюджету, а залишати на розвиток виробництва. Іншими словами, аграрії отримували таким чином непряму субсидію від держави на свій розвиток.

В той же час, за словами експерта, проблема із спеціальним режимом ПДВ для аграріїв полягала в тому, що це перетворювалося на непрямий вид підтримки, по суті замаскований під податкову пільгу. Бюджетна підтримка при такому підході розподіляється між фермерами залежно від обсягів їх продажів (адже ПДВ включений в ціну), і велика її частина йде в крупні виробництва. Іншими словами, зусилля держави із створення стимулів для розвитку бізнесу використовувалися не малими і середніми фермерськими господарствами, а перш за все крупним бізнесом.

Але в новому році Рада повернула експортерам зернових і технічних культур право на відшкодування ПДВ з бюджету. Передбачено створення двох реєстрів – для крупних експортерів з часткою експорту до 40% і всіх останніх. Перші повинні отримувати ПДВ в автоматичному режимі, другі, – за залишковим принципом. Це може привести до спотворення сільськогосподарського ринку, заподіюючи збиток як виробникам, так і споживачам.

чам аграрної продукції, а так само і появі корупційної складової в схемах повернення ПДВ.

Майже у всьому світі аграрний сектор стикається з безліччю ризиків і користується підтримкою держави. Але для цього можуть використовуватися різні інструменти, деякі з яких – прозорі і ефективні, а деякі – заплутані і небезпечні.

Тому справедливіше і раціонально надавати, при необхідності, адресну підтримку малим і середнім фермерам з витратної частини бюджету у вигляді субсидій. Коли та або інша галузь отримує від держави грошову допомогу у вигляді прямої виплати, об'єм такої допомоги набагато легше прозоро розрахувати, оцінити і прийняти чесне і проінформоване рішення.

На жаль, усунути дискримінаційні норми відшкодування ПДВ аграріям і передбачувани можливості для корупції в агропромисловому комплексі (АПК) можна тільки на законодавчому рівні.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України і деякі законодавчі акти України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень в 2016 році: Закон України № 909-VIII от 24.12.2015: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/rus/article>
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>.

V.S. Lesinska,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

SETTLEMENTS WITH BUYERS AND CUSTOMERS

The ability of the enterprise to make settlements with buyers and customers as a result of economic activity is a possible indicator of its financial stability. Enterprises cannot exist without making settlements with buyers and customers as a result of their activities.

According to the Instruction number 291 an account 36 “Settlements with buyers and customers” is intended to summarize the information about settlements with buyers and customers for shipped goods, products, works and rendered service.

Account 36 “Settlements with buyers and customers” has such subaccounts:

361 “Calculations with domestic customers”;

362 “Calculations with foreign buyers”;

363 “Calculations with IFG participants” (IFG –industrial and financial group);

363 “Calculations for providing the guarantee”.

In the accounting of settlements with buyers and customers Ukrainian Accounting standard № 10 “Accounts receivable” should be considered.

Accounts receivable represent money owed by entities to the firm on the sale of products or services on credit.

A debtor is an entity that owes a debt to another entity. The entity may be an individual, a firm, government, a company or another legal entity.

According to Ukrainian Accounting standard № 10 accounts receivable are divided into current and long term.

Long term receivables is the amount of accounts receivable that arises during the normal operating cycle and will be repaid after twelve months from the balance sheet date.

Current receivables is the amount of accounts receivable that arises in the normal operating cycle or will be repaid within twelve months from the balance sheet date.

At present accounts receivable is one of the most negative events in the economy of Ukraine. A large amount of debt that exists between enterprises leads to payment crisis. Payment crisis is a major problem in the national economy as a whole. Therefore we can say that the accounts receivable, namely settlements with buyers and customers, is a burning issue today.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.
Керівник з перекладу: С.І. Мединська,
старший викладач.*

С.Б. Меджнунова, А.Ю. Непевна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасна економічна реальність потребує нових підходів до здійснення господарської діяльності підприємства: на перший план виходить ефективність, раціональність та гнучкість управління. Основою для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень є повна, правдива та всебічна інформація про економічний стан підприємства, джерелом якої виступають дані бухгалтерського обліку та звітності. Проте, внаслідок існування як об'єктивних, так і суб'єктивних причин виникають розбіжності між даними обліку і фактичною господарською діяльністю, і, як наслідок, відбувається викривлення показників звітності підприємства.

Забезпечити достовірність показників обліку і запобігти можливим відхиленням покликана інвентаризація – один із головних методів обліку і контролю. Її проведення дає змогу з'ясувати розходження між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю, станом і оцінкою активів, власного капіталу і зобов'язань підприємства, перевірити повноту документального оформлення і відображення в обліку господарських операцій, підтвердити реальність показників звітності підприємства.

Динамічність бухгалтерського обліку, як системи, що супроводжується частою зміною законодавчої і нормативної бази в Україні, зумовлює необхідність додаткового дослідження теоретичних засад інвентаризації та вимагає розробки нових підходів до її здійснення.

У контексті посилення процесів глобалізації у світовій економіці важливим є забезпечення якісних характеристик фінансової звітності українських підприємств, що передбачені як національними, так і міжнародними стандартами обліку. Інвентаризація є одним із факторів, які обумовлюють достовірність та зрозумілість показників фінансових звітів.

Основними завданнями інвентаризації є:

– виявлення фактичної наявності основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів, а також обсягів незавершеного виробництва в натурі;

– встановлення надлишку або нестачі цінностей і коштів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;

– виявлення товарно-матеріальних цінностей, які частково втратили первісну якість, а також матеріальних цінностей та нематеріальних активів, що не використовуються;

– перевірка дотримання умов та порядку збереження матеріальних і грошових цінностей, а також правил утримання й експлуатації основних засобів;

– перевірка реальності вартості зарахованих на баланс активів (п. 7 Інструкції № 69) [1].

Таким чином, інвентаризація є тим інструментом, який забезпечує достовірність даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженій наказом МФУ від 11.08.1994 р. № 69, зі змінами та доповненнями.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

**D.O. Melnykova,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk**

SPECIFICS OF HANDLING BAD DEBT

A bad debt is account's receivable that have been clearly identified as not being collectible.

A doubtful debt is account's receivable that might become a bad debt at some point in the future. You may not even be able to specifically identify which open invoice to a customer might be classified in such a way. Before there can be a bad debt expense or allowance for doubtful accounts, there must be an account receivable. An account receivable is an amount that is owed to an entity, usually by one of its customers as a result of a recent sale or the ordinary extension of credit. A company that has sold and shipped goods to a customer, and sent an invoice, has an account receivable if the customer has not actually paid yet. There

are two ways to write off a bad account receivable. One is the direct write-off method and the other one occurs under the allowance method.

Under the direct write-off method a company writes off a bad account receivable after the specific account is found to be uncollectible. This write off usually occurs many months after the account receivable and the credit sale were recorded. The entry to write off the bad account will consist of 1)a credit to Accounts Receivable in order to remove the amount that will not be collected, and 2)a debit to Bad Debts Expense to report the amount of the loss on the company's income statement.

Under the allowance method a company anticipates that some of its credit sales and accounts receivable will not be collected.

In other words, without knowing the specific accounts that will become uncollectible, the company debits Bad Debts Expense and credits Allowance for Doubtful Accounts. When a specific customer's account does present itself as uncollectible, the customer's account will be written off by crediting Accounts Receivable and debiting Allowance for Doubtful Accounts.

If the debtors balance at the end of the last financial year is lower than the current Debtor's balance, doubtful debts will be increased.

If Debtors balance at the end of the last financial year is higher than the current Debtor's balance, Doubtful Debts will be decreased.

When you receive confirmation that doubtful debts are not going to be paid, you will debit allowance for doubtful debts and GST collected and credit debtor's control and the debtor's individual card.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.
Керівник з перекладу: С.І. Мединська,
старший викладач.*

В.В. Мохова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЛЬ ЗВІТНОСТІ У ЖИТТІ ПІДПРИЄМСТВА

Звітність – це документи, які характеризують результат діяльності підприємства, виробничі витрати, склад та використання капіталу.

Насамперед звітність – це облікові записи, які дають можливість прослідкувати господарську діяльність, що є дуже важливим, бо без контролю, не буде і господарської діяльності. Беручи до рук звітність, ми можемо знати який процес був виконаний, в який термін часу він був виконаний, що дає нам повний контроль над ситуацією. Обліковий процес на кожному підприємстві закінчується складанням звітності на підставі об'єднання поточних даних для розрахунку економічних показників, необхідних для управління. Крім того, звітність – джерело інформації для аналізу підсумків діяльності підприємства, оцінки використання ресурсів, фінансового поло-

ження, виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності.

За допомогою звітності ми можемо побачити:
які завдання було поставлено перед установою на звітний період;
отримати опис та аналіз виконаної роботи;
пропозиції, зауваження та перспективи на майбутнє.

Якщо звернутися до періодичних звітів, то ми можемо побачити динаміку розвитку підприємства або його занепаду, що є дуже важливим для покращення діяльності підприємства.

Звітність дозволяє представити процес виробництва та реалізації, як єдиний механізм, котрим можливо керувати.

Звітність підприємства дозволяє ефективно управляти виробництвом, прогнозувати напрямки розвитку бізнесу, оцінити стосунки з покупцями та постачальниками. Крім того, звітність дозволяє державі планувати розвиток країни в цілому та кожної галузі або регіону.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**З. Муратбаева, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И ПРОВЕРКА ОФОРМЛЕНИЯ ПЕРВИЧНЫХ ДОКУМЕНТОВ И РЕГИСТРОВ

В связи с появлением Казначейства и его территориальных подразделений, отвечающих за исполнение государственного бюджета и внебюджетных средств бюджетных организаций, существует необходимость выработки особого механизма взаимоотношений всех участников бюджетного процесса. Более детальной регламентации подлежат все финансовые процессы, связанные с осуществлением исполнения государственного бюджета и внебюджетных средств бюджетных организаций.

Закон Республики Узбекистан «О казначейском исполнении Государственного бюджета» регулирует отношения, связанные с казначейским исполнением государственного бюджета и вводит ряд новых понятий и определений, таких как, например, казначейское исполнение государственного бюджета, Казначейство, Единый казначейский счет, Единый план счетов бухгалтерского учета казначейского исполнения Государственного бюджета.

Бюджетный учет в зависимости от возложенных на него функций в процессе исполнения государственного бюджета подразделяется на два следующих вида бухгалтерского учета:

– учет операций по исполнению бюджетов (государственного бюджета, включая учет средств республиканского и местных бюджетов, а также бюджетов государственных целевых и других внебюджетных фондов);

– учет операций по исполнению смет расходов бюджетных организаций по бюджетным и внебюджетным средствам.

Бухгалтерский учет исполнения государственного бюджета, бюджетов органов-распорядителей государственных целевых фондов, внебюджетных средств бюджетных организаций ведут казначейские подразделения, обслуживающие и исполняющие соответствующие бюджеты (Казначейство Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальные подразделения).

Бухгалтерский учет исполнения смет расходов получателей бюджетных средств ведут соответствующие финансовые службы этих организаций, либо централизованные бухгалтерии главных распорядителей бюджетных средств, кроме системы просвещения и здравоохранения, по которым ведение бухгалтерского учета их централизованных организаций возлагаются на соответствующие подразделения финансовых органов.

Казначейские подразделения после внедрения Единого казначейского счета и передовой информационной системы ППО «ИСУГФ» будут вести полностью бухгалтерский учет операций по казначейскому исполнению государственного бюджета, включая учет операций по исполнению доходов и расходов бюджетов государственных целевых и других внебюджетных фондов, кассовому исполнению смет расходов получателей бюджетных средств, а также учет иных операций, предусмотренных законодательством.

В соответствии с вышеуказанными правилами, ведение бухгалтерского учета казначейского исполнения соответствующих бюджетов осуществляется, соответственно, Отделом бухгалтерского учета и отчетности Казначейства Министерства финансов Республики Узбекистан и секторами (группами) бухгалтерского учета и отчетности, специалистами по регулированию финансовых ресурсов, бухгалтерскому учету и отчетности территориальных казначейских подразделений (далее – работники по бухгалтерскому учету).

Для осуществления возложенных на казначейские подразделения функций и обязанностей по бухгалтерскому учету казначейского исполнения государственного бюджета соответствующие подразделения Министерства финансов и территориальных финансовых органов своевременно передают соответствующим казначейским подразделениям документы, необходимые для ведения бухгалтерского учета казначейского исполнения соответствующих бюджетов, включая:

– годовую роспись доходов и расходов бюджетов (временную роспись доходов и расходов) с помесечной разбивкой, с учетом изменений к ней;

– экземпляры смет расходов (временных смет расходов первого квартала) получателей бюджетных средств с приложениями, с перечнями изменений к ним, заверенные подписями должностных лиц финансовых органов и скрепленные их печатями;

– копии договоров о выделении бюджетных ссуд;

– другие документы, необходимые для ведения бухгалтерского учета казначейского исполнения бюджетов.

Операции по казначейскому исполнению бюджетов, относящиеся к отчетному периоду, на которые документы, подтверждающие факт их со-

вершения не получены, должны отражаться в бухгалтерском учете с оформлением соответствующего первичного документа. При этом, учет операций по казначейскому исполнению бюджетов, осуществляемый в дополнительном периоде времени к финансовому году, в течение которого осуществляется казначейское исполнение бюджетов за истекший год, должен вестись на основе первичных учетных документов, выписываемых в дополнительном периоде с отражением их в установленном порядке в бухгалтерском учете казначейского исполнения бюджетов истекшего года.

Информационной основой для проверки и контроля казначейских операций служат нижеследующие документы:

а) первичные документы и другие документы, используемые для ведения бухгалтерского учета казначейского исполнения бюджетов;

б) учетные документы.

Первичные документы составляются на бумажных носителях и должны иметь следующие обязательные реквизиты:

а) наименование бюджетополучателя;

б) наименование и номер документа, дата и место его составления;

в) наименование, содержание и количественное измерение хозяйственной операции (в натуральном и денежном выражении);

г) личные подписи ответственных лиц.

Первичные документы, поступающие в бухгалтерию, подлежат обязательной проверке. Проверка должна осуществляться по форме (полнота и правильность оформления документов, заполнения реквизитов), по содержанию (законность документированных операций, логическая увязка отдельных показателей).

При проведении проверки в книге «Журнал-главная» рассматривается объединение хронологических и систематических записей по счетам бухгалтерского учета казначейского исполнения бюджета. В книге «Журнал-главная» на новый год в первой строке проверяется запись суммы остатков по счетам в соответствии с заключительным балансом за истекший год, принятым вышестоящим финансовым органом. Суммы актива баланса должны сверяться с дебетом, а суммы пассива – с кредитом соответствующих счетов этой книги.

Остатки на начало года по отдельным счетам должны соответствовать записям на начало года в регистрах аналитического учета.

В книге «Журнал-главная» проверяется общий итог оборотов за месяц, дебетовые или кредитовые остатки счетов на начало следующего месяца. При этом сумма оборотов за месяц, а также сумма остатков на начало следующего месяца по дебету всех счетов должны быть равны, соответственно, сумме оборотов и остатков по кредиту всех счетов. Сумма оборотов за месяц по всем счетам, как по дебету, так и по кредиту, должна быть равна итогу по графе «Сумма по мемориальному ордеру».

В книге учета расчетов между бюджетами по бюджетным ссудам проверяются бюджетные ссуды, полученные и выданные другим бюджетам, отдельно по каждому заключенному договору, с указанием срока погашения.

В книге расчетов с другими бюджетами проверяются взаимные расчеты между бюджетами, а также средства, передаваемые другим бюджетам, и средства, получаемые из других бюджетов.

В книге учета доходов и поступлений по бюджетным средствам (далее книга учета доходов) проверяются доходы, поступившие в соответствующие бюджеты, и суммы невыясненных поступлений.

Список использованных источников

1. Аbruев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Остонакулов М. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. Т.: «IQTISOD-MOLIYA», 2007 г. 292с. 47 с.

І.В. Олійник,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

Важливою особливістю сучасного етапу розвитку суспільства є спрямування економічних засобів управління підприємством на забезпечення раціонального ведення господарства в умовах сучасної хаотично структурованої економіки, дефіцитності ресурсів, досягнення високих кінцевих результатів з мінімальними витратами [2].

Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві висувають принципово нові вимоги, які обумовлюють необхідність досягнення синергійного ефекту стосовно інформатизації системи управління бізнесом [1].

Синергетичний підхід передбачає комплексне врахування зв'язків різних видів та форм між елементами системи, розвиток яких посилює їх цілісність та ефективність, можливість багатоваріантного розвитку з урахуванням статистичних (імовірнісних) і динамічних законів і закономірностей. Тому ефективність прийняття єдиного рішення визначається якістю інформації, що надається.

Автоматизація процесу створення управлінської бухгалтерської звітності дозволяє забезпечити її формування без додаткового втручання облікових працівників. Створення єдиного комплексу управлінської бухгалтерської звітності підвищує загальний якісний рівень інформатизації системи управління бізнесом [1].

Забезпечення якості облікової інформації дозволить отримати ту інформацію, яка повністю задовольнить запити різних користувачів і допоможе прийняти їм відповідні ефективні управлінські рішення [3].

Існують такі основні типи організації автоматизованих інформаційних систем обліку: міні-бухгалтерія, інтегровані системи бухгалтерського обліку, програмні інструментальні системи, комплекси бухгалтерських авто-

мативованих робочих місць, створені на замовлення системи, для ведення окремих ділянок обліку, корпоративні [2].

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Синергія фінансової інформації: навчальний посібник/ С.А. Кузнецова – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012 р. – 181 с.
2. Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко Інформаційні системи і технології обліку: Навч. Посібник.— К.: КНЕУ, 2003.
3. Малявко, А. Б. Обеспечение качества учетных систем [Электронный ресурс] / А. Б. Малявко // Вестник НГУ. Серия: Социально-экономические науки. – 2009. – Том 9, Выпуск 1. – Режим доступа: www.nsu.ru/exp/ref/Media:4ef1a2cd8846c8c01300028c07.pdf

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

О.А. Пархоменко, С.С. Ситченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ГРОШОВІ КОШТИ ЯК НАЙВАЖЛИВІША ЛАНКА СИСТЕМИ КРУГООБІГУ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Гроші – одне із найдавніших явищ суспільства, що відіграють важливу роль у господарській діяльності людини. Вони завжди привертали до себе пильну увагу науковців, оскільки являють собою багатофункціональну економічну форму, за допомогою якої здійснюється облік вартості, обмін, платежі, накопичення вартості. Гроші є одним із найважливіших розділів економічної науки. Вони є набагато більшим, ніж простий інструмент, що сприяє розвитку економіки. Добре діюча грошова система сприяє як повному використанню потужностей, так і повній зайнятості. Та навпаки, погано функціонуюча грошова система може стати головною причиною різних коливань рівня виробництва, зайнятості та цін в економіці.

На сучасному етапі, коли у більшості підприємств грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати напряму залежить від уміння управляти грошовими потоками. До останнього часу управління грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялось багато уваги. Але цей вид активів є найобмеженішим і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства й кінцевого формування результатів його діяльності. Тому грошові активи потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства. Управління ними ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також запасів грошових активів із точки зору ефективності платежів та оптимального забезпечення операційної діяльності фінансовими ресурсами.

Становлення ринкової економіки в Україні, розвиток фінансово-господарських зв'язків між суб'єктами економічних відносин, поява новітніх форм платіжних засобів, впровадження інформаційних технологій зу-

мовили необхідність удосконалення обліку. Його реформування покликане адаптувати вітчизняну практику до вимог міжнародних стандартів та створити якісне інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень спрямованих на забезпечення ліквідності підприємства в коротко- та довгостроковій перспективі. Саме грошові кошти та їх еквіваленти, як найважливіша ланка системи кругообігу ресурсів, формують базис для підвищення платоспроможності господарюючого суб'єкта. Вищезазначене зумовило вибір теми, визначило її актуальність, основні напрями та завдання.

Значущість інформації про рух грошових коштів обумовлюється необхідністю надання користувачам для прийняття рішень повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Отже, значення та роль грошових коштів для діяльності підприємства зумовлює потребу їх окремого дослідження, визначення стратегії й тактики управління формуванням та використанням грошових потоків, інформація про які суттєво впливає на ефективність процесу управління економічними суб'єктами.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

Д.В. Перова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ МЕТОДІВ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Амортизація – процес поступового перенесення вартості основних засобів на продукт, що виготовляється з їх допомогою. Для заміщення зношеної частини основних засобів виробництва підприємства роблять амортизаційні відрахування, тобто відрахування певних грошових сум відповідно до розмірів фізичного і морального зносу засобів виробництва. Існує п'ять методів нарахування амортизації. Розглянемо переваги та недоліки кожного.

Прямолінійний метод нарахування амортизації, при якому річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Амортизаційні відрахування розраховуються шляхом віднімання ліквідаційної вартості від первісної вартості і діленням на термін експлуатації.

Серед переваг методу виокремлюють легкість розрахунку, рівномірність розподілу сум амортизаційних відрахувань між звітними періодами. Не врахування морального зношення основного капіталу та різна виробнича потужність активів в різні періоди їх використання та необхідність проведення ремонтних робіт в останні роки використання є недоліками цього методу.

Серед переваг виробничого методу амортизації виділяють легкість розрахунку, створення кращого рівня взаємозалежності суми зносу, який

відноситься до витрат, з отриманими доходами у випадках, коли актив використовується в різні звітні періоди нерівномірно. Недоліків у методі небагато – це трудомісткість та обмеженість у використанні.

Перевагами кумулятивного методу вважають нарахування більшої суми амортизації першого року експлуатації активу та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних облікових періодів. Але є вагомий недолік – не завжди відповідає принципу узгодженості.

Перевагами методу зменшення залишкової вартості, як і методу списання вартості за сумою чисел (кумулятивного), є нарахування більшої суми зносу першого року експлуатації активу та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних облікових періодів. Недолік один – відповідна прискорена норма нарахування амортизації, що визначається суб'єктивно в облікових цілях і в результаті може виникнути ситуація, коли прогноз відносно експлуатації необоротного активу був визначений неправильно.

Перевагами метода прискореного зменшення залишкової вартості є те, що активи найефективніші на початковому етапі експлуатації, та їх ефективність зменшується з року в рік, витрати на ремонт таких активів відповідно зростають з року в рік, використання прискореного нарахування амортизації упродовж першої половини експлуатації об'єкта значно зменшує суму оподаткованого доходу підприємства. Недоліком вважають те, що при застосуванні даного методу у перші роки експлуатації об'єкта основних засобів показник собівартості завищується; до недоліків можна віднести складність розрахунку амортизаційних відрахувань.

Таким чином, підприємство може самостійно обирати метод нарахування амортизації, але необхідним є зазначення його в наказі про облікову політику відповідно до своєї діяльності та обсягу робіт та послуг, які ним надаються.

Список використаних джерел

1. Дверіна Т.О. Аналіз методів амортизації основних засобів підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-u.in.ua/journal/238.pdf>.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

А.В. Прусан,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПАО «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ»

Представлена робота є дослідженням виробничих витрат ПАО «Свраз Дніпродзержинський КХЗ». Виробничі витрати в бухгалтерському обліку представлені в П(С)БО 16 «Витрати». Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та їх розкриття в фінансовій звітності. Вироб-

ничі витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). Витрати обліковують за статтями, перелік і кількість яких підприємство встановлює самостійно, і зазначає в обліковій політиці.

ПАО «Євраз Дніпродзержинський КХЗ» для цілей бухгалтерського обліку і віддзеркалення у фінансовій звітності приймає наступну первинну класифікацію «за призначенням витрат» (по функціях):

- собівартість реалізації;
- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- фінансові витрати;
- інші операційні витрати

У межах кожного елемента цієї класифікації існують підкласи, які розділяють елементи «за характером витрат» (по елементах).

Основними елементами витрат є:

- сировина і матеріали;
- заробітна плата
- амортизація.

Пошук шляхів зниження витрат виробництва в сучасних умовах слід розглядати як фактор підвищення прибутковості й ефективності роботи підприємств, забезпечення їх стабільності в ринковому середовищі. Величина витрат у багатьох випадках визначається як головний критерій у виборі варіантів розвитку підприємств. Загроза зменшення прибутку і банкрутства підприємств в умовах конкурентної боротьби вимагає переглянути принципи управління собівартістю з метою скорочення часу виробничого процесу, покращення якості продукції і зниження невиробничих витрат.

При дослідженні виробничих витрати на підприємстві можна зробити такі пропозиції:

1) використовувати комп'ютерні програми для зручного ведення виробничих витрат підприємства;

2) для отримання правдивої та своєчасної інформації про витрати виробництва необхідно ефективно організувати систему обліку непрямих і прямих виробничих витрат. Така система дасть змогу швидко отримувати точні та об'єктивні дані про витрати за окремими підрозділами (цехами, відділами), за видами продукції, економічними елементами й статтями собівартості.

В.М. Сорокіна, В.А. Боровко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних складних умовах ведення господарської діяльності від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а звідси і ефективна діяльність та подальший розвиток.

Бухгалтерський облік, як джерело інформації для прийняття управлінських рішень, відіграє надзвичайно важливу роль для правильної організації грошового обігу та розрахунків, у зміцненні платіжної дисципліни та ефективному використанні фінансових ресурсів.

Крім того у практика показує, що значної уваги потребує не лише прибутковність або збитковність діяльності підприємства, але і його здатність генерувати грошові кошти.

Виконання основних завдань бухгалтерського обліку грошових коштів сприяє забезпеченню одержання достовірної, точної, своєчасної інформації про рух грошових коштів. Дослідження руху грошових коштів дає можливість спостерігати рух грошових коштів у розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Серед основних завдань бухгалтерського обліку грошових коштів можна виділити наступні:

- своєчасне і точне відображення наявності і руху коштів у касі, на поточних і інших рахунках у банку;
- контроль дотримання ліміту готівки в касі, забезпечення схоронності і раціонального використання коштів;
- контроль за законністю здійснення операцій з коштами як у національній, так і іноземній валюті;
- організація синтетичного й аналітичного обліку коштів підприємства.

Принципи обліку та звітності грошових коштів – це сукупність правил і процедур, що забезпечують вимірювання, оцінку та документування грошових коштів. До них належать:

- загальнообов'язкові принципи: нарахування і відповідності доходів та витрат, привалювання сутності над формою, історичної собівартості, подвійний запис, одиниці обліку.
- якісні принципи: достовірності, хронологічності, повноти висвітлення, обачності, автономності, послідовності, періодичності, безперервності, своєчасності.
- специфічні принципи: лімітності, грошового вимірника, трансформації.

Таким чином, для правильного зарахування певної операції до того або іншого виду діяльності необхідно проаналізувати її економічну суть, характер діяльності суб'єкта господарювання та його галузєво-функціональне спрямування.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

**А.С. Солодовніков,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В ринковій економіці суб'єкти господарювання (підприємства, організації) в процесі своєї діяльності щодня стикаються з різними видами роз-

рахунків. Факти виникнення зобов'язань та їх погашення являють собою розрахункові відносини. При цьому будь-яка організація може виступати як дебітором, так і кредитором.

Облік розрахунків з покупцями та замовниками – це необхідний елемент управління підприємства, він передбачає дослідження виконання виробничої програми, відхилення від плану и завданих параметрів, напрямки перспективного розвитку підприємства після прийняття відповідних управлінських рішень.

Слабкими сторонами в організації обліку розрахунків з покупцями і замовниками на підприємствах можна відзначити наступні:

1) недостатність контролю з боку, як головного бухгалтера підприємства, так і керівника;

2) невчасно проводиться інвентаризація розрахунків, що не сприяє своєчасному виявленню простроченої заборгованості та вжиття заходів до її погашення;

3) невиконання правила перевірки документів(зведених, платіжних, звітності), підготовлених бухгалтерією, самими працівниками бухгалтерії, тобто після складання документа одним працівником бухгалтерії інший не перевіряє повністю цей документ;

4) несвочасно надається в бухгалтерію документація з боку відділу продажів,

що сприяє зростанню числа помилок в обліку.

З урахування виявлених недоліків, можна визначити такі напрями вдосконалення обліку розрахунків з покупцями і замовниками:

1) обов'язкова внутрішня перевірка документів. При якій якість підготовки і достовірність документів значно зростає;

2) велике значення для усунення недоліків в обліку на підприємстві має правильна організація внутрішнього документообігу, який повинен встановлюватися наказом керівника. Для цього необхідно чітко і наочно налагодити облік надходження до бухгалтерії документів;

3) проводити аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості по кожному постачальнику і покупцеві, а також щодо термінів утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вжити заходів до її стягнення;

4) організувати систему аналітичного обліку дебіторської заборгованості не тільки по термінах, але і за розмірами, місцезнаходженням юридичних осіб, фізичних осіб та пропонованих умов оплати.

О.Д. Трінсва,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОДАЖ БЕЗОПЛАТНО ОТРИМАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Не секрет, що підприємство, безкоштовно отримавши потрібний в господарстві об'єкт ОЗ, прагне отримати з цього якомога більше вигоди і з радістю починає його експлуатувати. Однак буває і так, що подарунок не ви-

правдав надії, і підприємство вирішує його вигідно продати. Які облікові особливості продажу об'єкта ОЗ, який потрапив на підприємство безкоштовно?

Коли керівництво приймає рішення про те, що об'єкт ОЗ буде проданий, його слід перевести до складу необоротних активів, утримуваних для продажу (п. 1 розд. II П (С) БО 27). Основні умови для такого перекладу: підприємству вигідніше продати об'єкт ОЗ, ніж використовувати; об'єкт ОС готовий до продажу; умови продажу ті ж, що і при звичайному продажі подібних активів; є ймовірність, що об'єкт буде проданий протягом року. Для цього готується до продажу об'єкт ОЗ зараховують на субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» за балансовою (залишковою) вартості. Адже в бухгалтерському обліку по об'єктах ОЗ, переведеним в необоротні активи, утримувані для продажу, амортизація не нараховується (п. 6 розд. II П (С) БО 27). Тому одночасно з перекладом до складу утримуваних для продажу необоротних активів по об'єкту ОЗ доведеться списати суму його накопиченої амортизації (Дт 131 – Кт 10).

Однак це ще не все. При оприбуткуванні безоплатно отриманого об'єкта ОЗ підприємство на його справедливую вартість (без обліку супутніх витрат) мало підсилити додатковий капітал. Далі в міру експлуатації об'єкта ОЗ та нарахування амортизації: величина відбитого при оприбуткуванні додаткового капіталу зменшувалася пропорційно нараховується амортизації, з одночасним списанням до складу інших доходів.

Так ось при перекладі безоплатно отриманого об'єкта ОЗ, ще не встиг повністю амортизуватись, до складу необоротних активів, утримуваних для продажу, підприємство повинно буде визнати дохід (Дт 424 – Кт 745) – в сумі залишку додаткового капіталу, недосписаного в процесі амортизації.

Далі все, як зі звичайними ОС. Якщо на дату балансу об'єкт ще не проданий, то, з огляду на норми п. 9розд. II П (С) БО 27, його продовжують «тримати у себе» за найменшою з двох вартостей: (1) балансової вартості або (2) чистої вартості реалізації (справедливої вартості активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію). Сума перевищення балансової вартості активу над чистою вартістю реалізації включається до складу інших витрат (відображається на субрахунку 946 «Втрати від знецінення запасів»). Якщо в подальшому чиста вартість реалізації і збільшується, коригування вартості необоротних активів, утримуваних для продажу, включається до складу інших доходів звітного періоду (відображається на субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності»). Головне – пам'ятати, що сума доходу не повинна перевищувати визнаних раніше витрат від уцінки необоротних активів, утримуваних для продажу (п. II П (С) БО 27).

Продавши об'єкт ОС, визнаний утримуваним для продажу, дохід відображають за кредитом субрахунка 712 дохід від реалізації інших оборотних активів. Визнають його на дату переходу ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності, до покупця (п. П (С) БО 15), т. Е., Як правило, на дату відвантаження (якщо інше не встановлено договором). Балансова вартість активу при його реалізації списується в дебет субрахунка 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів».

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-ХІУ.
2. Закон України «Податковий кодекс України» від 24.12.2015 г. № 909-VIII із змінами та доповненнями.

**А.Ж. Турсьнов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ

На фоне мирового финансового кризиса стало очевидно, что высококачественные стандарты бухгалтерского учета необходимы не только частному, но и государственному сектору экономики. Во всем мире в государственном секторе существует целый ряд методов ведения бухгалтерского учета, при этом серьезные усилия направлены на разработку стандартов, сопоставимых с точки зрения подотчетности и прозрачности.

Для организаций, деятельность которых определяется бюджетным финансированием или реализацией товаров (услуг) не на коммерческой основе, Международной федерацией бухгалтеров (г. Нью-Йорк) были разработаны специальные стандарты финансовой отчетности – Международные стандарты бухгалтерского учета государственного сектора (далее – МСБУГС). Так как базовый принцип указанных стандартов – это максимально возможное приближение их содержания к МСФО, то существенные отклонения от МСФО отсутствуют.

В соответствии с МСБУГС составление финансовой отчетности в государственном секторе должно быть направлено не только на предоставление информации пользователям для принятия решений, но и на то, чтобы учреждение отчиталось за доверенные ему ресурсы. Главная задача корпораций, осуществляющих учет на основании МСФО, – доступ на открытые финансовые рынки, привлечение инвестиций, прежде всего за счет продажи собственных ценных бумаг. Соответствующим образом формулируется и главная задача КМСФО – добиться признания этих стандартов со стороны Международной организации комиссий по ценным бумагам. Поэтому наряду с МСФО активно разрабатываются и МСБУГС, которые по замыслу создателей преследуют следующие цели:

- окончательное разделение бухгалтерского учета на финансовый, управленческий и налоговый; обеспечение прозрачности финансовых потоков;
- стандартизация приемов калькуляции затрат;
- стандартизация подходов к профицитам (дефицитам) бюджетов;
- обеспечение общих подходов к учету государственных капитальных вложений и собственности;
- обеспечение тождественности базовых учетных принципов МСФО и МСБУГС для удобства профессиональных пользователей.

Таким образом, целью международных стандартов финансового учета и отчетности в государственном секторе является – представление точной и объективной информации о финансовом положении, финансовых результатах деятельности и потоках денежных средств, применительно к различным государственным и международным организациям. Это позволит обеспечить получение стандартизированной и сопоставимой информации о деятельности всех организаций государственного сектора. В результате общественности будет доступна более полная информация не только о финансовых последствиях принимаемых политических решений, но и о финансовом положении страны.

К настоящему времени актуальными являются 20 стандартов МСБУГС, а всего, по оценке специалистов, их потребуется около 50.

Применение МСБУГС позволяет упростить законодательную базу учета и пресечь бесконечный поток текущих инструкций, писем, указаний, которые нередко противоречат друг другу.

МСБУГС отражают уровень сложившихся в развитых экономиках рыночных отношений, имеют международное признание, обобщают лучшую современную мировую практику в области учета, и, что немаловажно, характеризуются относительно меньшей сложностью по сравнению с известными национальными стандартами и простотой восприятия для пользователей финансовой информации во всем мире, требуют меньших затрат на разработку и внедрение. Комитет признает, что получение взвешенной и сопоставимой финансовой информации от различных государств принесет значительную пользу, и выражает уверенность, что МСБУГС будут играть ключевую роль в создании условий для извлечения такой пользы.

Принятие МСБУГС органами государственного управления улучшает как качество, так и сопоставимость финансовой информации, которую представляют в своих отчетах субъекты государственного сектора во всем мире. Основанием для аудиторской проверки является финансовая отчетность, составленная на основе МСБУГС. Для перехода на эти стандарты разные государства принимают различные методы и пути по переходу к этой системе. Доля аудита эффективности в общем количестве проверок высших органов финансового контроля в ряде стран достигает 50-60%.

Неотъемлемым условием перехода к аудиту эффективности является наличие политической воли, реальное желание законодательной власти контролировать и оценивать деятельность исполнительной власти. Как правило, такие предпосылки создаются в результате проведения административных реформ. Важным шагом должна стать разработка предложений по совершенствованию правовой базы государственного финансового контроля и приведению ее в соответствие с международными стандартами.

Согласно «Стратегии реформы управления государственными финансами» в Республике Узбекистан в этом направлении проводятся определенные работы. В частности, Министерство финансов Республики Узбекистан приняло решение о доведении системы бухгалтерского учета до такой эффективности, которая сможет до максимума поддержать

усовершенствованный контроль. Внедрение МСБУГС будет проводиться поэтапно до 2018 года и позднее.

Список использованных источников

1. Аbruев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64с.

2. Сугирбаев Б. Текущее состояние и перспективы дальнейшего развития системы казначейского исполнения Государственного бюджета. Сборник публикаций, международная конференция от 02.12.2009 г.

Є.О. Фалій,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ДЕБИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У процесі здійснення виробничої та комерційної діяльності у підприємств виникає дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями продукції, акціонерами, персоналом, бюджетом. В умовах кризи неплатежів особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження безнадійних боргів.

Дебіторська заборгованість – це борг підприємству, організації, фізичній особі, що виник у процесі господарських відносин з іншими юридичними і фізичними особами.

Основною причиною виникнення дебіторської заборгованості є не своєчасність розрахунків за товари, послуги дебіторами. Значні суми дебіторської заборгованості відчутно погіршують фінансовий стан підприємств і можуть призвести до їх неплатоспроможності.

Виділяють такі види дебіторської заборгованості:

1. за товари та послуги
2. за отриманими векселями
3. за відшкодування податку на додану вартість
4. за відшкодуванням завданих збитків і нестач

Також існує: довгострокова дебіторська заборгованість – це коли сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде повернена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строкпозивної давності.

Переваги дебіторської заборгованості пов'язані зі зменшенням обігових коштів і поліпшенням фінансових показників.

Недоліки дебіторської заборгованості: пов'язані зі зростанням кредитних ризиків.

Збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів підприємства може призвести до виникнення кредиторської заборгованості, яку підприємство буде заушено накопичувати поки дебітори не повернуть свої борги.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.І. Широкоград,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

СТРАХОВИЙ СТАЖ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Серед останніх змін в законодавстві про загальнообов'язкове державне соціальне страхування громадян України особливої уваги вимагає визначення страхового стажу застрахованої особи впродовж 2015 – 2016 рр.

Почнемо з того, що означає поняття «Страховий стаж». Мова йде про період (термін), впродовж якого особа підлягала страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і за який щомісячно сплачені ним і працедавцем або тільки ним страхові внески в сумі не менше мінімального страхового внеску (ст. 21 Закону Про страхування № 1105).

Починаючи з 01.01.2015 р., у випадку якщо база нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ) не перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), сума ЄСВ, що сплачується працедавцем, розраховується як твір розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), і ставки єдиного внеску, встановленої для відповідної категорії платника (ст. 8 Закону Про ЄСВ № 2464).

Це правило не стосувалося суми ЄСВ, яку сплачував працівник.

Так, наприклад, якщо працівник працював на умовах неповного робочого часу і його заробітна плата, припустимо, за січень 2015 р. складала 1000 грн., то нарахування ЄСВ за ставками 2015 року здійснювалося таким чином:

– ЄСВ з працедавця: $\text{min. зарплата } 1218 \text{ грн.} \times 37\% \text{ (умовний \%)} = 450,66 \text{ грн.};$

– ЄСВ з працівника по ставці 3,6%: $1000 \text{ грн.} \times 3,6\% = 36,00 \text{ грн.},$ що було не достатнє для встановленого мінімуму 43,85 ($1218 \times 3,6\%$), а значить пропорційно зменшувався страховий стаж працівника за цей місяць. Який грає важливу роль не тільки для майбутньої пенсії, але і для визначення страхового стажу при настанні страхового випадку у такого працівника, а від нього залежить розрахунок допомоги за лікарняним листом виходячи з попередніх 12 місяців роботи.

При цьому органами фіскальної служби роз'яснювалося, що нормативну доплату працедавцем відповідної суми ЄСВ до мінімального рівня

слід розглядати тільки як додатковий платіж страхових внесків в ПФУ і ні як не пов'язувати з формуванням повноцінного страхового стажу для застрахованої особи відповідно до Державного реєстру соцстрахування.

Але з 2016 року діє тільки обов'язок працедавця сплати ЄСВ з фонду оплати праці. Сама ставка податку уніфікована і складає 22% незалежно від виду діяльності підприємства. А утримання ЄСВ із зарплати найманих співробітників скасоване.

Напрошується аналогія з 2015 роком. Адже і тепер працедавець по всіх співробітниках, у яких фактичний дохід за місяць не перевищує розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати, зобов'язаний донараховувати внесок до необхідного мінімуму. Допустимо в січні 2016 року цей розмір не може бути менше 303,16 грн. (мін. зарплата 1378 грн. x 22%), а у співробітника фактично нарахована зарплата дорівнює, наприклад, 1200 грн. Роз'яснень від ПФУ так до цих пір і немає: як враховуватиметься страховий стаж застрахованої особи в таких випадках? Адже тепер посиляться на недоплату ЄСВ самого співробітника не доводиться. Вже пройшли нарахування зарплати і пов'язаних з нею внесків за два місяці 2016 року, які ймовірно можуть знадобитися бухгалтерові для розрахунку допомоги з тимчасової непрацездатності такої особи.

Зважаючи на повну відповідальність страховальника (тобто бухгалтера) за правильність розрахунку страхового стажу на підставі довідок, наданих застрахованою особою з Пенсійного фонду України, де є дані тільки про його доходи, є підстава очікувати проблем в подальших перевірках. Висновок єдиний, необхідно терміново на законодавчому рівні врегулювати всі тонкощі застосування страхового стажу найнятих робітників для бухгалтерських розрахунків.

Список використаних джерел

1. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.99 р. № 1105-XIV
2. Про збір і облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.10 р. № 2464-VI
3. Лист виконавчої дирекції Фонду соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності від 05.06.2015 р. № 5.2-32-946

A.S. Chernomorchenko,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

FEATURES OF REGULATORY ACCOUNTING UNDER INTERNATIONAL STANDARDS

The current level of economic integration brings us a mean of international communication accounting. Today, most large corporations are joint ventures. This becomes commonplace.

Each country has its own history, language, religion, acquired knowledge and experience, their values and political system. Each country has done through

its own way of development and overcome the crisis in different ways in the process of development of economic relations in each country there have been for med certain national peculiarities of accounting and compiling information.

Over the last decade, the countries of the European Economic Community have performed powerful work involving harmonization of accounting. With a view to the common economic interests of EEC countries apply specific measures aimed at the harmonization and convergence of national accounting systems based on legal security.

Harmonization of accounting and financial reporting advisable is determined by the following components:

1. Theoretical and methodological framework, including harmonization of principles and methodological guidelines (standards)

2. Practical tool concerning the harmonization of accounting practices

The national accounting system allows solving outstanding tactical and strategic tasks of the country's economy by adoption of relevant legislation governing the accounting system.

As already noted the formation of accounting is influenced by certain factors. They are divided into internal and external factors which include the following:

1. The general economic situation;
2. Regulation of accounting;
3. Transparency of financial information;
4. Tax accounting;
5. The taxation system;
6. Evaluation methods of balance sheet;
7. Lending;
8. International relations.

All countries depending on the characteristics of accounting are summarized and classified into 28 groups or models. The most common are the following five classification:

1. British, American, Continental-European;
2. British, French, Spanish, Portuguese, German, Netherlands-American;
3. British, Latin American, Continental-European, American;
4. British-American, Continental;
5. Anglo-American, European, Dutch, Latin American, post-socialist.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.
Керівник з перекладу: С.І. Мединська,
старший викладач.*

В.Є. Чурілов, А.І. Шевченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Одне із провідних місць у системі показників, що характеризують ефективність виробництва, належить собівартості продукції. У ній як у син-

тетичному показнику відбиваються всі сторони виробничої й фінансово-господарської діяльності підприємства: рівень використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, якість роботи окремих працівників і керівництва в цілому.

Собівартість продукції (робіт, послуг), являє собою вартісну оцінку використаних у процесі виробництва природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво.

Визначення собівартості необхідно з багатьох причин, у тому числі для визначення рентабельності окремих видів продукції й виробництва в цілому, визначення оптимальних цін на продукцію, здійснення внутрішньовиробничого планування, визначення національного доходу в масштабах країни.

Собівартість продукції один з основних факторів формування прибутку. Якщо вона підвищилася, то за інших рівних умов розмір прибутку за цей період обов'язково зменшиться за рахунок цього фактора на таку ж величину. Між розмірами величини прибутку й собівартістю існує зворотньо-функціональна залежність. Чим менша собівартість, тим більший прибуток, і навпаки. Собівартість продукції як сумарна величина витрат є відповідним пунктом визначення величини прибутку, тому механізм її формування вимагає детального вивчення. Виробництво кожного виду продукції (та надання послуг) супроводжується витратами трудових, матеріальних та енергетичних ресурсів, а також застосуванням основних засобів (будівель, споруд, устаткування, тощо). Тож собівартість є однією з основних частин господарської діяльності й відповідно одним з найважливіших елементів цього об'єкта управління.

Структура собівартості постійно піддається аналізу для раціоналізації управління витратами з метою їх мінімізації. Структура та види собівартості взаємопов'язані. Саме склад витрат дозволяє виділяти види собівартості продукції: технологічну, цехову (включає технологічну і витрати загально-виробничі), виробничу (включає цехову, загальногосподарські витрати і можливі втрати від браку), повну (включає виробничу і комерційні витрати).

Таким чином, повна собівартість є відображенням всіх витрати та на виробництво продукції, і на її реалізацію.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

І.В. Чумбарєва,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах активної ринкової економіки українським торговельним підприємствам доводиться існувати в досить жорстких умовах конкурентного середовища, тому щоб залишитися у ринковому середовищі і досягти кра-

ших результатів необхідно докласти максимум зусиль не тільки в збільшенні обсягів реалізації продукції, а й в організації обліку на підприємстві. Тож особливої актуальності набувають питання удосконалення системи обліку реалізації товарів на підприємстві.

Нагадаємо, що головним у веденні обліку реалізації товарів являється формування фінансових результатів, оцінювання доцільності та ефективності передбачених заходів з активізації продажу та забезпечення можливості планувати збільшення величини доходів, контроль за операціями з продажу товарів.

На сьогоднішній день головна проблема стану обліку товарів на підприємствах України полягає у постійному та різкому змінненні ціни на товари, що пов'язано з такими факторами як-то: перерахунок цін на відповідні товари на світовому та вітчизняному ринках; підвищення тарифів на імпорт; зміна податкової політики; стрімке зростання курсу валют та ін. Тож кожне підприємство має обрати метод, який буде давати змогу адекватно оцінити вартість реалізованих товарів з урахуванням інтересів власників підприємства та специфіки його діяльності.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» існують такі підходи до оцінки вибуття запасів (товарів):

1) метод суцільної ідентифікації – використовується по відношенню до тих запасів, які не є взаємозамінними, або які призначені для конкретних проектів;

2) метод середньої вартості – ґрунтується на припущенні, що кожна одиниця запасів даного періоду має однакову середню вартість, яка розраховується за певний період;

3) метод списання перших надходжень (ФІФО) – ґрунтується на припущенні, що запаси, які надійшли першими, списуються також першими;

4) метод списання останніх надходжень (ЛІФО) – ґрунтується на протилежному твердженні до методу ФІФО, товари які надійшли останніми відпускаються в першу чергу, проте на сьогодні його дію призупинено [1].

На нашу думку, для підприємства, яке реалізує товари народного споживання через торговельні мережі, було б доцільним застосовувати метод середньозваженої собівартості. Це дасть змогу нівелювати різке зростання цін на товари в частині їх собівартості.

Водночас важливим елементом діяльності підприємств торгівлі є орієнтація на споживача. Тож значна увага керівництва має приділятися управлінським рішенням, за допомогою яких буде визначено не тільки методи оцінки вибуття запасів, а й обрано методи активізації, види дисконтних карток, за яких умов їх видавати і які знижки будуть надаватися власникам дисконтних карток. Такі рішення мають базуватися на аналізі оперативної бухгалтерської інформації.

Оскільки власники підприємств самостійно приймають рішення щодо ведення аналітичного обліку та відкриття рахунків третього і нижчих порядків, з метою деталізації інформації доречно ввести у робочий план рахунків рахунки третього порядку, а саме до рахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» та до рахунку 704 «Вирахування з доходу». За допомогою

цих синтетичних рахунків з'являється можливість виділити з усього доходу торговельного підприємства дохід від реалізації товарів за методами активізації продажу товарів, що дає змогу проводити більш поглиблений аналіз реалізації товарів, вирішувати питання доцільності застосування того чи іншого маркетингового інструмента. Це сприятиме прийняттю ефективніших управлінських рішень у процесі формування чистого доходу підприємства [2].

Слід зазначити, що важливе значення для визначення фінансових результатів діяльності та рівня рентабельності торгівлі має достовірне відображення в бухгалтерському обліку торгових націнок підприємств на товари, які оприбутковуються та обчислюються за продажними цінами, а також раціональне і об'єктивне визначення та списання торгових націнок на реалізовані товари. Так крім первісної вартості до роздрібною ціни товарів входять суми податку на додану вартість, які сплачені постачальникам, та суми торгової націнки на покриття витрат і отримання доходу від торгівлі [3].

В бухгалтерському обліку товари прийнято списувати з кредиту рахунка 28 «Товари» на дебет рахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» за фактичною собівартістю. Фактична собівартість реалізованих товарів являє собою продажну вартість реалізованих товарів та суму торгової націнки. Об'єднання на рахунку 28 «Товари» активних субрахунків для обліку товарів і тари з контрактивним пасивним регулюючим субрахунком 285 «Торгова націнка» призводить до плутанини в бухгалтерських записях товарних операцій. Проте, на нашу думку, ефективнішим було б фактичну собівартість реалізованих товарів розмістити не на рахунку 28 «Товари», а на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів», який за економічним змістом саме для цього й призначено. Відповідно суму торгової націнки, яка відноситься за розрахунком до реалізованих товарів, раціональніше було б списувати за таким принципом:

- 1) Дт 285, Кт 902 – на зменшення продажної вартості реалізованих товарів або рівнозначним записом способом сторно;
- 2) Дт 902, Кт 285 – на зменшення дебетового обороту субрахунку 902, де врахована продажна вартість товарів [2].

Використання вищезазначеного підходу до обліку товарів і торгових націнок дасть змогу не лише спростити синтетичний і аналітичний облік, а й допоможе більш чітко та об'єктивно відображувати в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності фактичну собівартість реалізованих товарів, залишків товарів, а також фінансових результатів торговельних підприємств.

Таким чином, з метою вирішення існуючих проблем використання запропонованих шляхів щодо удосконалення обліку на підприємстві будуть сприяти більш повному та об'єктивному відображенню торгових операцій у бухгалтерському обліку, а також підвищенню ефективності та оперативності прийняття управлінських рішень щодо стратегії і тактики розвитку торговельного підприємства.

Список використаних джерел

1. Волкова І.А. Фінансовий облік – 2: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І.А. Волкова. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.
2. Калініченко А.В., Проблеми питання обліку операцій з продажу товарів на підприємствах роздрібною торгівлі та шляхи їх вирішення / А.В. Калініченко, О.С. Наріжна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2013-specprojekt/ek9_kalinich_nar.htm.
3. Павлюк І. Первісні проблеми. Визначення та облік первісної вартості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtkk.com.ua/show/1cid01512.html>.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

**А.С. Шевцов, Д.О. Гончарова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ЗМІСТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Сьогоднішнє становище аграрного сектору економіки України та перспективи його подальшого розвитку все ще залишаються пов'язаними з нестабільними тенденціями. За таких умов, а саме, складної економічної ситуації в країні, недостатнього рівня банківського кредитування суб'єктів господарювання аграрної сфери, низької конкурентоспроможності та невисокого рівня впровадження інновацій в аграрних підприємствах, ключового значення набуває питання результативності виробничо-господарської діяльності даних суб'єктів господарювання. В основному, результативність діяльності агропідприємств відображається у фінансово-економічних показниках, які найбільш точно характеризують матеріальне становище даних суб'єктів та дають уявлення про економічний потенціал їхнього розвитку. Фінансові результати являються основним підсумковим показником, який показує результативність діяльності.

Враховуючи те, що сільськогосподарська діяльність є складовою операційної діяльності аграрного підприємства, а фінансовий результат сільськогосподарської діяльності є лише частиною загального фінансового результату, можна стверджувати, що для визначення фінансового результату сільськогосподарської діяльності можливо застосувати лише підхід „доходи мінус витрати”. Це, в першу чергу, пояснюється тим, що два інші підходи міжнародної практики передбачають визначення чистих активів та власного капіталу, що є неможливим, оскільки не можна чітко встановити розмір чистих активів або власного капіталу, задіяних в сільськогосподарській діяльності.

Проте, з огляду міжнародної та вітчизняної практики, підхід „доходи мінус витрати” до трактування змісту фінансових результатів сільськогосподарської діяльності не є повним, а лише складовою частиною.

Таким чином, на поняття фінансового результату сільськогосподарської діяльності значно впливають характер та специфічні особливості аграрного виробництва, а саме:

- 1) фінансовий результат внаслідок первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів;
- 2) фінансовий результат внаслідок реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких проводиться за справедливою вартістю за мінусом очікуваних витрат на місці продажу;
- 3) фінансовий результат внаслідок зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу.

*Науковий керівник: В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент.*

В.М. Шевченко,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ

Вплив потреб управління в обліковій інформації на оцінку господарських об'єктів зумовлений тим, що бухгалтерський облік зокрема і господарський облік в цілому є видом управлінської діяльності, спрямованим на інформаційне забезпечення обґрунтування управлінських рішень. Зміна внутрішнього і зовнішнього середовища як підприємства, так і економіки в цілому впливає на змістовні аспекти управління, а отже на його інформаційні потреби і відповідно на методологічні та організаційні засади обліку й оцінки його об'єктів. Застосування нових методологічних засад бухгалтерського обліку, зокрема інвестиційної нерухомості, обумовило необхідність теоретичного обґрунтування та надання практичних рекомендацій щодо відображення її в бухгалтерському обліку.

Зазначимо, що на момент зарахування об'єкту інвестиційної нерухомості питання щодо його „вартості” зрозуміло і має відповідати витратам, що дорівнюють його первісній вартості, яка й має бути предметом розподілу за зазначеними критеріями.

Однак на етапі використання об'єктів інвестиційної нерухомості, тобто на дату складання балансу, згідно з п. 16 П(С)БО 32 підприємство може самостійно обирати модель оцінки за справедливою вартістю або модель за собівартістю. Тож, якщо підприємство обирає оцінку за справедливою вартістю, то доцільним було б і на момент надходження такого об'єкту застосовувати саме *вартісний критерій* розмежування між операційною та інвестиційною нерухомістю. Втім залишається відкритим питання щодо самої справедливої вартості, а саме хто має її визначати і на підставі яких нормативно-правових актів.

Дослідження існуючих підходів до класифікації оцінки в бухгалтерському обліку виявило, що важливим моментом в цьому процесі є *суб'єктно-об'єктний підхід*, за яким суб'єктами оцінки можуть бути *бухгалтера, незалежні оцінювачі або судові експерти* [1]. Тобто, за таким під-

ходом залежно первинну вартість об'єктів інвестиційної нерухомості мають визначати:

- бухгалтер підприємства – для об'єктів, які збудовані самим підприємством, придбані за грошові кошти або на умовах відстрочки платежу;
- незалежний оцінювач – для об'єктів, які придбано в обмін на нематеріальний актив;
- судовий експерт – у випадках, які регламентовано чинним законодавством.

Таким чином, проведений аналіз показав що при відображення в облікових регістрах надходження, використання та вибуття об'єктів інвестиційної нерухомості існує проблема визначення критеріїв розмежування між операційною та інвестиційною нерухомістю. Результати дослідження свідчать, що на момент зарахування об'єктів, які в подальшому плануються частково використовуватися як інвестиційна нерухомість, доцільним обирати вартісний критерій розмежування, а при відображенні об'єктів на дату балансу обирати модель оцінки за справедливою вартістю.

Водночас при визначенні первісної вартості інвестиційної нерухомості пропонується суб'єктно-об'єктний підхід, що надасть можливість враховувати особливості оцінки таких об'єктів в залежності від способів їх надходження.

Список використаних джерел

1. Супрунова І.В. Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку : дис. кандидата екон. наук: 08.00.09 / Супрунова Ірина Валеріївна. – Житомир, 2010. – 195 с.

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

А.А. Айтымбетов, ассистент,

А. Пурханов, студент,

*Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан*

СИСТЕМА КОНТРОЛЯ КАЗНАЧЕЙСКИХ ОПЕРАЦИЙ

Эффективность использования бюджетных средств предполагает, что при составлении и исполнении государственного бюджета получатели бюджетных средств должны исходить из необходимости достижения заданных результатов с использованием наименьшего объема средств или достижения наилучшего результата с использованием определенного бюджетом объема средств.

Руководители бюджетных организаций при заключении договоров зачастую руководствовались только «имеющейся потребностью», не принимая во внимание имеющиеся возможности и целевое назначение средств, не задумывались над последствиями несогласованности в объемах принимаемых ими обязательств и объемами выделенных им средств. Возникали случаи необоснованного возникновения и роста уже имеющейся кредиторской задолженности.

Обеспечение качественного исполнения государственного бюджета требовало также осуществления контроля за проведением бюджетными организациями конкурсных (тендерных) торгов на размещение заказов на приобретение товаров, работ и услуг, ранее проводившиеся также большей частью формально.

Проведение конкурсов (тендеров) является основным инструментом для предупреждения искусственного завышения цен на приобретаемые бюджетными организациями товары, работы и услуги.

Для того чтобы исправить сложившуюся ситуацию, был необходим конкретный механизм, который бы четко прослеживал составление договоров и соблюдение обязательств между конкретными субъектами – бюджетными организациями и их поставщиками. Для этих целей принято Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистана «О мерах по совершенствованию организации тендерных торгов».

В целях дальнейшего реформирования бюджетной системы за счет внедрения казначейского исполнения государственного бюджета, усиления контроля за целевым расходованием бюджетных средств с использованием современных информационных технологий, повышения эффективности

управления доходами и расходами бюджетов всех уровней было принято Постановление Президента Республики Узбекистан «О мерах по дальнейшему развитию системы казначейского исполнения Государственного бюджета».

Создание Казначейства было направлено на усиление контроля за целевым расходованием бюджетных средств с использованием современных информационных технологий, повышение эффективности управления доходами и расходами бюджетов всех уровней.

Одним из принципов системы Казначейства, направленного на достижение эффективного мониторинга, совершенствование управления денежными средствами и бюджетными операциями, является централизация потоков денежных средств и создание в конечном счете Единого казначейского счета для усиления контроля по исполнению бюджета.

Современные информационные системы предназначены для повышения эффективности управления с помощью информационных технологий подготовки и принятия решений.

Текущий контроль казначейских операций является самым сложным и трудоемким процессом учета, поэтому использование компьютерных технологий при обработке информации просто необходимо. Во-первых, автоматизированный учет облегчает работу при обработке документов. Во-вторых, использование информационных систем повышает эффективность и достоверность учета, что играет очень важную роль в современном мире. В автоматизированном бухгалтерском учете можно достаточно легко, быстро и точно получить необходимую информацию, сформировать формы бухгалтерской отчетности и так далее. Кроме того, подсчет данных при автоматизированном учете осуществляется быстрее и точнее, чем если бы это делалось работником вручную.

Контроль за казначейскими операциями проводится специальными отделами, в частности, подразделением «отдел контроля казначейских операций», образованным в составе Казначейства Министерства финансов Республики Узбекистан. Основы деятельности вышеуказанного структурного подразделения регулируются в соответствии с Положением об отделе, утвержденным начальником Казначейства – заместителем министра финансов Республики Узбекистан. Одной из основных задач этого отдела является проведение контроля казначейских операций, оценка на соответствие казначейских операций требованиям нормативно-правовых документов и подготовка заключения по результатам контроля. Основными задачами данного отдела являются следующие:

- проведение мониторинга и контроля соблюдения нормативно-правовых документов в установленном порядке при осуществлении казначейских операций;
- подготовка заключения и оценка соответствия процессов казначейских операций действующим нормативным документам;
- представление информации руководству Казначейства Министерства финансов о состоянии и принятии мер по результатам мониторинга и контроля.

Работа отдела организуется на основе планов за квартал и год, утвержденных начальником Казначейства – заместителем министра финансов Республики Узбекистан. На основе этих положений составляется положение по контролю казначейских операций в секторе (группе) и специалистов нижестоящих подразделений Казначейства.

Контроль казначейских операций в Казначействе осуществляется следующими способами:

- проводится контроль, анализ, мониторинг, сравнение и проверка показателей, информации и процессов, связанных с казначейскими операциями, на основе компьютерных программ. Все финансовые документы проверяются, изучаются и сравниваются;

- проверяются и анализируются показатели и информация, связанные с казначейскими операциями, в информационно-вычислительном центре на основе соответствующих программных обеспечений.

На основе соответствующей компьютерной программы проводится сравнение, анализ и мониторинг, связанный с казначейскими операциями:

- проверка в установленном порядке оприходованных смет расходов получателя бюджетных средств и ее изменений в операционном отделе и других отделах по проведению операций Казначейства;

- проверка своевременного открытия (закрытия) текущего счета получателя бюджетных средств, наличие документов, необходимых для открытия (закрытия) текущего счета, и правила их ведения;

- проверка хранения и брошюрования в определенном порядке документов ежедневного оборота, в том числе выписки текущего счета, платежного поручения, чеков, корешков и других соответствующих документов.

По результатам мониторинга и контроля отдел контроля казначейских операций подготавливает отчеты в Министерство финансов Республики Узбекистан.

Территориальные подразделения Казначейства осуществляют свою деятельность на основе соответствующих Положений о территориальных подразделениях Казначейства Министерства финансов Республики Узбекистан, утвержденного министром финансов Республики Узбекистан. Так, например, Казначейство районов состоит из:

- группы регистраций юридических обязательств и мониторинга цен;

- группы регистрации финансовых обязательств и платежей;

- специалиста по контролю казначейских операций.

Для осуществления данной проверки вышеуказанный специалист с помощью пароля заходит в компьютерную сеть и рассматривает операции, проводимые в других подразделениях в целях контроля.

По результатам контроля все отклонения от норматива регистрируются в журналах и составляется отчет для представления в вышестоящий орган. Например, специалист по контролю казначейских операций должен проконтролировать срок регистрации договора (зарегистрирован ли в течение трех дней с момента сдачи в Казначейство), имеются ли на представленных документах подписи всех должностных лиц, проведена ли экспертиза договоров на предмет соответствия законодательству, в случае

заключения договора на сумму свыше двухсот минимальных размеров заработной платы, установленных законодательством, имеется ли письменное заключение юриста.

Список использованных источников

1. Абруев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Приложение к Постановлению КМ РУз от 20.03.2007 г. №53. «Положение о Казначействе Министерства финансов Республики Узбекистан». Собрание законодательства Республики Узбекистан. 2007 г. №12.

**А.А. Айтымбетов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного аграрного
университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОСОБЕННОСТИ КОНТРОЛЯ ВЫДЕЛЕНИЯ СРЕДСТВ ПО СМЕТЕ РАСХОДОВ

Известно, что расходы каждого получателя бюджетных средств определяются сметой, утверждаемой на год по отдельным статьям. Несмотря на это, необходимо проверить правильность и обоснованность каждой суммы, предусмотренной сметой.

Контроль производится двумя способами:

Работниками Министерства финансов Республики Узбекистан при регистрации сметы расходов;

Работниками Главного контрольно-ревизионного управления Министерства финансов Республики Узбекистан при ревизии деятельности бюджетного учреждения.

При контроле работниками анализируется правильность составления сметы, следует также проверить ее исполнение, установить, нет ли случаев расходования средств без учета фактического выполнения производственных показателей, нет ли излишеств в расходах, приобретения дорогостоящих и ненужных предметов, расходования средств не по прямому назначению. Необходимо обратить внимание на своевременность финансирования предусмотренных мероприятий.

При контроле работник Главного контрольно-ревизионного управления Министерства финансов Республики Узбекистан, в частности, должен проверить, правильно ли определены показатели по контингентам, штатам, классам на начало планируемого года и в среднегодовом исчислении заработной платы, соответствуют ли принятые расходы по каждой статье сметы установленным нормативам и положениям, не включены ли в смету расходы на содержание учреждений, которые еще не закончены строительством, и т. д.

Ревизиями в ряде случаев вскрываются факты:

– завышения ассигнований в сметах, что дает возможность получить излишние без учета действительной потребности суммы, содержания сверхштатных работников за счет вакантных должностей: включения в платежные ведомости вымышленных лиц и присвоения выписанной на них заработной платы; излишних выплат по совместительству за фактически не отработанное время;

– завышения расходов на отопление зданий из-за неправильного определения кубатуры зданий, превышения норм снабжения топливом. При выявлении фактов неправильного составления сметы или несвоевременного финансирования следует, наряду с отражением в акте ревизии, сообщить об этом вышестоящей организации и соответствующему финансовому органу для принятия мер к устранению недостатков и внесения необходимых исправлений в смету на оставшееся до конца года время.

Учет фактических расходов ведется по подразделениям бюджетной классификации – разделам, главам, параграфам и статьям в разрезе каждого учреждения, имеющего утвержденную смету.

Если в течение отчетного периода на смету министерства или центрального учреждения автономной республики отдела было передано финансирование учреждений и мероприятий, ранее проходивших по другим сметам или бюджетам, расходы по этим учреждениям, организациям и мероприятиям должны быть отражены в сводном отчете министерства, центрального учреждения по новой подчиненности с начала года.

Прежде чем приступить к проверке правильности планирования, ревизующие должны тщательно изучить действующие по этому вопросу инструктивные материалы.

Основным плановым документом, определяющим объем, целевое направление и поквартальное распределение средств, отпускаемых из бюджета на содержание бюджетных учреждений, является смета, которая составляется на основе показателей плана экономического и социального развития и действующих нормативов по типовой форме, установленной Министерством финансов Узбекистана. В смету могут включаться только расходы, необходимость которых обусловлена характером деятельности данного учреждения. Общая сумма расходов на год распределяется в смете по статьям бюджетной классификации, утвержденной Министерством финансов Узбекистана.

Расходы, предусмотренные по смете, должны быть обоснованы необходимыми расчетами по каждой статье. Расчеты составляются, исходя из производственных показателей и в соответствии с действующим законодательством в части расходования средств на выплату заработной платы, а также с соблюдением действующих норм расходов по отдельным видам затрат.

Изменения в смету может вносить главный распорядитель, утвердивший смету, поскольку правом изменения годовых назначений по сметам отдельных учреждений пользуется та организация, которая утвердила годовую смету.

Получатель бюджетных средств может иметь в своем распоряжении помимо средств, получаемых из бюджета, специальные средства, на что составляется отдельная смета доходов и расходов. Специальными являются средства, образуемые из тех доходов учреждений, состоящих на бюджете, которые могут расходоваться на специальные цели без проведения по доходной и расходной части бюджета.

В результате исследования нормативной и законодательной базы по учету и контролю исполнения смет государственного бюджета был проведен анализ изменений в порядок составления, рассмотрения, утверждения и основные требования к исполнению смет бюджетных учреждений.

Ревизия представляет собой систему обязательных контрольных действий по документальной и фактической проверке законности и обоснованности совершенных в проверяемом периоде контролируемым субъектом финансовых операций с бюджетными средствами, правильности их отражения в бухгалтерском учете и отчетности.

Основной задачей проверки ревизии по исполнению смет государственного бюджета является ревизия финансовой деятельности организации по следующим направлениям.

Цель ревизии или проверки (ревизии) – осуществление контроля за соблюдением бюджетного законодательства Узбекистана, нормативных правовых актов при осуществлении организацией, являющейся участницей бюджетных правоотношений, финансовых операций, за их обоснованность в соответствии с утвержденными нормативами и сметами.

Выбор конкретной формы осуществления контроля в финансово- бюджетной сфере зависит от ряда факторов: от правового положения и особенностей форм деятельности, проверяемых организаций, от объекта контроля, объема необходимых контрольных действий и др.

Таким образом, принципы целевого и эффективного использования бюджетных средств, предусмотренных сметой государственного бюджета, являются одними из важнейших принципов, на которых построена бюджетная система Узбекистана. Денежные средства должны использоваться на цели, предусмотренные в сметах расходов бюджетных организаций. Основной задачей ревизии по исполнению смет государственного бюджета является ревизия финансовой деятельности бюджетных учреждений.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. // Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.
2. Мусаев Б.А. Совершенствование механизма финансового контроля при исполнении Государственного бюджета Республики Узбекистан. Автореферат дисс. на соиск. ученой степ. к.э.н., – 2009 г. – 24 с.
3. Кильберг В. Казначейское исполнение Государственного бюджета в Республике Узбекистан. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, №6. 2006 г. 59-64 с.

ОСНОВЫ РЕАЛИЗАЦИИ И ВИДЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ

Государственный финансовый контроль осуществляется путем проверки и анализа соблюдения объектами контроля бюджетного и иного законодательства Республики Узбекистан с целью выявления, устранения и недопущения нарушений.

Государственный финансовый контроль подразделяется на:

1. внутренний и внешний государственный финансовый контроль в зависимости от органа, который его осуществляет;
 2. проводимый на республиканском и местном уровнях государственного управления в зависимости от соответствующего уровня бюджета.
- Систему органов государственного финансового контроля составляют:
3. Счетная палата Республики Узбекистан;
 4. Контрольно-ревизионное управление Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальные подразделения;
 5. службы внутреннего контроля республиканских и местных органов государственного управления.

Внеплановый контроль проводится по поручениям Президента Республики Узбекистан, Правительства Республики Узбекистан, уполномоченных на то государственных органов и по депутатским запросам.

Субъектами государственного финансового контроля выступают органы государственной власти, в первую очередь законодательной, и органы исполнительной власти и управления, обладающие контрольными полномочиями. В Узбекистане это Сенат Олий Мажлиса Республики Узбекистан и Законодательная палата Олий Мажлиса Республики Узбекистан, Аппарат Президента Республики Узбекистан, Кабинет Министров Республики Узбекистан, Министерство финансов и Центральный банк Республики Узбекистан и другие органы государственного управления.

Счетная палата Республики Узбекистан является высшим органом государственного финансового контроля, осуществляющим внешний контроль за исполнением государственного бюджета, бюджетов государственных целевых и других внебюджетных фондов, непосредственно подчиненных и подотчетных Сенату Олий Мажлиса Республики Узбекистан.

Счетная палата Республики Узбекистан при осуществлении контроля за исполнением государственного бюджета:

– рассматривает проект Государственного бюджета, государственных целевых и других внебюджетных фондов, в случае одобрения выдает заключение по нему;

– рассматривает Отчет по итогам исполнения Государственного бюджета, государственных целевых и других внебюджетных фондов, в случае одобрения выдает заключение по нему;

– осуществляет мониторинг хода исполнения Государственного бюджета, государственных целевых и других внебюджетных фондов, а также деятельности налоговых и таможенных органов, органов – распорядителей государственных целевых фондов;

– в соответствии с законодательством получает от банков сведения о движении бюджетных средств;

– проводит ревизии и проверки финансово-хозяйственной деятельности финансовых органов, казначейских подразделений, получателей бюджетных средств и хозяйствующих субъектов;

– осуществляет иные полномочия, предусмотренные законодательством.

Счетная палата Республики Узбекистан ежеквартально рассматривает итоги исполнения Государственного бюджета, государственных целевых и других внебюджетных фондов, которые представляет Кабинет Министров Республики Узбекистан.

Кабинет Министров Республики Узбекистан ежеквартально рассматривает итоги исполнения Государственного бюджета, которые представляет Министерство финансов Республики Узбекистан.

Министерство финансов Республики Узбекистан и другие финансовые органы при осуществлении контроля за исполнением Государственного бюджета:

– рассматривают итоги исполнения бюджетов разных уровней;

– получают от налоговых и таможенных органов, органов – распорядителей государственных целевых фондов информацию о поступлении средств в бюджеты разных уровней;

– осуществляют предварительный контроль (Казначейство) путем регистрации юридических обязательств получателей бюджетных средств за счет средств Государственного бюджета и внебюджетных средств;

– осуществляют текущий контроль (Казначейство) путем ведения учета финансовых обязательств получателей бюджетных средств и проведения платежей от их имени непосредственно на счет поставщика товара (выполняющего работу, оказывающего услугу) или на другие предусмотренные цели (заработная плата, уплата обязательных платежей и др.);

– в соответствии с законодательством получают от банков сведения о движении бюджетных средств;

– в пределах своей компетенции проводят ревизии и проверки финансово-хозяйственной деятельности получателей бюджетных средств;

– осуществляют последующий государственный финансовый контроль (Контрольно-ревизионное управление Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальные подразделения) на республиканском и местном уровнях.

Службы внутреннего контроля республиканских и местных государственных управлений осуществляют контрольные функции в порядке, установленном законодательством Республики Узбекистан.

Служба внутреннего контроля:

1. осуществляет внутренний контроль по направлениям деятельности государственного органа с целью повышения качества и производительности его работы;

2. проводит оценку функционирования системы управления в государственном органе, его территориальных подразделениях и подведомственных организациях, предоставляет рекомендации первому руководителю государственного органа по ее улучшению;

3. осуществляет проверку соблюдения государственным органом бюджетного и иного законодательства Республики Узбекистан;

Служба внутреннего контроля представляет руководителю государственного органа отчеты о результатах контроля и рекомендации по улучшению внутренних процедур, правил, процессов в государственном органе в целях повышения эффективности его работы, достижения прямых и конечных результатов его деятельности.

Служба внутреннего контроля организационно независима от других структурных подразделений, подчинена и подотчетна только первому руководителю государственного органа.

Службы внутреннего контроля исполнительных органов, финансируемые из областного бюджета, осуществляют внутренний государственный финансовый контроль в исполнительных органах, финансируемых из областного бюджета, и соответствующих исполнительных органах, финансируемых из бюджета района (города областного значения).

Принципами государственного финансового контроля являются:

1. принцип независимости – недопущение вмешательства, посягающего на независимость органов государственного финансового контроля и его работников при осуществлении ими деятельности;

2. принцип объективности – проведение контроля строго в соответствии с законодательством Республики Узбекистан, со стандартами государственного финансового контроля, исключение конфликта интересов;

3. принцип достоверности – подтверждение результатов контроля бухгалтерскими, банковскими и иными документами объекта контроля.

Единые требования к государственному финансовому контролю определяются стандартами государственного финансового контроля.

Государственный финансовый контроль подразделяется на следующие типы:

1. контроль на соответствие – оценка соответствия деятельности объекта контроля требованиям бюджетного и иного законодательства Республики Узбекистан;

2. контроль финансовой отчетности – оценка достоверности, обоснованности и своевременности составления и представления финансовой отчетности объектом контроля;

3. контроль эффективности – оценка, проводимая в том числе на основе контроля на соответствие и финансовой отчетности, достижения государственными органами прямых и конечных результатов, предусмотренных в их стратегических планах, реализации государственных и бюджетных программ, оказываемых государственных услуг, использования связанных грантов, государственных и гарантированных государством займов, поручительств и активов государства, а также комплексный

и объективный анализ влияния деятельности государственного органа и субъектов квазигосударственного сектора на развитие экономики, социальной сферы или отдельно взятой отрасли (сферы) государственного управления.

Органы государственного финансового контроля в пределах полномочий осуществляют следующие виды контроля:

1. комплексный контроль – проверка и оценка деятельности объектов контроля по всем вопросам за конкретный период;
2. тематический контроль – проверка и оценка деятельности объекта контроля по отдельным вопросам за конкретный период;
3. встречный контроль – контроль третьих лиц, который проводится исключительно по вопросам взаимоотношений с основным объектом контроля в рамках проверяемого вопроса;
4. совместный контроль – контроль, проводимый органами государственного финансового контроля совместно с другими государственными органами.

Список использованных источников

1. Ли А. Финансовое право Республики Узбекистан: Учебник. / Отв. ред.: М.Х. Рустамбаев. – Т.: ТГЮИ, 2003 г. – 416 с.
2. Тулаходжаева М.М. Система финансового контроля в Республике Узбекистан. Ташкент, Издательский дом «Мир экономики и права», 1998 г. – 176 с.

Б.Н. Бегжанов, ассистент,

Нукусский филиал Ташкентского государственного аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ КОНТРОЛЯ ЗА ИСПОЛНЕНИЕМ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА

Экономический строй или система хозяйствования определяет круг финансовых отношений, входящих в сферу управленческих функций непосредственно государства и его органов. В странах с развитой рыночной экономикой большая часть финансовых отношений находится внеуправления государством, так как основная часть финансовых ресурсов формируется и используется их собственниками по своему усмотрению.

Общее управление финансами осуществляется органами государственного и экономического (хозяйственного) управления.

В зависимости от государственного устройства и политической системы такими законодательными органами являются Парламент в Великобритании, Национальное собрание во Франции, Конгресс в США, Бундестаг в Германии.

Организация оперативного управления финансами осуществляется через государственный аппарат, состав и структура которого тоже определяются в соответствии с государственным устройством страны.

Управление финансами в экономически развитых государствах, как правило, осуществляется несколькими государственными органами. В

США это Министерство финансов (включает внутри себя одно из внутренних подразделений в виде Казначейства). Оно является представителем правительства, разрабатывает финансовую и налоговую политику, осуществляет эмиссию денежных знаков и чеканку монет, занимается вопросами внутренних займов и управлением государственным долгом, осуществляет контроль за исполнением финансовых законов, за сбором внутренних доходов, контроль за денежным обращением. Вторым финансовым ведомством в США является Административно-бюджетное управление при Президенте. Оно составляет расходную часть федерального бюджета и разрабатывает финансовые программы, организует оперативный контроль по управлению бюджетом и является ведущим органом исполнительной власти. Управление исполнением бюджета разделено в США между Министерством финансов, Таможенной службой и Бюро по алкогольным напиткам, табачным изделиям и огнестрельному оружию.

В Великобритании органами государственного управления финансами выступает Казначейство. Оно руководит разработкой, составлением и исполнением государственного бюджета, определением налоговой политики, финансово-экономическим прогнозированием, международными финансовыми отношениями, осуществляет контроль за расходованием средств государственными предприятиями. Исполнение бюджета в части таможенных пошлин и акцизов организует Управление таможенных пошлин и акцизов.

В Германии органом государственного управления финансами является Министерство финансов, разрабатывающее основы финансовой, налоговой, валютной и кредитной политики.

Оно составляет проект бюджета и среднесрочного финансового плана, осуществляет кассовое обслуживание бюджета, контроль за исполнением бюджета и разработку основ распределения финансовых ресурсов между звеньями бюджетной системы. В управлении финансами участвуют Федеральное ведомство по финансам и Федеральное управление государственным долгом, подчиненные Федеральному министерству финансов Первое ведомство занимается, налоговой проверкой предприятий, налогообложением иностранных капиталовложений, проблемами устранения двойного обложения; второе – операциями по выпуску и погашению займов и финансированием бюджетного дефицита.

Во Франции управление финансами осуществляет Министерство экономики, финансов и бюджета. В его функции входят: разработка государственного бюджета и контроль за его исполнением, кассовое обслуживание бюджета; сбор налогов, пошлин и прочих поступлений; контроль за финансовыми операциями, осуществление связи государства с предприятиями в качестве акционера, кредитора или гаранта, общественный учет и контроль (распределены между соответствующими управлениями).

В Италии управлением финансами заняты четыре государственных органа: государственными расходами и финансовым контролем – Казначейство; доходами – Министерство финансов, составлением государственного бюджета и координированием финансовых ресурсов – Министерство

бюджета и планирования, местными финансами – Министерство внутренних дел.

В Республике Узбекистан управление государственными финансами осуществляется Министерством финансов, Центральным банком, Государственным налоговым комитетом, Государственным таможенным комитетом, регулируется законодательством в установленном порядке.

Органы управления финансами проводят в жизнь финансовую политику государства, они разрабатывают проекты форм и методов финансовых отношений; контролируют соблюдение установленных форм и методов финансовых отношений, изучают их действенность; вносят предложения в Олий Мажлис по дальнейшему совершенствованию форм и методов финансовых отношений.

Опыт развития таких стран, как США, Великобритания, Германия, Франция и Япония, где издавна сложились и успешно функционируют системы государственного (парламентского) контроля, правительственные контрольно-ревизионные системы, организованные при исполнительной власти, а также системы независимого аудита показывают ту незаменимую роль, которая отводится финансовому контролю в управлении финансами государства.

Дифференциация системы контрольных финансовых органов в развитых странах основывается на практике разделения власти между представительными, исполнительными и судебными органами.

Несмотря на то, что страны рыночной экономики имеют довольно рациональные финансовые системы и системы финансового контроля, они не могут адекватно применяться в странах СНГ, в частности, в Узбекистане, так как должны быть учтены имеющиеся национальные и экономические особенности. Тем более что и в развитых странах продолжается постоянный поиск новых решений в вопросе совершенствования финансового контроля.

В соответствии с решением Совета глав государств СНГ от 3 июня 2005 года в целях обеспечения государств – участников СНГ результатами централизованных исследований в области государственного управления в экономической сфере, государственного и международного финансового контроля с учетом развития интеграционных процессов в государствах – участниках Содружества, создана и действует базовая организация государств – участников Содружества независимых государств по исследованиям в области государственного и международного финансового контроля на базе государственного научного учреждения «Государственный научно-исследовательский институт системного анализа Счетной палаты Российской Федерации».

Основными направлениями деятельности базовой организации являются:

- научное, методическое и информационное обеспечение исследований в области государственного и международного финансового контроля;
- обеспечение государств – участников СНГ результатами исследований в области государственного и международного финансового контроля;

– подготовка научных кадров в аспирантуре и докторантуре;
развитие сотрудничества научно-исследовательских организаций государств – участников СНГ.

В настоящее время важное место в структуре управления финансами отведено Министерству финансов, на которое возложено управление государственными финансами в Республике Узбекистан. Как центральный финансовый орган оно проводит в жизнь единую финансовую политику государства и осуществляет общее руководство организацией финансов в стране.

Для регулирования отношений в области казначейского исполнения Государственного бюджета Республики Узбекистан принят Закон Республики Узбекистан «О казначейском исполнении Государственного бюджета». Казначейским исполнением государственного бюджета является зачисление всех доходов государственного бюджета на Единый казначейский счет, а также оплата расходов государственного бюджета с этого счета.

Казначейство является специально уполномоченным финансовым органом, осуществляющим совместно со своими территориальными подразделениями казначейское исполнение государственного бюджета.

Казначейство в своей деятельности руководствуется Конституцией и законами Республики Узбекистан, постановлениями палат Олий Мажлиса Республики Узбекистан, Указами, Постановлениями и Распоряжениями Президента Республики Узбекистан, Постановлениями и Распоряжениями Кабинета Министров Республики Узбекистан и другими нормативно-правовыми актами, относящимися к его деятельности.

Список использованных источников

1. Закон Республики Узбекистан «О казначейском исполнении Государственного бюджета»// Ташкент: МФ, 2008г..

2. Ли А.А. Бюджетное законодательство Республики Узбекистан и вопросы его совершенствования. //Материалы республиканской конференции. Т., 2002 г. – 11-17 с.

**Б.Н. Бегжанов, ассистент,
З. Муратбаева, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ

Аудит в государственном секторе организуется в двух формах:

- Внешний аудит.
- Внутренний аудит.

Внешний аудит проводится Счетной палатой Республики Узбекистан, где проверяют порядок составления государственного бюджета и исполнения доходной и расходной части бюджета Республики Узбекистан.

Внутренний аудит в государственном секторе вводится в Республике Узбекистан как новый инструмент управления государственными финан-

сами в рамках государственной стратегии по финансам; прежде всего он будет применен в Казначействе.

Контроль за исполнением государственного бюджета осуществляется внутренним аудитом и внутренним контролем. Внутренний контроль (ВК) осуществляется соответствующими сотрудниками отделов (секторов) Казначейства (текущий контроль).

Объектами ВК являются первичные документы (входящие и исходящие), которые используются в бизнес-процессах и проверяются на:

- а) правильность заполнения по установленному порядку;
- б) правильность использования показателей бюджетной классификации;
- в) соответствие установленным плановым ассигнованиям (лимитам);
- г) другие предметы контроля.

Деятельность подразделений службы внутреннего аудита (далее – СВА) включает разработку годового плана проведения аудиторских проверок, изучение и анализ имеющейся информации, предоставление информации о результатах аудита заинтересованным сторонам, контроль выполнения рекомендаций и исправление выявленных недостатков. При этом в соответствии со Стратегией дальнейшего развития казначейской системы государственного бюджета предусматривается, что преобразование действующих в настоящее время структурных подразделений по контролю казначейских операций в службы внутреннего аудита намечается параллельно с внедрением ИСУГФ.

Существует несколько типов внутренних аудиторских проверок, которые могут быть классифицированы следующим образом:

Финансовый аудит. Цель финансового аудита состоит в проверке надежности бухгалтерской системы и информации, а также сумм, отражаемых в годовой и квартальной бухгалтерской отчетности, по кассовому исполнению государственного бюджета;

Аудит соблюдения существующих нормативных актов. Цель этого аудита заключается в проверке соответствия отчетности требованиям существующего законодательства, нормативных актов, принятой политике и процедурам;

Операционный аудит. Цель операционного аудита заключается в проверке качества и уместности существующих в Казначействе систем и процедур, проведении критического анализа организационной структуры, а также оценке достаточности методологических материалов и финансовых средств для выполнения поставленных задач;

Управленческий аудит. Цель управленческого аудита заключается в оценке качества управленческих функций в рамках задач, стоящих перед Казначейством.

СВА проводит анализ и оценку деятельности Казначейства по всем направлениям его работы. Поэтому сотрудники СВА не концентрируют свои усилия на работе только в одном направлении, а выполняют тот тип аудита, который, с их точки зрения, является наиболее приемлемым в решении поставленных аудиторских задач. Более того, СВА не ограничивается проведением аудиторских проверок различных подразделений Казна-

чейства. Сотрудники СВА особое внимание уделяют аудиту операций посредством анализа деятельности всех бизнес- процессов, связанных с их проведением.

В составе Казначейства Министерства финансов будет сформировано самостоятельное управление/отдел внутреннего аудита со штатной численностью от 3 до 7 человек, а при управлениях Казначейства по Республике Каракалпакстан, областям и городу Ташкенту – сектора (группы) по внутреннему аудиту со штатной численностью в составе от 2 до 4 человек. При этом начальник службы внутреннего аудита Казначейства будет непосредственно подчиняться начальнику Казначейства – заместителю министра финансов, а начальники секторов (групп) внутреннего аудита в региональных управлениях Казначейства подчиняться начальнику управления/отдела внутреннего аудита Казначейства.

Основные функции управления и секторов внутреннего аудита:

- постоянный мониторинг работы ИСУГФ и казначейских документов;
- подготовка предложений по совершенствованию бизнес- процессов в Казначействе.

Контроль за исполнением средств государственного бюджета в Казначействе будет осуществляться в виде:

- внутрисистемного контроля (предварительный и текущий контроль);
- внутреннего аудита (самостоятельного подразделения Казначейства).

Документально оформленный план аудиторских проверок служит достижению следующих целей:

- способствует облегчению анализа и помогает руководству Казначейства утвердить приоритетные направления аудита;

- обеспечивает СВА эффективной методикой достижения лучшего понимания и планирования аудиторских подходов к анализу рисков, присущих проверяемой области казначейской деятельности;

- облегчает процесс последующего планирования аудита;

- способствует объяснению, документированию и обоснованию изменений, вносимых в годовой план.

СВА необходимо концентрировать свои усилия на проверке областей казначейской деятельности, в которых существуют наибольшие внутренние риски (по видам деятельности) и подверженность рискам (вследствие низкого качества систем контроля) наиболее высока.

Каждый год СВА должна обращать внимание на указанные вопросы и их влияние на деятельность органов аудита. Соответственно, СВА необходимо определить:

- какие направления казначейской деятельности будут являться предметом аудита (планирование аудиторских проверок);

- каким образом будет проводиться аудит (методику аудита).

Процесс подготовки годового стратегического плана аудиторских проверок может быть разделен на четыре этапа:

- определение тех направлений казначейской деятельности, которые будут являться предметом аудита в этом году;

– оценка рисков, присущих направлениям казначейской деятельности, планируемыми для проверки;

– изучение информации, которая есть в распоряжении Службы аудита по конкретным направлениям деятельности Казначейства, в частности, относительно качества систем внутреннего контроля. Внутренние риски поддаются управлению путем введения и работы надежной системы внутреннего контроля;

– предоставление заключения относительно объемов и периодичности аудита.

Такой подход применяется для сосредоточения работы аудиторов на тех звеньях, которые представляют для Казначейства самый высокий риск, или тех, для которых аудит будет наиболее полезным. Направления деятельности, с которыми связаны самые малые риски, проверяются не так часто и/ или не столь основательно.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. // Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Национальные стандарты аудиторской деятельности Республики Узбекистан. Ташкент, 2009 г.

А.Є. Єгоров,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МІСЦЕ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ

На сьогодні для України актуальним є питання забезпечення функціонування Рахункової палати відповідно до міжнародних стандартів аудиту державних фінансів, оскільки здійснення контролю за надходженням коштів до державного бюджету є постійною практикою в країнах ЄС і більшості держав світу. Відповідно, введення в дію зазначеного інституту є одним із важливих зобов'язань України перед зарубіжними партнерами, яке може показати ефективність дії механізмів державного фінансового контролю в умовах хаотично структурованої економіки та показати надійність українського фінансового середовища. Крім цього, це може позитивно вплинути на імідж нашої держави за кордоном (а також на бізнес-клімат в Україні).

Відповідно до нової редакції Закону України «Про Рахункову палату» цей орган займатиме центральне місце в системі державного фінансового контролю – об'єктами її контролю є державні органи, органи місцевого самоврядування, інші бюджетні установи, у т.ч. закордонні, суб'єкти господарювання, громадські чи інші організації, фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, Національний банк України тощо. Рахунковій палаті надані широкі повноваження при здійсненні

ні перевірок, які підкріплені суттєвими гарантіями її незалежності (наприклад, незважаючи на її підзвітність парламенту, жоден орган не може відправити палату у відставку або виразити їй недовіру). Також вперше передбачено суттєві механізми взаємодії Рахункової палати із іншими органами публічної влади, у т.ч. із правоохоронними органами, які зобов'язані розглядати відповідні звернення палати у передбачений законом строк. Крім цього, відтепер закріплений принцип прозорості діяльності палати, а також конкурсного відбору її складу, що має позитивно вплинути на її діяльність. Це дає змогу в повній мірі реалізувати парламентський контроль за надходженням та використанням коштів до зазначених органів.

Таким чином, ми бачимо посилення ролі Рахункової палати як єдиного в Україні незалежного органу зовнішнього фінансового контролю, оскільки саме вона забезпечує дієвість контрольних функцій парламенту, що посилює довіру суспільства до державних органів.

Список використаних джерел

1. Офіційний портал Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

О.В. Забзалюк,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри міжнародних відносин,
Львівський університет бізнесу та права

ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Контроль є невід'ємною частиною регулюючого механізму, однією з форм зворотних зв'язків, коли управляючий суб'єкт, одержуючи інформацію про стан фінансової системи, оцінює її та виносить рішення про необхідні заходи. Аналіз контрольних дій дає можливість визначити резерви та перспективи розвитку системи загалом, ефективність управлінських рішень. Фінансова система, її елементи, маючи складну структуру, обов'язково припускають використання ефективного, дієвого контролю.

Фінансовий контроль як елемент управління розглядається у декількох аспектах: по-перше, це контроль за фінансовою та господарською діяльністю господарюючих суб'єктів; по-друге, це регламентована нормами права діяльність господарюючих суб'єктів, контролюючих суб'єктів, пов'язана з рухом централізованих і децентралізованих фондів; по-третє, це засіб забезпечення законності у фінансовій діяльності.

До загальних (універсальних) функцій соціального управління належать прогнозування, планування, регулювання, керівництво, організація, координація, нагляд та контроль. У свою чергу однією з найважливіших функцій державного управління є контрольна. При цьому слід зауважити, що, з одного боку, управління у сфері функціонування державних органів спрямоване на реалізацію контрольної функції, а з другого – діяльність органів виконавчої влади сама має підконтрольний характер.

Фінансовий контроль як складовий компонент державного контролю виступає специфічною функцією державного управління. Він вирізняється специфікою своєї цільової спрямованості, змісту та засобів реалізації. Також цьому притаманні спеціальний суб'єктний склад та особливий предмет (об'єкт) контрольної діяльності. Отже, розглядаючи співвідношення фінансового контролю та державного управління, бачимо, що фінансовий контроль слугує засобом досягнення конкретної мети, яка постає перед державою, – реалізації ефективної фінансової політики, встановлення правопорядку та законності, забезпечення дотримання дисципліни в галузі публічних фінансів [1, с. 62].

Завданням фінансового контролю в державі залишається виявлення та усунення порушень чинного законодавства, інших нормативних документів, забезпечення ефективності, доцільності й раціональності управління фінансовими ресурсами. На підставі результатів контролю державою вживаються відповідні заходи, які спрямовані на запобігання та викорінення цих порушень у майбутньому [2, с. 230].

Слід зазначити, що фінансам як економічній категорії, що пов'язана із закономірностями розвитку матеріального виробництва, формуванням, рухом та трансформацією вартості, крім розподільної (перерозподільної) та регулюючої, притаманна також контрольна функція. Вона виявляється як при контролі розподілу валового внутрішнього продукту, так і при перевірці використання публічних грошових фондів відповідно до їхнього цільового призначення. Серед усього різноманіття фінансових відносин немає жодного їх різновиду, який тим чи іншим чином не був би пов'язаний з контролем. При цьому цілком зрозуміло, що при всій автономності контрольної функції вона не діє ізольовано від інших (усі функції фінансів «працюють» паралельно) і виступає необхідним складовим компонентом забезпечення ефективного руху публічних фінансів. Усе це свідчить про те, що контрольна функція фінансів виступає об'єктивною базою фінансово-контрольної діяльності компетентних суб'єктів.

У сучасних складних умовах становлення ринкової економіки, до того ж, обтяжених глобальними кризовими чинниками, контрольна функція в галузі фінансів набуває особливої актуальності. Це пов'язано з певною специфікою даної діяльності, що дозволяє їй активно впливати на економічні процеси. Ефективний фінансовий контроль сприяє прискоренню економічного і соціального розвитку країни, раціональній організації використання всіх наявних ресурсів.

Говорячи про особливості фінансового контролю, слід зазначити, що в теперішній час відбувається його ускладнення, усе чіткіше виявляється

його багатоаспектність. Окреслена риса є виявом сучасної тенденції щодо розширення сфери контрольної діяльності, вона поширюється на недержавні підприємства, громадян, що займаються підприємницькою діяльністю. Фінансовий контроль стає все більш різноманітним і багатоплановим, набуває «всеосяжності» та наскрізності. В перебігу проведення в Україні адміністративної реформи деякі контролюючі органи було ліквідовано, утворено нові контролюючі суб'єкти, компетенція «традиційних» контрольних органів змінюється, тому вітчизняну систему органів фінансового контролю ще не можна визнати сформованою остаточно, її трансформацію не завершено [3, с. 124].

Слід сказати, що предметом фінансового контролю виступають первинні фінансові та інші документи (плани, рахунки, кошториси, баланси, звіти та ін.), що містять інформацію про параметри фінансово-господарської діяльності підконтрольного суб'єкта.

Отже, під фінансовим контролем слід розуміти особливу сферу публічного контролю, що являє собою діяльність фінансових органів з виявлення порушень законності, фінансової дисципліни і доцільності при формуванні, розподілі (перерозподілі) та використанні державних і місцевих грошових фондів.

Правове регулювання фінансового контролю здійснюється нормами фінансового права. В юридичній літературі склалася думка про фінансовий контроль як інститут Загальної частини фінансового права. Проте не викликає сумніву, що фінансовий контроль стосується всіх етапів фінансової діяльності, всіх фінансово-правових підгалузей та інститутів Особливої частини фінансового права. До зазначеного треба додати, що фінансовий контроль є, мабуть, єдиним структурним підрозділом фінансового права, правові норми якого містяться як у Загальній, так і в Особливій частині. Наведена риса свідчить про ту обставину, що структура фінансового контролю має досить складний характер. До Загальної частини слід віднести фінансово-правові норми, що регулюють загальні принципи, цілі та завдання, організацію та порядок здійснення фінансового контролю, характеристику його видів та методів. Що ж стосується фінансово-правових норм, які передбачають специфіку здійснення фінансового контролю в різних сферах фінансової діяльності, то їх цілком слушно відносять до Особливої частини. Конкретизація ж їх специфічних завдань і змісту відбувається в інституціональних (підгалузевих) правових актах (наприклад, у Бюджетному або Податковому кодексах України, Законі України «Про аудиторську діяльність») [4, с. 45].

Таким чином значення фінансового контролю полягає у тому, що він слугує інструментарієм протидії правопорушенням, стримування злочинності в галузі фінансів, забезпечення законності та правопорядку при здійсненні фінансової діяльності, досягнення доцільного та раціонального використання фінансових ресурсів, державного і комунального майна та врешті-решт належного фінансового забезпечення ефективної реалізації функцій сучасної соціально спрямованої держави.

Список використаних джерел

1. Фінансове право: підручник / М.П. Кучерявенко., Д.О. Білінський., О.О. Дмитрик та ін., ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. М.П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2013. – 398 с.
2. Товстопят Л.М., Хуткий О.В. Правове регулювання фінансового контролю в Україні: проблеми та перспективи вдосконалення / Товстопят Л.М., Хуткий О.В // Порівняльно-аналітичне право. – № 3-2. – 2013. – С. 228-234.
3. Скороход І. Стан і ступінь наукового розроблення поняття «фінансовий контроль» із позиції фінансового права // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 3. – С. 121-127.
4. Скрипник А. Реформування державного внутрішнього фінансового контролю : реалії та перспективи // Фінансовий контроль. – 2013. – № 10 (93). – С. 39-46.

А.А. Кузнецов,
кандидат економічних наук, доцент,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФОРМАЛЬНІ ТА НЕФОРМАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Якість управлінського контролю визначається його спроможністю забезпечувати, щоб поведінка та рішення працівників узгоджувалися з цілями та стратегіями організації.

Під критеріями якості слід розуміти контрольні показники, що використовуються для оцінки або вимірювання управлінського контролю та облікової інформації відповідно.

Прийнятні критерії якості облікової інформації необхідні для прийнятно несуперечливої оцінки або вимірювання якості в аспекті відповідності інформаційних потреб системи управління. Вказані критерії виступають як своєрідна система відліку (або порівняльного еталону), що забезпечує єдине тлумачення та розуміння облікової інформації усіма користувачами.

За суттю критерії якості можуть бути:

формальними, тобто встановленими виходячи з вимог міжнародного права та міжнародних концептуальних основ (наприклад, якість облікової інформації відносно МСФЗ), діючого вітчизняного законодавства (наприклад, відповідність вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку), або внутрішньої концептуальної основи (наприклад, вимог, сформульованих власниками та менеджментом підприємства);

неформальними, такими, що характеризують рівень політики забезпечення якості, у тому числі розробка відповідних напрямків забезпечення якості, наявність процедур якості, узгоджень щодо рівня роботи по дотриманню якості, частота проведення оцінок якості облікової інформації, яка надається користувачам.

Конкретний перелік критеріїв якості визначається завданнями, що ставить система управління перед бухгалтерським обліком та управлінським контролем в залежності від стратегії, що прийнята суб'єктом господарювання.

Під концептуальною основою якості облікової інформації розуміється система критеріїв, що використовуються при формуванні, угрупованні та наданні облікової інформації користувачам. Відповідна концептуальна основа може бути регламентована як на законодавчому рівні (наприклад, щодо складання фінансової звітності українськими суб'єктами господарювання), так і на внутрішньому локальному рівні (відносно внутрішньої облікової інформації, що надається внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень). У будь-якому випадку, облікова інформація повинна відповідати встановленим критеріям якості.

При цьому, навіть в межах єдиної концепції системи управління, можуть застосовуватися різні критерії якості щодо ідентичної облікової інформації з огляду на управлінські рішення, для прийняття яких вона буде використовуватися. Наприклад, якщо розглядаються стратегічні питання розвитку компанії, то інформація про фінансовий стан підприємства повинна відповідати більш жорстким критеріям якості порівняно з аналогічною обліковою інформацією, що надається для прийняття поточних управлінських рішень про обсяги діяльності на наступний місяць роботи компанії.

Д.Ю. Попова,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РЕВІЗІЯ І КОНТРОЛЬ – ФУНКЦІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Контроль – це процес, що забезпечує досягнення цілей організації. Він необхідний для виявлення і вирішення виникаючих проблем раніше, ніж вони стануть дуже серйозними, і може також використовуватися для стимулювання успішної діяльності. За допомогою контролю можна оцінити ефективність прийнятих рішень, оцінити результати реалізації цих рішень, знайти і запобігти негативним відхиленням.

Ревізія – це найбільш дієва форма наступного контролю. Її основна мета – вивчити спеціальними прийомами документального і фактичного контролю виконання вимог законодавства, визначити економічну ефективність фінансово-господарської діяльності, законності господарських операцій, достовірність даних і доцільність господарських і фінансових операцій. Ревізія є основним засобом розкриття та попередження різних зловживань, порушень фінансової та податкової дисципліни, а також виявлення та мобілізації внутрішньогосподарських резервів. Ревізію слід віднести до подальшого виду контролю, тому що ревізійний процес організовується для оцінки вже dokonаних фактів господарської діяльності.

Ревізор не має права погрожувати, тиснути, вимагати матеріали, які не відносяться до предмету ревізії, вживати обвинувальні твердження. Загальним завданням ревізії та контролю є перевірка даних на відповідність, усунення неполадок і результату.

Головними якостями ревізора і контролера повинні бути відповідальність, стриманість, порядність, стресостійкість, чесність і вимогливість.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**Ш.Т. Ситмуратов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

НАЦИОНАЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА

Для организации внутреннего аудита и разработки стандартов принят Национальный стандарт аудиторской деятельности Республики Узбекистан (НСАД) № 4 «Требования, предъявляемые к внутренним стандартам аудиторских организаций». Настоящий Национальный стандарт аудиторской деятельности (НСАД) № 4 (далее – Стандарт) в соответствии с Законом Республики Узбекистан «Об аудиторской деятельности», Постановлением Кабинета Министров Республики Узбекистан «О совершенствовании аудиторской деятельности и повышении роли аудиторских проверок», Распоряжением Президента Республики Узбекистан «О создании Комиссии по проверке соблюдения лицензионных требований и условий аудиторскими организациями и подготовке предложений по коренному совершенствованию аудиторской деятельности» определяет требования, предъявляемые к внутренним стандартам аудиторских организаций.

Целью настоящего Стандарта является унификация принципов и подходов аудиторских организаций к разработке внутренних стандартов, а также требований к порядку и организации внутреннего контроля за их применением.

Задачами Стандарта являются:

- а) определение единых принципов разработки внутренних стандартов аудиторских организаций;
- б) установление обязательных требований к аудиторским организациям при разработке внутренних стандартов;
- в) описание порядка осуществления внутреннего контроля за соблюдением аудиторами (сотрудниками) аудиторских организаций требований внутренних стандартов.

Разработка и практическое применение внутренних стандартов являются обязательными для всех аудиторских организаций.

Настоящий Стандарт не ставит целью регулировать форму, содержание и порядок подготовки внутренних регламентирующих документов аудиторских организаций по вопросам, выходящим за пределы профессиональных аспектов осуществления аудиторской деятельности.

Под внутренними стандартами аудиторской организации понимаются документы, определяющие единые требования к осуществлению и оформлению аудита, принятые и утвержденные аудиторской организацией с целью обеспечения эффективности проведения аудиторской проверки и ее

соответствия требованиям Национальных стандартов аудиторской деятельности Республики Узбекистан.

Аудиторская организация должна сформировать пакет внутренних стандартов, отражающий ее собственный подход к проводимым аудиторским проверкам и составляемым аудиторским отчетам и заключениям, с учетом требований Национальных стандартов аудиторской деятельности Республики Узбекистан к организации и проведению аудиторской проверки.

Внутренние стандарты являются частью организационно-распорядительной документации и системы внутреннего контроля аудиторской организации.

Внутренние стандарты должны в совокупности представлять описание комплексного подхода аудиторской организации к организации и технологии проведения аудиторской проверки.

При разработке внутренних стандартов, предназначенных для проведения аудиторской проверки, аудиторские организации должны руководствоваться Национальными стандартами аудиторской деятельности Республики Узбекистан и другими актами законодательства Республики Узбекистан, регулирующими аудиторскую деятельность.

При отсутствии стандартов аудиторской деятельности в определенной области аудиторской проверки, детализированных методик и подходов к проведению аудита, аудиторские организации при разработке внутренних стандартов руководствуются международными стандартами аудита с учетом специфических особенностей, установленных законодательством.

Аудиторская организация самостоятельно устанавливает перечень и порядок разработки внутренних стандартов.

В случае прямых указаний в Национальных стандартах аудиторской деятельности на то, что некоторые моменты требуют дополнительного утверждения в качестве внутренних стандартов, аудиторская организация обязана обеспечить выполнение данного указания в первоочередном порядке.

Внутренние стандарты, содержащие общие положения по аудиторской проверке, предназначены для регулирования взаимоотношений между аудиторами, а также между сотрудниками и руководством аудиторской организации в соответствии с основными принципами проведения аудиторской проверки.

Специализированные внутренние стандарты включают стандарты в области методологии проведения аудиторских проверок по различным направлениям деятельности хозяйствующих субъектов.

Внутренние стандарты по образованию и подготовке кадров устанавливают требования к образованию, профессиональному уровню аудиторов и специалистов, регламентируют порядок подготовки и повышения квалификации работников аудиторской организации.

Внутренние стандарты утверждаются приказом руководителя аудиторской организации, а в случаях, предусмотренных учредительными документами аудиторской организации, – собранием учредителей или другим уполномоченным органом.

Внутренние стандарты, регламентирующие внутренний контроль качества аудита, должны содержать положения по осуществлению контроля за выполнением требований внутренних стандартов.

Внутренние стандарты могут предусматривать назначение соответствующих должностных лиц, ответственных за соблюдение положений внутренних стандартов.

Для обеспечения надлежащего контроля за соблюдением внутренних стандартов необходимость их применения должна входить в функциональные обязанности аудитора, предусмотренные трудовыми отношениями между аудитором и аудиторской организацией.

Контроль за выполнением требований внутренних стандартов должен быть организован на всех уровнях управления аудиторскими проверками, начиная с руководителей групп и руководителей проверок и заканчивая руководителями аудиторской организации, уполномоченными подписывать аудиторские заключения.

Для выполнения контрольных функций в ходе осуществления аудиторской проверки аудиторской организацией может быть создана служба контроля качества проведения аудиторской проверки. Внутренние требования к уровню профессиональной подготовки специалистов, выполняющих контрольные функции в составе службы контроля качества проведения аудиторской проверки, устанавливаются внутренними стандартами по образованию и подготовке кадров аудиторской организации.

На сотрудников аудиторских организаций распространяется обязанность не разглашать содержание внутренних стандартов и не использовать их вне деятельности данной аудиторской организации, за исключением случаев, предусмотренных законом.

Список использованных источников

1. Остонакулов М. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. Ташкент, «IQTISOD-MOLIYA», 2007. – 292с. С.47
2. Национальные стандарты аудиторской деятельности Республики Узбекистан. Ташкент, 2009 г.

**Ш.Т. Ситмуратов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ АУДИТА И ИХ ЗНАЧЕНИЕ

Совершенствование МСА осуществляется путем небольших ежегодных улучшений в сочетании с относительно крупными изменениями один раз в несколько лет. В настоящее время наиболее актуальными вопросами в этой области являются следующие:

а) существует мнение, что отчет аудитора должен более категорично подтверждать достоверность отчетности (аудиторский риск должен стремиться к нулю). Подобная тенденция приведет к необходимости перестройки всей системы проведения аудиторской деятельности, так как выборочных проверок недостаточно, чтобы подтвердить полную достовер-

ность отчетности. Масштабы проверок придется существенно увеличить, соответственно, вырастет их стоимость. Однако вопрос, приведет ли рост объема аудиторской проверки (и, соответственно, ее удорожание) к большей надежности аудиторских заключений, остается дискуссионным и требует значительной проработки;

б) в целях подтверждения финансовой отчетности предполагается большее внимание уделять информации третьих лиц как заслуживающей большего доверия, чем информация клиента;

в) в целях усиления независимости аудитора предполагается внести соответствующие дополнения в Этический кодекс (Code of Ethics) аудитора;

г) рассматривается вопрос об изменении стандарта, регулирующего действия в случае обнаружения фактов обмана и ошибок при проведении аудиторских проверок. Предполагается, что целесообразно в аудиторские комиссии включать специалистов, имеющих практический опыт в раскрытии фактов мошенничества. Если рассматривать эти вопросы в сравнении с международными и национальными стандартами аудита, то можно увидеть следующее картину:

Из приведенных данных видно, что необходимо дальше продолжать работы по разработке и утверждению национальных стандартов аудита в Республике Узбекистан. Однако в связи с тем, что разработка МСА и их совершенствование продолжаются, соответственно, продолжается и работа над Национальными стандартами аудиторской деятельности РУз.

На первый взгляд, МСА и процесс их внедрения в Узбекистане не должны оказывать существенного влияния на деятельность органов государственного финансового контроля. Традиционный подход предполагает основной задачей контрольных органов проведение государственного аудита, т.е. проверок финансовой отчетности получателей бюджетных средств на предмет ее соответствия законодательным и иным установлениям (нормативный акт о бюджете на очередной год, бюджетная роспись, бюджетные ассигнования, лимиты бюджетных обязательств, сметы и т.д.) и проверок целевого использования, выделенных из бюджета средств. Однако если осуществлять и аудит эффективности, то значение МСА весьма возрастает, особенно в вопросах инвестиционной политики государства и развития реального сектора экономики.

Проверки эффективности использования государственных средств, осуществленные с использованием методов и критериев МСА, должны, во-первых, дать возможность сопоставить результаты использования бюджетных средств с результатами, достигнутыми при аналогичных или достаточно близких ситуациях в зарубежных странах, и, во-вторых, явиться для зарубежных и отечественных инвесторов своего рода «государственной гарантией» эффективной работы проверяемых хозяйствующих субъектов.

В разных странах подход к использованию стандартов аудита может быть различен. В наиболее экономически развитых странах применяют самостоятельно разработанные и утвержденные стандарты, которые весьма

близки к МСА по содержанию, хотя могут значительно отличаться от них по форме. В развивающихся странах в качестве национальных стандартов часто утверждают МСА с комментариями или без таковых.

Развитие аудиторских стандартов в рыночной экономике Узбекистана основывается на последних достижениях науки и практики, ориентируется на модель социально-ориентированной рыночной экономики, использует опыт стран с развитой рыночной экономикой, соответствует международным правилам и нормам.

Целью разработки аудиторских стандартов является повышение надежности и качества аудиторских услуг, снижение аудиторского риска и создание дополнительного уровня гарантий результатов аудита для заинтересованных пользователей бухгалтерской информации.

Дальнейшая стандартизация деятельности по оказанию аудиторских услуг должна быть направлена на достижение оптимальной степени упорядочения аудиторской деятельности посредством установления положений и норм для всеобщего и многократного применения в отношении реально существующих или потенциальных задач.

Ныне разрабатываемая версия национальных стандартов не содержит основ аудита государственного сектора. Подобные документы должны быть направлены на развитие и гармонизацию финансовой отчетности, бухгалтерской и аудиторской практики в государственном секторе.

Учитывая роль профессиональных аудиторских организаций, можно сформулировать методологические подходы и принципы разработки внутренних стандартов аудиторской деятельности.

При разработке внутренних стандартов аудиторской деятельности необходимо руководствоваться следующими принципами:

1. Целесообразность разработки внутренних стандартов следует оценивать с точки зрения их социально-экономической необходимости и применения;

2. При разработке внутренних аудиторских стандартов необходимо обеспечить:

соответствие требованиям внешних стандартов, нормам законодательства по бухгалтерскому учету и аудиту, гражданскому, трудовому и др.;

оптимальность требований, включаемых в стандарты.

3. Стандарты должны периодически и своевременно обновляться для обеспечения их соответствия современным достижениям науки, уровню социально-экономического развития, передового отечественного и зарубежного опыта.

4. Стандарты должны устанавливать требования к основным свойствам объекта стандартизации, которые могут быть объективно проверены, включая требования, обеспечивающие безопасность окружающей среды, жизни, здоровья, имущества.

Таким образом, интеграция теории и практики аудита должна обеспечить должное качество аудиторских услуг и достигаться системой стандартов, включающей внешние и внутренние стандарты аудиторской деятельности. Система стандартов позволяет регулировать аудиторскую деятельность с учетом:

– тенденций ее развития и опыта в масштабах международного аудиторского сообщества;

– экономики, специфики учета и финансовой (бухгалтерской) отчетности, нормативно-правового регулирования хозяйственной деятельности и аудита отдельной страны;

– собственного подхода каждой аудиторской организации к проводимым проверкам и составляемым заключениям.

Соблюдение требований разработанных стандартов в перспективе повысит профессионализм работников органов контроля, достоверность, объективность результатов контрольных мероприятий и качество проведения внешнего и внутреннего контроля за исполнением республиканского и местных бюджетов в целом. Стандарты будут способствовать применению единых подходов к практике проведения внешнего и внутреннего контроля за исполнением республиканского и местных бюджетов, укреплению взаимодействия между органами государственного финансового контроля, оценке, координации и прозрачности деятельности органов контроля.

Список использованных источников

1. Остонакулов М. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. Ташкент, «IQTISOD-MOLIYA», 2007. – 292с. С.47

2. Национальные стандарты аудиторской деятельности Республики Узбекистан. Ташкент, 2009 г.

**Г.Е.Таженова, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

Финансовый контроль является неотъемлемой частью государственного устройства, одной из важнейших функций управления государством. Роль финансового контроля при переходе к рыночной экономике существенно возросла. С одной стороны, финансовый контроль является одной из завершающих стадий управления финансами, а с другой – он выступает необходимым условием эффективности управления ими. Финансовый контроль реально охватывает весь процесс движения финансовых ресурсов, начиная со стадии формирования средств, необходимых для начала осуществления деятельности в любой сфере, и заканчивая получением финансовых результатов от этой деятельности.

Переход на рыночные отношения, приватизация государственной собственности потребовали создания адекватных финансового механизма и финансовой системы, значит, и соответствующей системы финансового контроля. В условиях децентрализации экономики, разгосударствления и приватизации собственности в Республике Узбекистан роль финансового контроля должна все более усиливаться, что исходит из нижеследующего.

Свидетельством тому, что проблема организации государственного контроля находится под пристальным вниманием руководства Республики Узбекистан, является тот факт, что за годы перестройки были приняты: Законы Республики Узбекистан от 13 января 1992 года № 504-ХП «Об учреждении Комитета государственного контроля Республики Узбекистан при Президенте Республики Узбекистан», от 9 декабря 1992 года «Об аудиторской деятельности», Указы Президента Республики Узбекистан от 16 февраля 1994 года «О некоторых мерах по совершенствованию системы государственного контроля в Республике Узбекистан», от 8 августа 1996 года

«Об упорядочении проверок и совершенствовании деятельности контролирующих органов». С 2000 г. по настоящее время принято множество актов законодательства, устанавливающих основные особенности реализации финансового контроля в Республике Узбекистан (Законы Республики Узбекистан «О бюджетной системе» и «О казначейском исполнении Государственного бюджета» и др.).

При этом, отношения, связанные с осуществлением:

- государственного контроля деятельности хозяйствующих субъектов регулируются в соответствии с Законом Республики Узбекистан «О государственном контроле деятельности хозяйствующих субъектов»;
- государственного контроля в порядке прокурорского надзора регулируются соответствующим законодательством;
- государственного контроля путем налоговой проверки определяют налоговым законодательством.

Однако в Узбекистане, несмотря на пристальное внимание к вопросам организации финансового контроля, не достигнута гармонизация с общепринятыми в мировой практике принципами, и роль государственного контроля выполняют органы, организованные при исполнительной власти.

Система финансового контроля – это совокупность субъектов, объектов, видов, типов, методов и средств контроля, взаимодействующих как целое в процессе установления желаемых результатов исполнения, измерения состояния объекта контроля, анализа и оценки данных, полученных путем измерения, выработки корректирующих воздействий. Причем каждый субъект в зависимости от его места и роли в структуре финансового контроля должен выполнять только ему присущие функции и нести ответственность только за те цели и задачи, которые входят в его функциональные обязанности. При этом необходимо так организовать систему финансового контроля, чтобы объекты контроля подвергались проверкам в разумных пределах, то есть субъекты контроля максимально должны координировать свои действия. Этого требуют международные стандарты по финансовому контролю.

Таким образом, финансовый контроль – это организованная государством система надзора, проводимая наделенными контрольными функциями государственными или независимыми общественными органами, направленная на установление эффективности деятельности Правительства, предприятий, организаций и учреждений.

Список использованной литературы

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.
2. Сугирбаев Б. Текущее состояние и перспективы дальнейшего развития системы казначейского исполнения Государственного бюджета. Сборник публикаций, международная конференция от 02.12.2009 г.

**Г.Е. Таженова, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОПЫТ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ

«Конечная цель стратегии реформы управления государственными финансами – это улучшить контроль над системой управления государственными финансами в Республике Узбекистан». На самом деле новые правила и процедуры и новые системы уже вступили в силу или будут разработаны в увязке с осуществляемым процессом реформы управления государственными финансами. Они составляют основные компоненты внутреннего контроля.

Ревизия финансово-хозяйственной деятельности – это достаточно трудоемкий и высокзатратный инструмент контрольной деятельности, который, безусловно, позволяет выявить большинство нарушений и недостатков при осуществлении организацией финансово-хозяйственной деятельности. Однако мировая практика свидетельствует о возможности использования новых, менее затратных форм, методов и способов осуществления контрольной деятельности.

Необходимость использования новых форм контроля связана в том числе с тем, что контрольным органам необходимо контролировать не только правомерность расходования и целевое назначение используемых бюджетных средств, но и основную деятельность организации с точки зрения эффективности затрат на ее осуществление. Для решения этой задачи в каждой организации должен функционировать отлаженный механизм внутреннего контроля и внутреннего аудита.

В современной практике внутреннего контроля и внутреннего аудита используются их следующие понятия:

«Внутренний контроль – это процесс, осуществляемый советом директоров, менеджментом и прочими работниками компании и направленный на достижение целей и задач в следующих направлениях:

- эффективность и результативность операций компании;
- достоверность финансовой отчетности;

– соблюдение соответствующего законодательства, подзаконных актов и регламента» (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, “Internal Control – Integrated Framework”).

«Внутренний аудит – это деятельность по предоставлению независимых и объективных подтверждений и консультаций, направленная на повышение

акционерной стоимости и совершенствование хозяйственной деятельности организации. Внутренний аудит помогает организации достичь поставленных целей, используя систематизированный и последовательный подход к оценке и повышению эффективности процессов управления рисками, внутреннего контроля и корпоративного управления» (**The Institute of Internal Auditors**, “The Professional Practices Framework”).

Внутренний контроль – процесс, осуществляемый руководством и иными работниками бюджетной организации, направленный на повышение эффективности и результативности операций по исполнению государственных функций и предоставлению государственных услуг, обеспечение достоверности отчетности и соблюдения законодательных и иных нормативных правовых актов и регламентов.

Внутренний аудит – объективная деятельность, направленная на повышение эффективности внутреннего контроля, качества составляемой отчетности и предоставление рекомендаций по повышению эффективности и результативности деятельности бюджетной организации.

При этом необходимо отметить, что внутренний контроль не является некоей организационной единицей, а представляет собой деятельность, с которой все работники организации в большей или меньшей степени сталкиваются и участвуют в ней.

Если вопросы внутреннего контроля и аудита рассматривать на примере системы Казначейства, то в настоящее время проделана определенная работа в этом направлении.

До настоящего времени имеет быть место факт отсутствия единой законодательной базы и соответствующих подзаконных актов, регламентирующих процедуры и принципы осуществления государственного финансового контроля.

Внутренний контроль в основном отличается от внутреннего аудита, так как он осуществляется всеми уровнями самого руководства. В отличие от этого, внутренний аудит осуществляется в последующем независимыми аудиторами, подотчетными руководителю учреждения и проверяющими правильно ли построен внутренний контроль.

Система внутреннего контроля является предварительным условием для эффективной функции внутреннего аудита.

Система внутреннего контроля ни в коей мере не снижает важность ревизии. На самом деле функция ревизии будет играть основную роль в качестве эффективной защиты против растрат, мошенничества, злоупотребления и незаконного присвоения государственных средств. Однако, должно избегаться любое наложение (пересечение) с внутренним контролем, осуществляемым руководством, и внутренним аудитом.

Положения по внутреннему аудиту в государственном секторе в Республике Узбекистан, в рамках проекта Всемирного банка «Совершенствование и институциональное развитие внешнего и внутреннего аудита в Республике Узбекистан», были подготовлены международным консультантом по вышеуказанному проекту П. Мордаком, который в соответствии с требованиями международных стандартов по аудиту в государственном секторе и по результатам изучения действующего бюджетного законодательства

совместно со специалистами Главного контрольно-ревизионного управления и других управлений Министерства финансов, а также специалистами из Казначейства Министерства финансов разработал соответствующий пакет документов по концепции службы внутреннего аудита Казначейства Министерства финансов Республики Узбекистан. В частности, в этом документе дано определение внутреннего аудита: «внутренний аудит вводится в Республике Узбекистан как новый инструмент управления государственными финансами, в рамках новой государственной стратегии по финансам; прежде всего он будет применен в Казначействе». Таким образом, в нем даны основы организации внутреннего аудита в государственном секторе и он выполняется независимым внутренним подразделением, ответственным перед руководством Казначейства. Кроме этого, в нем указаны вопросы организации внутреннего контроля и его субъекты.

Ниже приводится структура, основанная на пяти компонентах внутреннего контроля, следуемая описаниям функции внутреннего аудита.

За понятием «среда внутреннего контроля» лежит что-то очень простое и очевидное. Оно охватывает все общие особенности организации, которые способны продвигать легкую систему контроля. На самом деле, без надлежащей «среды» никакая система внутреннего контроля и аудита не может быть проведена в жизнь.

Его основной особенностью является эффективная реализация реформы управления государственными финансами. Она будет дополнена: 1) надежной организационной структурой, подразумевающей ответственность и подотчетность руководства, и 2) практикой хорошего управления, в частности, касательно политики людских ресурсов и статуса государственной службы, включая обязательство к компетенции и честности, прозрачности отчетов.

Оценка риска (или определение рисков), основанная на анализе риска, является основной особенностью внутреннего контроля для обеспечения достижения целей ведомства или организации. Руководство будет осуществлять оценку риска в целях снижения риска путем внедрения контроля.

Понятия, связанные с оценкой риска, являются относительно новыми в государственном секторе. На самом деле, часто они являются формализацией скрытых практик руководства. Однако, данная формализация оказывает большую помощь для уделения первостепенного внимания процедурам внутреннего контроля и аудиторской работе доходным способом.

Опыт развитых зарубежных стран свидетельствует, что для решения этой задачи необходимо использовать процедуры управления рисками.

Под риском понимается возможность наступления негативного события при осуществлении бюджетной организацией своей деятельности. Классификация рисков может быть достаточно разнообразной и в большей степени зависит от сферы деятельности бюджетной организации. По нашему мнению, можно классифицировать риски на операционные и аудиторские.

Под операционным риском понимается возможность возникновения нарушения установленных процессов и процедур при осуществлении операций по исполнению бюджетной организацией государственных функций и предоставлению государственных услуг. В свою очередь, под аудиторским риском пони-

мается возможность выражения ошибочного или неправомерного утверждения при выявлении, идентификации и оценке нарушений и недостатков.

Процедуры управления рисками включают идентификацию рисков, их количественную и качественную оценку, принятие мер, направленных на минимизацию рисков, и постоянный мониторинг рисков.

Для осуществления процедур управления рисками бюджетные организации могут использовать аналитические и практические методы. Аналитические методы служат инструментом упреждающего воздействия на риски и включают:

- внедрение системы прогнозирования рисков;
- внедрение превентивных механизмов предотвращения рисков;
- определение приоритетности рисков;
- проведение постоянного мониторинга рисков.

В свою очередь, практические методы предназначены для снижения негативных последствий, возникающих в ходе осуществления операций, связанных с риском, и включают:

- разработку механизмов оперативного устранения возможных негативных последствий;
- создание системы страхования рисков.

Системы и политика:

- система надежной управленческой информации, с последовательностью до введения ППО «Информационная система управления государственными финансами»;

- система отчетности, где ответственность четко определена на каждом уровне цепи управления и включающая обзор операций, процессов и деятельности, а также руководство.

Правила: разграничения обязанностей (разрешение, обработка, запись, обзор не должны выполняться одним и тем же агентом или даже отделом);

Процедуры:

- процедуры разрешения и одобрения;
- контроль над доступом к ресурсам и записям;
- проверки, согласования;
- финансовые положения, охватывающие процедуры и документацию касательно сохранения средств и надежности финансовых записей.

Все системы, правила и процедуры будут документированы правилами процедур, схемами последовательности процесса, классификацией и т.д.

Формальные процедуры требуются для установления слабостей и обеспечения соответствующих исправительных мер; на самом деле, исправительные меры являются обязательным дополнением к мероприятиям по контролю в целях достижения целей.

Список использованных источников

1. Абруев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Сугирбаев Б. Текущее состояние и перспективы дальнейшего развития системы казначейского исполнения Государственного бюджета. Сборник публикаций, международная конференция от 02.12.2009 г.

**Г.Е. Таженова, ассистент,
А. Пурханов, студент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОВЕДЕНИЯ РЕВИЗИЙ И ПРОВЕРОК ГЛАВКРУ И ЕГО ТЕРРИТОРИАЛЬНЫМИ КОНТРОЛЬНО- РЕВИЗИОННЫМИ УПРАВЛЕНИЯМИ

Проведение ревизий и проверок Главным контрольно-ревизионным управлением Министерства финансов Республики Узбекистан (далее – ГлавКРУ) и его территориальными контрольно-ревизионными управлениями в Республике Каракалпакстан, областях и г. Ташкенте (далее – КРУ) осуществляется в порядке, предусмотренном Инструкцией о порядке проведения ревизий и проверок Главным контрольно-ревизионным управлением Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальными контрольно-ревизионными управлениями, утвержденной приказом Министерства финансов Республики Узбекистан.

При проведении ревизий и проверок работники ГлавКРУ и КРУ обязаны:

- строго руководствоваться, законами Республики Узбекистан, иными актами палат Олий Мажлиса Республики Узбекистан, Указами, Постановлениями и Распоряжениями Президента Республики Узбекистан, Постановлениями и Распоряжениями Кабинета Министров Республики Узбекистан, приказами и инструктивными указаниями Министерства финансов Республики Узбекистан, другими актами законодательства и настоящим Положением;

- неуклонно соблюдать интересы государства;
- быть объективными, оказывать практическую помощь ревизуемым (проверяемым) юридическим лицам в постановке финансовой работы и контроля за правильным и экономным расходованием и сохранностью денежных средств и материальных ценностей.

Основными принципами осуществления проверок являются законность, объективность и гласность в деятельности проверяющих органов.

ГлавКРУ и КРУ производятся ревизии и проверки в установленном порядке:

- в министерствах, ведомствах;
- в финансовых и казначейских органах;
- во внебюджетных фондах, учитываемых в консолидированном бюджете;
- в бюджетных организациях;
- на предприятиях хлопкоочистительной промышленности.

Плановые ревизии и проверки проводятся в соответствии с годовым планом работы, утверждаемым для ГлавКРУ – министром финансов Республики Узбекистан, для КРУ – начальником ГлавКРУ.

ГлавКРУ и КРУ организуют работу по методологическому руководству и контролю за работой контролеров-ревизоров, оказывают им практическую помощь. Проверка работы контрольно-ревизионного аппарата на местах производится, как правило, при ревизии работы финансового и казначейского органа по исполнению местных бюджетов.

К осуществлению ревизий и проверок в хозяйствующих субъектах допускаются только должностные лица ГлавКРУ и КРУ, имеющие специальные удостоверения о допуске к проверкам установленного образца, которые выдаются им по результатам аттестации, осуществляемой в порядке, определяемом Министерством финансов Республики Узбекистан.

Глав КРУ осуществляют ревизии и проверки в установленном порядке в министерствах и ведомствах, бюджетных организациях, состоящих на республиканском и местных бюджетах, в финансовых и казначейских органах, во внебюджетных фондах, учитываемых в консолидированном бюджете, в хозяйствующих субъектах и на предприятиях хлопкоочистительной промышленности.

КРУ осуществляют ревизии и проверки в установленном порядке в бюджетных организациях, состоящих на местном бюджете, территориальных финансовых и казначейских органах, территориальных подразделениях внебюджетных фондов, учитываемых в консолидированном бюджете, хозяйствующих субъектах.

Проведение ревизий и проверок, а также продление сроков проведения ревизий и проверок ГлавКРУ осуществляется по приказам, подписанным министром финансов Республики Узбекистан или его заместителями.

Сроки проведения ревизий и проверок, состав ревизионных групп определяются с учетом объема предстоящих работ, вытекающих из конкретных задач каждой ревизии и проверки, а также особенностей ревизуемых организаций.

Предельный срок ревизии и проверки – 30 дней.

Первоначально установленный срок ревизии или проверки может быть продлен по мотивированному представлению руководителя ревизионной группы (контролера-ревизора).

Ревизией могут быть охвачены не более чем три календарных года финансовой деятельности, непосредственно предшествовавшие году проведения ревизии.

При ревизиях и проверках бюджетных организаций, обслуживаемых централизованными бухгалтериями, необходимо иметь в виду, что при проведении ревизий исполнения смет расходов бюджетных организаций в централизованных бухгалтериях подвергаются проверке документы, связанные с операциями по кассе и каждому счету, открытому в учреждениях банков, за время, истекшее после предыдущей ревизии до момента настоящей ревизии, а при выявлении злоупотреблений – и за более продолжительный период.

Проведению ревизии и проверки должна предшествовать тщательная подготовка, изучение имеющихся в финансовых и казначейских органах, организациях, а также в других органах плановых, отчетных и статистических данных и материалов, характеризующих исполнение бюджета, работу финансового и казначейского органа.

Материалы ревизии и проверки, произведенных в организациях республиканского, областного подчинения, представляются ГлавКРУ, соответствующему КРУ с тем, чтобы ими были даны соответствующие предложения.

Предложения об устранении выявленных нарушений финансовой и бюджетной дисциплины направляются руководителям обревизованных объектов, вне зависимости от их подчиненности, за подписью министра фи-

нансов Республики Узбекистан, его заместителей, начальника ГлавКРУ, начальников КРУ.

Результаты ревизий и проверок работы местных финансовых и казначейских органов по исполнению бюджета руководитель ревизионной группы вносит на рассмотрение соответствующего хокимията. Руководящие работники Министерства финансов Республики Узбекистан и Республики Каракалпакстан, областных финансовых управлений, начальники КРУ в необходимых случаях выезжают для участия при рассмотрении на месте соответствующими хокимиятами результатов ревизий и проверок работы финансовых и казначейских органов, устранения недостатков в их работе.

В необходимых случаях результаты ревизии и проверки работы финансовых и казначейских органов по исполнению бюджета рассматриваются коллегией Министерства финансов Республики Узбекистан и Республики Каракалпакстан, Советами соответствующих финансовых управлений.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. // Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.
2. Сугирбаев Б. Текущее состояние и перспективы дальнейшего развития системы казначейского исполнения Государственного бюджета. Сборник публикаций, международная конференция от 02.12.2009 г.

Р.Ш. Тлеубергенов,
кандидат экономических наук, доцент,
*Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан*

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ АУДИТА И ИХ ОСОБЕННОСТИ

Общие положения аудиторской деятельности отражены во вводных Международных стандартах аудита, в состав которых входят предисловие к международным стандартам аудита и сопутствующих услуг, глоссарий, МСА 100 «Задания, обеспечивающие уверенность», МСА 120 «Основные принципы Международных стандартов аудита». Юридический статус международных стандартов аудита и порядок их принятия определены Комитетом по международной аудиторской практике – КМАП (International Auditing Practices Committee – IAPC) в предисловии к международным стандартам аудита и сопутствующих услуг и МСА 100 «Задания, обеспечивающие уверенность». Миссия Международной федерации бухгалтеров заключается во всемерном развитии и усилении позиций бухгалтерской профессии. Для осуществления данной миссии МФБ создала Совет МФБ, который, в свою очередь, основал КМАП.

КМАП – постоянный комитет Совета МФБ. Члены этого комитета назначаются организациями – членами МФБ в странах, выбранных Советом МФБ. Представители, входящие в состав КМАП, должны быть членами одной из организаций – членом МФБ, хотя для обеспечения разнообра-

зия во взглядах в подкомитетах КМАП могут работать лица из стран, не представленных в КМАП. К задачам КМАП относятся разработка и опубликование стандартов и положений в отношении аудита и сопутствующих услуг от имени Совета МФБ.

Согласно МСА 120 аудит финансовой отчетности призван дать аудиторской организации и индивидуальному аудитору (далее – аудитор) возможность выразить мнение о том, составлена ли финансовая отчетность во всех существенных аспектах в соответствии с установленными основами финансовой отчетности. Отмечено, что мнение аудитора должно базироваться на собранных им в ходе аудита достаточных и уместных аудиторских доказательствах.

Рассматривается вопрос о причастности аудитора к финансовой информации в том случае, если к ней прилагается его отчет или если аудитор выражает согласие на использование его имени в связи с профессиональной деятельностью. Указывается, что аудитор должен потребовать от руководства субъекта прекращения неправомерных действий, если аудитору становятся известны факты ненадлежащего использования субъектом имени аудитора в связи с финансовой информацией. Отмечено, что аудитор может также проинформировать любые известные третьи стороны о том, что его имя использовалось ненадлежащим образом в связи с указанной информацией. В соответствующем разделе МСА 120 говорится, что в конце каждого международного стандарта приводится раздел «Перспективы государственного сектора», в котором раскрываются характерные случаи, требующие пояснения или дополнения. Международный стандарт, в котором такого раздела нет, применяется к аудиту финансовой отчетности в государственном секторе во всех существенных аспектах.

В Великобритании назначается монархом Генеральный аудитор и контролер по заявлению Палаты Общин и премьер-министра, с согласия Председателя Комитета по государственному бюджету. Заработная плата Генерального аудитора и контролера выплачивается напрямую из государственного фонда, и не требует ежегодного утверждения исполнительной властью или Парламентом. Генеральный аудитор и контролер сам формирует свой штат сотрудников и определяет их численность, уровень заработной платы и условия работы. Офис состоит из 7 подразделений, каждое из которых возглавляет помощник Генерального аудитора. Шесть из семи подразделений представлены в виде команд, возглавляемых директором, и проводят финансовый аудит или аудит эффективности отдельных департаментов, групп небольших департаментов или важных направлений, таких как товарищества с государственным и частным участием. Каждое из этих подразделений также несет ответственность за определенные поддерживающие функции, такие как информационные технологии, финансы и человеческие ресурсы. В седьмое подразделение входят команды, отвечающие за другие функции поддержки, такие как корпоративные отношения и связи.

Генеральный аудитор и контролер представляет бюджет Офиса в Комиссию по государственному бюджету – Комитету членов Парламента, которая рассматривает планы и бюджет Офиса. Затем Комиссия вносит рекомендации

Палате Общин по утверждению бюджета. Внутренняя экспертиза проводится соответствующим структурным подразделением Офиса. В обязательном порядке внутреннему контролю подвергаются 10% контрольных мероприятий Офиса.

Генеральный аудитор и контролер обладает законным правом проверять и сертифицировать счета министерств и агентств правительства и докладывать о результатах Парламенту. В общем, он проверяет порядка 520 счетов, среди которых ресурсные счета министерств; счета исполнительных агентств; и счета других государственных органов. Это представляет собой большую часть объема работ Офиса, в которой задействованы 400 человек штата.

На основании оригинальных материалов, бухгалтерских документов и прочих материалов получают аудиторские доказательства, из которых после сравнения с отдельными положениями в бухгалтерской отчетности делаются аудиторские выводы, достаточный объем которых позволяет выработать мнение аудитора, являющиеся основанием для аудиторского отчета и заключения о достоверности финансовой отчетности клиента.

Стандарты, предусматривающие работу аудитора с информацией третьих лиц (ISA 600-699), регулируют вопросы использования информации других аудиторов, взаимодействие со службой внутреннего аудита, использования работы экспертов.

Стандарты, посвященные итоговым аудиторским заключениям и отчетности (ISA 700-799), **устанавливают, что заключения могут быть безусловно положительными (ошибок нет или все они скорректированы); условно положительными (незначительные недоработки в отчетности, например, недостаточная информация об аффилированных лицах); отрицательными (например, если клиент заявил о непрерывности деятельности фирмы, а проверка показала иное и, соответственно, следует применять принципиально иные методы проверки). МСА также предусматривают возможность отказа от составления аудиторского заключения (например, в случае, если клиент не представляет затребованную аудитором информацию или препятствует ее получению).**

Стандарты, регулирующие специальные вопросы (ISA 800-899), определяют вопросы проверки информации, ориентированной на будущее (финансовой информации, служащей основой для прогнозирования возможных событий в будущем).

Стандарты, регулирующие сопутствующие аудиту услуги (ISA 900-999).

Стандарты, дополняющие положения по вопросам международной практики аудита (IAPS 1000-1100).

Основанием для разработки положений внутреннего аудита в государственном секторе являются «Международные профессиональные стандарты внутреннего аудита». Внутренний аудит может проводиться в обстоятельствах, отличающихся в характере от традиций в области культуры и прав; в организациях, различающихся по своему назначению, размеру, сложности и структуре как сотрудниками самой организации, так и внешними исполнителями. В то время как эти различия могут накладывать свои особенности на практику внутреннего аудита в той или иной ситуации, соблюдение Международных профессиональных стандар-

тов внутреннего аудита является существенной предпосылкой выполнения внутренними аудиторами своих обязанностей.

Цель стандартов: установить основные принципы в практику внутреннего аудита; определить концептуальную базу, лежащую в основе широкого спектра услуг в области внутреннего аудита; создать основу оценки деятельности внутреннего аудита; способствовать совершенствованию систем и процессов внутри организации.

Стандарты состоят из стандартов качественных характеристик (Attribute Standards), стандартов деятельности (Performance Standards) и стандартов практического применения (Implementation Standards).

Список использованных источников

1. Остонакулов М. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. Ташкент, «IQTISOD-MOLIYA», 2007. – 292с. С.47
2. Национальные стандарты аудиторской деятельности Республики Узбекистан. Ташкент, 2009 г.

**А.А. Туребеков, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного аграрного
университета, г. Нукус, Узбекистан**

ОРГАНИЗАЦИЯ КОНТРОЛЬНО-РЕВИЗИОННОЙ РАБОТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

Одним из важных вопросов в условиях либерализации экономики Республики Узбекистан является организация контрольно-ревизионной работы. В теории и практике контрольно-ревизионной деятельности различают несколько видов ревизий, которые принято классифицировать по определенным признакам.

Контроль финансово-экономической деятельности за определенный истекший период называют последующим, поскольку контролируются фактически совершенные операции. Такой контроль осуществляется на завершающей стадии процесса управления на основе исследований совершенных финансово-хозяйственных операций, их отражение в бухгалтерском учете и финансовой (бухгалтерской) отчетности, анализа и оценки итогов финансово-экономической деятельности. Основное назначение последующего контроля – выявление нарушений законодательства в истекшем периоде, установление достоверности бухгалтерского учета и отчетности, сохранности имущества, хозяйственной целесообразности и законности оперативных управленческих решений. Последующий контроль отличается углубленным и комплексным изучением всех сторон хозяйственной и финансовой деятельности и позволяет также выявлять недостатки предварительного и текущего контроля.

Последующий контроль за соблюдением бюджетной дисциплины на всех этапах бюджетного процесса, а также контроль за обеспечением соблюдения финансовыми органами и бюджетными учреждениями бюджетного и финансового законодательства, как одной из главных задач, осу-

ществляется Главным контрольно-ревизионным управлением Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальными органами на местах в виде ревизий и проверок.

Под проверкой следует понимать отдельные контрольные процедуры по исследованию состояния объекта контроля на определенном участке деятельности, выражаемые в сопоставлении фактических результатов контроля с данными, отраженными в учетных документах (налоговых, отчетных, балансовых, расходных) и регистрах.

При проведении проверки выявляют отдельные нарушения финансовой дисциплины, ошибки в ведении бухгалтерского (финансового) учета, искажение бухгалтерской (финансовой) отчетности. Как правило, проверкам подвергаются отдельные вопросы или участки финансово-хозяйственной деятельности.

Проверки, в зависимости от места их проведения налоговыми и таможенными органами, а также органами государственных и социальных внебюджетных фондов и другими органами, осуществляющими финансово-экономический контроль, подразделяются на камеральные и выездные.

Камеральная проверка – это вид документального контроля представленной отчетности и документов по месту нахождения субъекта финансового контроля (проверяющего органа) без выезда на объект проверки. Данные результатов камеральных проверок могут служить основанием для назначения внеплановых выездных проверок.

Выездная проверка проводится по месту нахождения проверяемого объекта и представляет собой вид финансово-экономического контроля, сочетающий в себе одновременное использование методов документального и фактического контроля.

По полноте охвата документов и финансово-хозяйственных операций различают проверки сплошные и частичные (выборочные).

При сплошной проверке проверяются все финансово-хозяйственные операции и документы организации, предприятия, учреждения, а при частичной проверке проверяется только часть (в выборочном порядке) документов, операций, материальных ценностей.

Сплошная проверка, как правило, проводится, исходя из целесообразности, в организациях с небольшим объемом документации и финансово-хозяйственных операций, а также при необходимости, например, для восстановления бухгалтерского учета (при его отсутствии или утрате первичных документов).

Результаты частичной проверки при обнаружении нарушений могут служить основанием для принятия решения о проведении сплошной проверки.

По степени охвата проверяемых вопросов проверки могут быть комплексными, выборочными и тематическими (целевыми).

Комплексная проверка – это всесторонняя проверка финансово-хозяйственной деятельности хозяйствующего субъекта за определенный период. В ходе такой проверки проводится взаимосвязанное изучение экономической и юридической сторон деятельности организации с использованием максимально возможного сочетания различных методических приемов документального и фактического контроля. Законность, достоверность и экономическая целесо-

образность хозяйственных операций при проведении комплексной проверки устанавливается наиболее квалифицированными специалистами.

Выборочная проверка – это проверка отдельных вопросов финансово-хозяйственной деятельности или разделов бухгалтерского учета хозяйствующего субъекта. Она может проводиться как самостоятельная проверка, либо может быть составной частью комплексной проверки. Результаты выборочной проверки могут быть отражены в отдельном итоговом документе, либо войти в сводный итоговый документ о результатах комплексной проверки.

Тематическая (целевая проверка) – это проверка определенного направления (темы) или вида финансово-хозяйственной деятельности объекта контроля, проводимая путем исследования заранее определенного круга вопросов и сторон финансово-хозяйственной деятельности. Как и результаты выборочной проверки, результаты тематических проверок оформляются самостоятельно или отражаются в общем документе.

Ревизия – это форма последующего контроля, включающая систему обязательных контрольных действий по проверке законности, целесообразности и эффективности, совершенных в проверяемом периоде хозяйственных и финансовых операций, а также законности и правильности действий должностных лиц по управлению объектом контроля в проверяемом периоде времени.

При ревизии проверяются все операции хозяйствующего субъекта с использованием всех необходимых для этого приемов и способов – от сверки имеющихся на месте документов до встречных проверок в организациях, с которыми связан проверяемый объект финансовыми или другими отношениями.

Проведение ревизии дает практическую и техническую возможность не пропустить никаких нарушений законодательства, правил ведения бухгалтерского учета и составления бухгалтерской отчетности.

Ревизия как основная форма финансово-экономического контроля широко распространена в практике контролирующих органов. По возможностям выявления финансовых нарушений ревизия стоит на первом месте, что определяется ее финансово-экономическим содержанием и организационно-правовым оформлением результатов.

Ревизия охватывает все направления финансово-хозяйственной деятельности организации. Основными вопросами, решаемыми в ходе ревизии, являются вопросы соблюдения финансовой дисциплины, правильности ведения бухгалтерского учета и составления отчетности, обеспечения сохранности денежных средств и материальных ценностей.

В ходе ревизии документально и фактически устанавливается обоснованность операций с денежными средствами и ценными бумагами, кредитных и расчетных операций, расчетных и сметных назначений, исполнения смет доходов и расходов, полнота и своевременность расчетов с бюджетом и внебюджетными фондами.

В бюджетных организациях особое значение имеет целевое использование бюджетных средств, правильность образования и целесообразность расходования государственных внебюджетных средств.

Результаты ревизии оформляются актом, имеющим юридическую силу и значение.

При наличии мотивированных постановлений правоохранительных органов, вынесенных по возбужденным уголовным делам, контрольно-ревизионный орган проводит ревизии и проверки финансово-хозяйственной деятельности организаций, учреждений и предприятий любых форм собственности.

Обследование – это разновидность контрольных действий и метод предварительного контроля по оперативному выявлению состояния дел по отдельному вопросу, входящему в компетенцию субъекта финансово-экономического контроля, дополнительный способ для определения необходимости и целесообразности проведения проверки или ревизии.

Так, при необходимости уполномоченные должностные лица органов Государственного Налогового и Таможенного комитетов, а также Департамента при Прокуратуре Республики Узбекистан по налоговым и валютным преступлениям, осуществляющие выездные налоговые и таможенные проверки в пределах своей компетенции, могут производить осмотр (обследование) производственных, складских, торговых и иных помещений и территорий, используемых налогоплательщиком для извлечения дохода, либо связанных с содержанием объектов налогообложения.

Список использованных источников

1. Закон Республики Узбекистан «О казначейском исполнении Государственного бюджета»// Ташкент: МФ, 2008г.
2. Приложение № 2 к Постановлению КМ РУз от 15.11.2002 г. № 393 «Положение о Главном контрольно-ревизионном управлении Министерства финансов Республики Узбекистан и его территориальных контрольно-ревизионных управлениях».

**А.А. Туребеков, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В УЗБЕКИСТАНЕ

На современном этапе развития в Узбекистане продолжается реализация государственной Программы «Реформа управления государственными финансами», одной из важных целей которой является обеспечение эффективного контроля государственных финансов. Активная роль финансового контроля в управлении экономикой проявляется в том, что он не ограничивается только констатацией допущенных отклонений от требований управленческих решений. Данные финансового контроля используются для поддержания динамического равновесия всей системы управления, принятия более обоснованных управленческих решений. Основные направления развития финансового контроля в Узбекистане определены Стратегией реформы УГФ: создание современной централизованной казначейской системы; введение современной, полноохватной и единой бюджетной и учётной системы, включая новую бюджетную классификацию и новый план счетов бухгалтерского учета; внедрение среднесрочной бюджетной стратегии (СБС) и программного бюджетирования.

Поэтапное внедрение казначейской системы исполнения бюджета стало обеспечивать полный и эффективный предварительный и текущий контроль бюджетных средств: предварительный контроль – на стадии регистрации договоров; текущий – на стадии финансирования расходов бюджетополучателей. Внедрение казначейского исполнения бюджета сразу повысило результативность выявления и предотвращения финансовых нарушений. В частности имело место тенденция увеличения фактов выявления нецелевого использования средств бюджетополучателями, благодаря переходу на казначейскую систему исполнения бюджета. Были предотвращены нецелевые использования средств бюджетополучателями на 7.3% от всей суммы предполагаемых кассовых расходов охваченных казначейским исполнением бюджетополучателей.

Аналогичная тенденция в рассматриваемый период наблюдалась по выявленным фактам завышения бюджетополучателями цен на товары, работы и услуги при заключении договоров с поставщиками. Таким образом, является однозначным, что осуществляемый казначейством предварительный и текущий финансовый контроль является эффективным: по результатам такого контроля было выявлено и предотвращено финансовых правонарушений на значительные суммы. Проведенный анализ динамики финансовых нарушений указывает на слабые звенья в системе государственных финансов, которым необходимо уделить важное внимание. При работе с бюджетополучателями необходимо обеспечивать правильность расчетов, обоснованность составления смет расходов бюджетополучателями; уделять тщательное внимание изучению рынка предложений и цен на товары, работы и услуги для заключения договоров между бюджетополучателями и поставщиками.

Казначейство обеспечит усовершенствование контроля над системой управления государственными финансами. Улучшение контроля над денежными средствами планируется обеспечить в частности через: консолидацию банковских мероприятий органов государственного управления и внедрение системы кассового планирования и управления; введение контроля над обязательствами; улучшение сбора данных, их синтеза и анализа в информационной системе управления государственными финансами. Министерство Финансов Республики Узбекистан планирует введение в действие новой бюджетной классификации. Введение современной, полноохватной и единой бюджетной и учётной системы, включая новую бюджетную классификацию и новый план счетов бухгалтерского учета, позволит обеспечить эффективность учета и контроля. Новая система бухгалтерского учёта заменит существующую систему, которая является фрагментированной и затрудняет контроль.

Новую классификацию источников средств и уровней бюджета планируется ввести и использовать для целей ассигнований и контроля. При этом, Министерство Финансов разрабатывает точные законодательные и институциональные разделители между различными уровнями системы государственного управления, что улучшит финансовый контроль. На современном этапе, когда мировой финансовый кризис оказывает воздействие на экономику страны, весьма важным представляется совершенствование финансового контроля – переход к контролю эффективности использования средств. Контроль эффективности использования средств представляет собой новшество в ау-

дите. Он принимает во внимание как финансовые, так и не финансовые данные, предоставляет отчет об общей работе организации, программы или проекта, но остается «бдительным» к любым ошибкам, пропускам или фальсификациям, оценивает степень соответствия государственных департаментов ожиданиям целевых групп, дает общие рекомендации по улучшению экономичности, производительности и эффективности деятельности государственных департаментов. Аудиторы проводят контроль эффективности использования средств в соответствии с действующим законодательством и стандартами Международной организации высших аудиторских институтов INTOSAI.

Целью деятельности INTOSAI является содействие обмену идеями и опытом между высшими контрольными органами государственного аудита. Стандарты аудита INTOSAI отражают «передовой опыт», собранный по всем SAI. Хотя эти стандарты не имеют законодательного закрепления или объединяют различные стандарты проведения контроля эффективности использования средств, каждое учреждение применяет их в тех случаях, когда они совместимы с его мандатом. Для достижения реально-эффективного аудита и полноценного государственного финансового контроля в Узбекистане, необходимо проводить большую и кропотливую работу по созданию необходимых для этого условий, формировать соответствующую правовую базу. Необходимо законодательно закрепить порядок и конкретные инструменты реализации аудита эффективности, определенные методами оценки эффективности и целесообразности расходования бюджетных средств. Представляется весьма актуальной разработка концепции законодательного обеспечения деятельности контрольно-счётного органа.

При этом, предусматриваться целесообразным законодательное закрепление аудита эффективности и финансового аудита как различных видов государственного финансового контроля, а также четкое разграничение и определение их предмета, задач и функций, методов проведения и сфер контроля, осуществляемого контрольно-счётными органами. Разрабатываемые правительствами страны и Министерством финансов мероприятия, направленные на совершенствование финансового контроля, создадут реальные условия смягчения воздействия мирового финансового кризиса на экономику Узбекистана. В результате проводимых мероприятий финансовый контроль должен привести к росту стабильности и устойчивости налогово-бюджетной политики за счёт повышения качества информации и усиления контроля над ресурсами. Соответственно, повысится эффективность мер денежно-кредитной политики за счёт роста прозрачности налогово-бюджетных потоков. В итоге, разумно ожидать повышение скоординированности и эффективности макроэкономической политики в целом, что является крайне важным в условиях противодействия воздействия мирового финансового кризиса на экономику Узбекистана.

Список использованных источников

1. Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан «О мерах по подготовке к реализации проекта «Реформа управления государственными финансами» от 26.04.2002 года и Постановления Президента Республики Узбекистан «Реформа управления государственными финансами» от 01.11.2007 года.

2. См. <http://www.adb.org/Documents/RRPs/UZB/41041-UZB-RRP.pdf>

**А.Ж. Турсынов, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, г. Нукус, Узбекистан**

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОРГАНИЗАЦИИ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА В КАЗНАЧЕЙСТВЕ

Если рассматривать зарубежный опыт организации внутреннего аудита в Казначействе, нам более ближе опыт организации в странах СНГ. В частности, в Республике Казахстан в результате проведенной реорганизации контролирующих органов сложилась следующая структура: государственные контрольно-бюджетные органы, осуществляющие контроль за поступлением и расходованием средств из бюджетов всех уровней; ведомственные контрольно-ревизионные службы, контролирующие финансово- хозяйственную деятельность подведомственных учреждений и организаций; аудиторские фирмы и аудиторы, осуществляющие проверки и оказывающие другие аудиторские услуги на договорных условиях с предприятиями и организациями негосударственного сектора экономики, которые не входят в систему имеющихся в стране министерств и ведомств и по этой причине не охватываются ведомственным контролем.

Государственный финансовый контроль в Республике Казахстане возложен на Счетный комитет по контролю за исполнением республиканского бюджета, ревизионные комиссии маслихатов, Министерство финансов и службы внутреннего контроля центральных государственных органов. Основные задачи государственного финансового контроля – проверка законности и правильности распределения финансовых средств государства и ведения бухгалтерского учета; эффективности и экономности расходования государственных средств; правильности расчета и уплаты налогов. Объектами государственного финансового контроля являются государственные органы и структуры, предприятия с государственным участием, организации, финансируемые из бюджета, коммерческие структуры в части уплаты налогов в бюджет.

Служба внутреннего аудита Казначейства обеспечивает независимой информацией и дает отчет о доверии и надежности информации, подготовленной другими его подразделениями.

Ключевыми элементами этого определения является то, что внутренний аудит Казначейства – это функция независимой оценки, то есть это Управление внутри Казначейства, работающее отдельно от других управлений для обеспечения объективной проверки всех других управлений, включая и территориальные, и служба для предоставления помощи сотрудникам Казначейства в выполнении их работы.

По существу, служба внутреннего аудита осуществляет проверки для установления, работают ли надлежащим образом другие механизмы контроля, установленные руководством Казначейства.

Так как через Казначейство проходят большие финансовые потоки, создается определенный риск в его деятельности. К нему можно добавить, что не всегда все работает, как положено.

То есть, независимо от того, насколько эффективной оказывается система внутреннего контроля, ей свойственны некоторые присущие ей недостатки, в том числе:

- контроль, зависящий от сегрегации обязанностей, можно обойти путем сговора сотрудников;

- кто-то, обладающий властью, может не принимать во внимание контроль;

- случайный распад системы контроля может быть вызван человеческими факторами, такими как беспечность, переутомление, недостаток опыта или подготовки сотрудников подразделений Казначейства.

Внутренний аудит необходим для Казначейства как контроль, функционирующий путем проверки и оценки адекватности и эффективности всех других видов контроля, установленных в системе Казначейства.

В Российской Федерации в настоящее время Казначейство очень оперативно формирует бюджетную отчетность. Она вовремя представляется для внешней проверки Счетной палате РФ, а все главные распорядители бюджетных средств представляют такую отчетность Казначейству России не позднее первого апреля. Государство теперь интересуется не только, в каком объеме освоены денежные средства, выделенные на целевые программы, а какая от них отдача. А это такие параметры, как качество образования, лечения и т.д.

Есть определенные инструменты, находящиеся в арсенале Правительства РФ и служащие для того, чтобы все главные распорядители бюджетных средств – федеральные органы исполнительной власти – обеспечивали результативность бюджетных расходов. А что касается контрольных полномочий, то здесь самое главное – обеспечить соблюдение бюджетных ограничений, установленных законодателем. В бюджете расписаны все направления использования средств, классифицирующиеся по соответствующим видам, целевым направлениям и так далее. Задача Службы внутреннего аудита Казначейства России – проверить, чтобы на всех этапах исполнения утвержденного бюджета не было превышения бюджетных назначений, установленных законодателем, а также проконтролировать в момент осуществления кассового расхода целевое использование средств бюджетополучателями.

Список использованных источников

1. Аброев У. Международный опыт казначейского исполнения Государственного бюджета и особенности казначейского исполнения в Узбекистане. //Налогообложение и бухгалтерский учет. Ташкент, № 11. 2008 г. 64 с.

2. Сугирбаев Б. Текущее состояние и перспективы дальнейшего развития системы казначейского исполнения Государственного бюджета. Сборник публикаций, международная конференция от 02.12.2009 г.

Наукове видання

**РОЗВИТОК ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ
В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ**

VI Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених

Тези доповідей

21 березня 2016 р.

(українською, російською та англійською мовою)